

**Atlas Copco
1991**

Innehåll

Atlas Copco i dag	2
Atlas Copco-aktien	3
Styrelsens redogörelse för verksamheten 1991	6

ATLAS COPCO-GRUPPEN:

Resultaträkning	12
Balansräkning	13
Finansieringsanalys	14

ATLAS COPCO AB:

Resultaträkning	15
Balansräkning	15
Finansieringsanalys	14
Bokslutskommentarer	16
Redovisningsprinciper	16
Definitioner	18
Noter	19
Aktier och andelar	26
Finansrörelsen	27
Internationella redovisningsprinciper	28
Nukostnadsredovisning	29
Förslag till vinstdisposition	31
Revisionsberättelse	31

KONCERNCHEFENS KOMMENTAR

 32

AFFÄRSOMRÅDE KOMPRESSORTEKNIK

 34

AFFÄRSOMRÅDE ANLÄGGNINGS- OCH GRUVTEKNIK

 40

AFFÄRSOMRÅDE INDUSTRITEKNIK

 46

Viktigt kompletterande företagsförvärv	52
Personal	54
Årets säljare	55
Styrelse och revisorer	56
Koncernledning och staber	58
Organisation	59
Sälj- och serviceorganisation	60
Adresser	63
5 år i sammandrag	64
Ekonomisk information om och från Atlas Copco	65

KALLELSE TILL BOLAGSSTÄMMA

Aktieägarna i Atlas Copco Aktiebolag kallas härmed till ordinarie bolagsstämma fredagen den 8 maj 1992 kl. 16.00 i Berwaldhallen, Strandvägen 69, Stockholm. Se särskild kallelse.

Omslag:
Ett monteringsystem med 49 spindlar för åtdragning av muttrar vid motortillverkning. Det avancerade datastyrda kontrollsystemet MACS svarar för kvalitetssäkringen.

1991

Försäljning

Den fakturerade försäljningen minskade med 6 procent till 15 030 MSEK (15 915).

Resultat

Rörelseresultatet efter avskrivningar uppgick till 1 074 MSEK (1 461), motsvarande 7,1 procent (9,2) av faktureringen.

Resultatet efter finansiella poster minskade med 28 procent till 910 MSEK.

Utdelning och vinst per aktie

Styrelsen föreslår en utdelning av 8:00 SEK (8:00) per aktie. Vinst per aktie blev 14:25 SEK (20:45).

Företagsförvärv

Förvärv av AEGs verktygsrörelse genomfördes per den 1 januari 1992. Avtal träffades med Volvo Flygmotor om bildandet av ett gemensamt bolag för hydraulkomponenter.

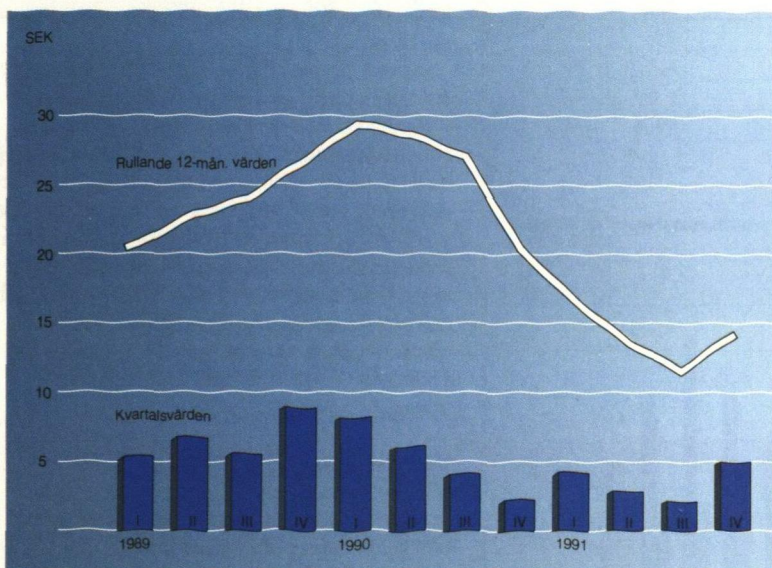
Ny koncernchef

Vid bolagsstämman 1991 tillträdde Michael Treschow som VD för Atlas Copco AB och koncernchef efter Tom Wachtmeister, som pensionerades efter 16 år som koncernchef.

Utsikter för 1992

En fortsatt svag industrikonjunktur väntas under 1992, speciellt under första halvåret.

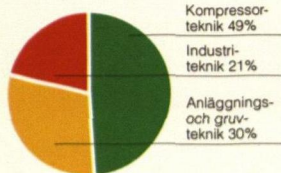
Som en följd av tidigare vidtagna strukturåtgärder bör resultatet förbättras under året, om inte konjunkturen försämras ytterligare.

Utveckling av vinst per aktie per kvartal och rullande 12 månader.

ATLAS COPCO I DAG

FÖRSÄLJNING PER AFFÄRS-
OMRÅDE 1991

Atlas Copco är ett internationellt industri-företag med huvudkontor i Stockholm. Företaget är noterat på Stockholms Fondbörs sedan 1920 och dessutom på fondbörserna i London, Frankfurt, Düsseldorf och Hamburg.

Affärsidé

Atlas Copcos affärsidé baseras på Gruppens breda kunskande om

- kompressorteknik och dess tillämpning inom främst tillverknings- och anläggningsindustrin.
- bergbrytnings-, demolerings- och liknande teknik för användning inom gruv- och anläggningsindustrin.
- tillverkningssteknik och automation för utveckling av kraftverktyg, monteringsystem och komponenter för tillverkande industri.

Atlas Copcos verksamhet skall vara starkt inriktad mot att hjälpa slutkunderna öka sin produktivitet genom att erbjuda kvalitetsprodukter med hög produktsäkerhet och stor kapacitet.

Strategi

Atlas Copco-gruppens långsiktiga mål är att inom sina affärsområden vara det ledande företaget i världen. Skalfördelar skall uppnås genom en kombination av egen expansion, joint ventures och företagsförvärv.

Tillväxten skall ske med god lönsamhet och med finansiell balans. Det ställer stora krav på finansiell styrka. En ökad finansiell belastning kan under vissa perioder accepteras för att förvärvs- och investeringstillfällen skall kunna tas tillvara.

Atlas Copcos affärsstrategi syftar till att ytterligare stärka Gruppens marknadsledande ställning på världsmarknaderna. Detta sker genom introduktion av nya produkter av hög kvalitet inom existerande teknikområden. Utvecklingsarbetet inriktas även mot att bredda marknaden genom nya tillämpningsområden för att möta kundernas och marknadernas krav. Den europeiska marknadens storlek och tillväxttakt är av största betydelse för Atlas Copco. Denna marknad skall under 90-talet ytterligare prioriteras genom ökade satsningar.

Verksamhet

Verksamheten bedrivs inom de tre affärsområdena Kompressorteknik, Anläggnings- och gruvteknik samt Industriteknik genom 14 divisioner med eget ansvar för produktutveckling, konstruktion, produktion, försäljning och lönsamhet.

Mer än 94 procent av Atlas Copco-gruppens försäljning på 15 miljarder SEK hänförs till länder utanför Sverige. Gruppen sysselsätter totalt 19 500 personer, varav 19 procent i Sverige. Divisionerna tillverkar sina produkter vid 48 fabriker i 17 länder. Största delen av produktionen sker i EG-länderna.

Kompressorteknik:

Industrikompressorer utgör en viktig energikälla inom både större och mindre mekaniska verkstäder och andra industrier.

Oljefria kompressorer förser bl a livsmedels-, läkemedels och elektronikindustrin med oljefri luft, som används dels som energikälla dels i olika processer för att upprätthålla en hög kvalitet på dessa industriers produkter.

Transportabla kompressorer utgör en säker och effektiv energikälla för bygg- och anläggningsindustriens maskiner och verktyg.

Kundanpassade gas- och processkompressorer, expansionsturbiner och vakuumpumpar levereras till processindustrier, bl a kemiska, petrokemiska, olje- och gasindustrier samt till företag inriktade på separering av luft och andra gaser.

Anläggnings- och gruvteknik:

Borrregulat används vid tunneldrivning och gruvbrytning samt för bergbrytning ovan jord som t ex vid anläggningsarbeten och i stenbrott.

Bergborrverktyg omfattar borrarstäl och borkronor för bergborring.

Lätta *bergborrmaskiner* och spett används av entreprenörer för anläggningsarbeten.

Lastmaskiner och truckar för användning främst i underjordsgruvor, men även i vissa anläggningsarbeten.

Industriteknik:

Kraftverktyg, som drivs med tryckluft eller el, har många användningsområden inom industrin - t ex borring, slipning, nitning, skruv- och mutterdragning.

Monteringsystem med datoriserade kontrollsystem levereras främst till fordons- och flygindustrin för mutterdragning, nitning m fl områden, som kräver hög precision.

Komponenter, såväl pneumatiska som hydrauliska, levereras för inbyggnad i maskiner. Pneumatiska komponenter för automation av maskiner inom t ex förpackningsindustrin och hydrauliska komponenter i t ex mobila lastmaskiner och skogsmaskiner.

ATLAS COPCO AKTIEN

Aktiekapital

Atlas Copcos aktiekapital uppgick vid årsskiftet 1991/92 till 883 271 925 SEK fördelat på 35 330 877 aktier, var och en på nominellt 25 SEK. Aktier av serie A har en röst och av serie B en tiondels röst. Samtliga aktier är fria.

Efter full konvertering av utelöpande konvertibelt förlagslån uppgår aktiekapitalet till 907 999 775 SEK fördelat på 36 319 991 aktier.

Antalet aktieägare uppgår till drygt 33 000. Andelen som ägs av institutioner beräknas till 70 procent. De 10 största ägarna svarar för 54 procent av rösterna och 44 procent av antalet aktier. Antalet utlandsägda aktier uppgår till ca 22 procent.

Fördelning av aktier

Aktie-slag	Utestående aktier	Vid full kon- vertering	Totalt
Serie A	23 510 711	989 114	24 499 825
Serie B	11 820 166	—	11 820 166
Totalt	35 330 877	989 114	36 319 991

Aktieägarstruktur 1991

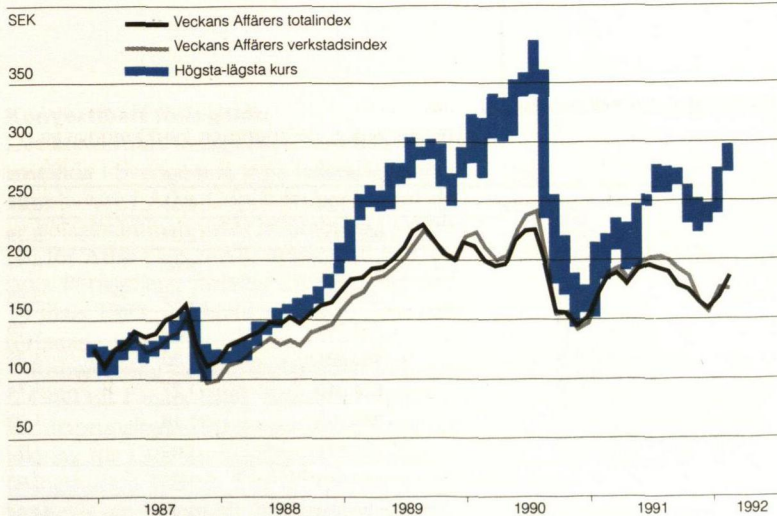
	Antal aktier	Antal aktie- ägare	% av totala aktier
1– 500	500	31 283	8,9
501– 2000	2000	1 756	4,7
2001– 10000	10000	391	5,4
10001– 50000	50000	142	9,3
50001– 100000	100000	35	7,4
>100000	100000	45	64,3
Totalt	36 319 991	33 652	100,0

Kursutveckling

Atlas Copco-aktiens börskurs hämtade sig successivt under året efter 1990 års börsnedgång. Den 31 december 1991 var kursen 240 SEK. Uppgången har fortsatt under 1992 och var 291 SEK den 28 februari 1992. Totalt för året ökade kursen på Atlas Copco-aktien med 52 procent. Börsindex ökade med 5 procent och verkstadsindex med 2 procent.

Atlas Copco-aktiens betavärde under 1991 var 130. Betavärdet är ett mått på en akties kursförändring jämfört med börsen som helhet. Atlas Copco-aktien rörde sig alltså 30 procent mer än genomsnittet på börsen.

BÖRSKURSENS UTVECKLING

Börsvärde

Börsvärdet per den 31 december var 8 491 MSEK (5 575), vilket motsvarar 1,6 procent (1,1) av det totala börsvärdet på Stockholms Fondbörs.

DATA PER AKTIE*

SEK	1987 ^{B)}	1988	1989	1990 ^{B)}	1991	Genomsnittlig årlig tillväxt 87–91, %
Resultat ¹⁾	11:95	19:60	26:75	20:45	14:25	3
Resultat efter extra-ordinära poster	19:65	19:75	26:75	20:45	14:25	5
Utdelning	5:63	6:38	8:00	8:00	8:00²⁾	9
Utdelning, % ³⁾	47,0	32,6	29,9	39,1	56,1	
Börskurs, 31 dec A fr	116	207	278	160	240	14
Börskurs, 31 dec B fr			278	154	241	
Högsta börskurs A fr	161	215	312	385	280	
Lägsta börskurs A fr	99	112	201	143	151	
Genomsnittlig börskurs A fr	128	144	263	277	235	
Eget kapital ⁴⁾	126	134	155	178	181	10
Direktavkastning, % ⁵⁾	4,4	4,4	3,0	2,9	3,4	
P/E-tal under året ⁶⁾	10,7	7,4	9,8	13,5	16,5	
P/S-tal under året ⁷⁾	0,35	0,36	0,57	0,63	0,57	

* Justerat för emissioner.

¹⁾ Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för full skatt och minoritetsandelar samt tillägg för räntekostnad efter skatt på konverteringslån, dividerat med antal aktier efter full konvertering.

²⁾ Enligt styrelsens förslag.

³⁾ Utdelning i procent av resultatet per aktie.

⁴⁾ Eget kapital, minoritetsintressen samt konvertibelt förlagslån dividerat med antal aktier efter full konvertering.

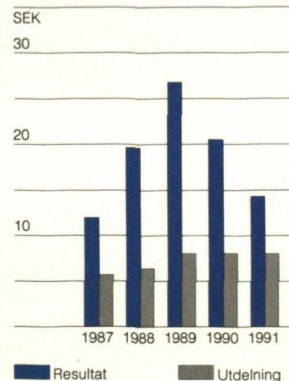
⁵⁾ Utdelning i procent av verksamhetsårets genomsnittliga börskurs.

⁶⁾ Price/Earnings. Verksamhetsårets genomsnittliga börskurs i relation till resultatet per aktie enligt not 1.

⁷⁾ Price/Sales. Verksamhetsårets genomsnittliga börskurs i relation till försäljningen per aktie.

⁸⁾ Beräkningarna baseras på vägt genomsnittligt antal aktier.

RESULTAT OCH UTDELNING PER AKTIE

STÖRSTA AKTIEINNEHAV

De största aktieinnehavarna efter röstetal enligt VPC (februari 1992) redovisas i nedanstående tabell:

	Antal aktier	i % av röster	i % av antal
Robur, Aktie- och Allemansfonder	5 878 724	18,51	16,64
Förvaltnings AB Providentia	2 965 000	12,01	8,39
AB Investor	2 371 000	9,60	6,71
AB Patricia	1 289 920	5,22	3,65
Trygg Hansa Gruppen	761 100	2,70	2,15
Försäkringsbolaget SPP Ömsesidigt	430 924	1,35	1,22
AMF Pensionförsäkringar	614 349	1,27	1,74
Skandia Gruppen	385 293	1,18	1,09
Wasa Gruppen	641 616	1,09	1,82
Allm Pensionsf. Fjärde Fondstyrelsen	328 924	1,03	0,93
	15 666 850	53,96	44,34
Övriga	19 664 027	46,04	55,66
Totalt	35 330 877	100,00	100,00

Emissioner

För att ytterligare öka Atlas Copco-aktiens internationella spridning, introducerades båda aktieslagen på Londonbörsen i december 1990. Aktierna av serie A noteras sedan tidigare på fondbörserna i Frankfurt am Main, Düsseldorf och Hamburg. I mars 1991 introducerades även B-aktierna på de tyska börserna.

Aktiekapitalet har sedan 1965 ökat genom fond- och nyemissioner enligt tabellen nedan:

EMISSIONER 1965-1991

			Ökning av aktiekapital MSEK	Inbetalt belopp MSEK
1965	Fondemission	1:4	19,1	-
	Nyemission	1:4 60 SEK	19,1	46,0
1971	Fondemission	1:10	11,5	-
	Nyemission	1:10 100 SEK	11,5	46,0
1973	Fondemission	1:2	69,2	-
1974	Nyemission	1:4 25 SEK	51,7	51,7
1976	Nyemission	1:5 50 SEK	51,7	103,5
1979	Fondemission	1:6	51,7	-
	Nyemission	1:6 60 SEK	51,7	124,1
1982	Fondemission	1:4	103,5	-
	Nyemission (riktad)	2 765 000 aktier à 135 SEK	69,1	373,3
1989	Fondemission	1 B-aktie: 3 A-aktier	195,5	-
1990	Nyemission (riktad)	4 000 000 B-aktier à 320:13 SEK	100,0	1 280,5
	Konvertering av förlagslån	7 930 aktier	0,2	1,2
1991	Konvertering av förlagslån	42 281 aktier	1,1	6,3

Utdelningspolitik

Styrelsens avsikt är att utdelningen till aktieägarna skall uppgå till en andel av 30-40 procent av vinsten per aktie. Styrelsen anser att Atlas Copco, i likhet med många utomeuropeiska bolag, kan låta utdelningen följa bolagets resultatsvängningar i större utsträckning än vad som är vanligt bland svenska börsbolag.

Företagets strävan är att täcka större delen av moderbolagets lämnade utdelning med utdelningsintäkter från de utländska dotterbolagen.

Om styrelsens förslag till utdelning av 8:00 SEK fastställs kommer utdelningstillväxten för 5-årsperioden 1987-1991 att uppgå till 9 procent. Under samma period har utdelningen i genomsnitt uppgått till 38,7 procent av vinsten per aktie. Utdelningen i procent av eget kapital per aktie är 4,4 procent (4,5).

Omsättning

Atlas Copco-aktien var den 9:e (11) värdemässigt mest omsatta på Stockholms Fondbörs under 1991. Totalt inklusive efteranmälda affärer omsattes 15 651 805 aktier, varav 7 133 558 A och 8 518 247 B. Det motsvarar ett värde på 3 496 MSEK (2 052) eller 43 procent (24) av bolagets totala antal aktier vid årsskiftet. I genomsnitt omsattes 62 607 (34 139) aktier per börsdag. Omsättningshastigheten, dvs graden av likviditet, låg under 1991 på 41 procent att jämföra med hela börssnittet på 20 procent.

En fortsatt stor andel av Atlas Copco-aktiens omsättning skedde utomlands, vilket även gällde andra svenska företag, noterade på utländska börser. Handeln i Atlas Copco-aktier i London var 24 157 607 (24 101 424) aktier. Totalt sett har 110 procent av aktierna omsatts under 1991. Handeln med Atlas Copco-aktien visade en nettoexport på 154 MSEK (nettoimport 1 004 MSEK) under 1991.

Atlas Copcos Allemansfond

Från och med april 1984 erbjuds de anställda inom Atlas Copco-gruppens svenska bolag att spara i den företagsanknutna Allemansfonden. Fondens aktieinnehav uppgick i december 1991 till 46 299 aktier, motsvarande ett börsvärde av 11,1 MSEK. Fonden förvaltas av Atlas Copco Fondaktiebolag.

Optioner och konvertibler

Köpooptioner

En köpooption ger innehavaren rätten – men inte skyldigheten – att när som helst inom en bestämd tid, löptiden, köpa en aktie till ett i förhand bestämt pris. Köpooptionen utfärdas av aktieägaren som därigenom förbinder sig att under optionens löptid sälja aktien om optionens innehavaren så önskar.

Atlas Copco köpooptioner

På den svenska kapitalmarknaden handlas med två typer av optioner med rätt att köpa redan befintliga Atlas Copco-aktier.

När AB Patricia 1984 introducerade optioner med rätt att köpa Atlas Copco-aktier var detta en helt ny typ av värdepapper på den svenska marknaden. Tidigare hade det endast funnits optioner som givit innehavaren rätt att teckna nya aktier. En option ger innehavaren rätt att av AB Patricia köpa 1,33 Atlas Copco-aktier till ett pris av 112 SEK per aktie när som helst under perioden 2 januari 1985–2 september 1994. Samtliga aktier som kan förvärfvas är av serie A fria. Antalet utelöpande optioner uppgår till ca 1,0 miljoner.

Högsta optionskursen under året var 220 SEK (332) och lägst noterades den till 95 SEK (110). Omsättningen under året uppgick till 40,3 MSEK motsvarande 238 280 optioner.

En ny typ av handel med Atlas Copco-optioner tillkom 1985. Dessa optioner utfärdas med varierande löptider på 3 eller 6 månader. En option omfattar 100 aktier. Handeln sköts genom Stockholms Optionsmarknad, OM Fondkommission AB.

Under 1991 omfattades ca 2,7 miljoner aktier av optionskontrakt, utgörande ca 8 procent av totala antalet Atlas Copco-aktier.

Eftersom köpooptionerna ger innehavaren rätt att köpa redan befintliga aktier, förorsakar optionerna ingen sk utspädningseffekt.

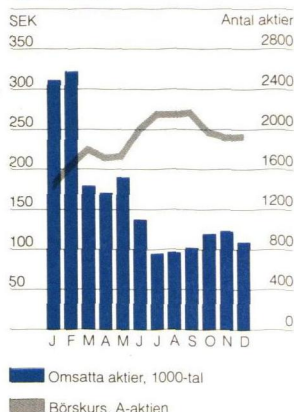
Konvertibelt förlagslån

Det konvertibla förlagslånet, som tecknats av anställda i Sverige och vissa ledande befattningshavare i Atlas Copco-gruppen samt de av bolagsstämman valda ledamöterna i styrelsen för Atlas Copco AB, uppgår till 148,4 MSEK. Förlagslånet förfaller till betalning den 15 mars 1993, om konvertering ej skett dessförinnan.

Konvertering kan ske under tiden 14 augusti 1989 till 1 mars 1993. Konverteringskursen var ursprungligen 200 SEK per aktie. Efter omräkning för 1989 års fondemission är konverteringskursen 150 SEK. Det innebär att tre förlagsbevis om nominellt 200 SEK kan utbytas mot fyra aktier serie A fria i Atlas Copco AB. Förlagslånet löper med en fast ränta på 10 procent.

Under 1991 konverterades förlagslånet motsvarande 42 281 aktier. Vid full konvertering ökar antalet aktier med 989 114, motsvarande 2,8 procent av nuvarande aktiekapital.

KURSVÄCKLING/OMSÄTTA AKTIER 1991

Atlas Copcos bolagsstämma 1992 kommer liksom 1991 att hållas i Berwaldhallen.

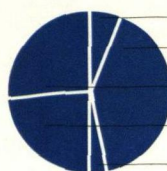

STYRELSENS REDOGÖRELSE FÖR VERKSAMHETEN 1991

MSEK om ej annat anges

ATLAS COPCO-GRUPPEN

FÖRSÄLJNING FÖRDELAD PÅ EKONOMISKA/POLITISKA OMRÅDEN

Sverige	6% (7)
EG	41% (39)
Övriga OECD-länder	27% (26)
Utvecklingsländer	23% (26)
Statshandelsländer	3% (2)

	1991	1990
Fakturering	15 030	15 915
Förändring, %	-6	6
Orderingång	15 220	15 931
Förändring, %	-4	1
Orderstock	2 679	2 826
Resultat efter finansiella poster	910	1 270
Resultatförändring, %	-28	-17

Atlas Copco-gruppens fakturerade försäljning under 1991 uppgick till 15 030 MSEK (15 915), en minskning med 6 procent. Av faktureringen hänförs sig 94 procent till marknader utanför Sverige och 41 procent till EG-länderna. Orderingången uppgick under verksamhetsåret till 15 220 MSEK (15 931), en minskning med 4 procent.

Gruppens resultat efter finansiella intäkter och kostnader uppgick till 910 MSEK (1 270), en minskning med 28 procent. Vinstmarginalen blev 6,1 procent (8,0). Vinst per aktie efter full skatt och full konvertering blev 14:25 SEK (20:45).

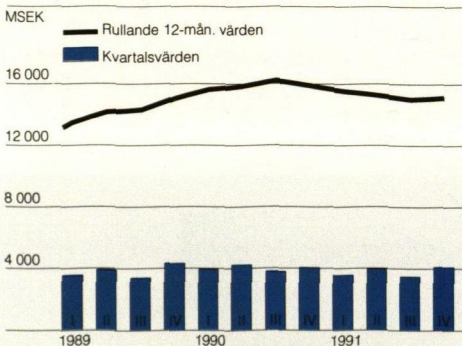
Styrelsen föreslår en utdelning av 8:00 SEK (8:00) per aktie, motsvarande totalt 283 MSEK (282).

Utsikter för 1992

En fortsatt svag industrikonjunktur väntas under 1992, speciellt under första halvåret.

Som en följd av tidigare vidtagna strukturåtgärder bör resultatet förbättras under året, om inte konjunkturen försämras ytterligare.

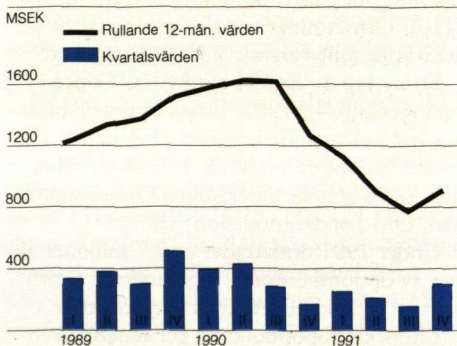
FAKTURERING

FAKTURERING PER KVARTAL

	1989	1990	1991
Kvartal 1	3 489	3 930	3 547
Kvartal 2	3 877	4 196	3 955
Kvartal 3	3 342	3 766	3 478
Kvartal 4	4 327	4 023	4 050
Totalt	15 035	15 915	15 030

RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER

RESULTAT PER KVARTAL

	1989	1990	1991
Kvartal 1	333	393	250
Kvartal 2	379	427	205
Kvartal 3	295	281	155
Kvartal 4	514	169	300
Totalt	1 521	1 270	910

Strukturella förändringar

Atlas Copco förvärvade med tillträde den 1 januari 1992 AEGs verktygsrörelse, AEG Elektrowerkzeuge, med huvudkontor och fabrik i Winnenden utanför Stuttgart. Företaget, som har en årlig omsättning motsvarande ca 1 500 MSEK och 1 750 anställda, ingår i divisionen Atlas Copco Power Tools and Equipment.

Avtal träffades under året mellan Atlas Copco och Volvo Flygmotor om bildandet av ett gemensamt bolag för hydraulkomponenter, VOAC Hydraulics AB. Detta bolag som blir hälftenägt av vardera part, bildas genom sammanslagning av Atlas Copcos dotterbolag Monsun-Tison och Volvo Flygmotors dotterbolag Volvo Hydraulik. Det nya bolaget beräknas få en omsättning av ca 700 MSEK och 900 anställda.

Inom affärsområdet Anläggnings- och gruvteknik har en omfattande omstrukturering genomförts. Tillverkningen av bormaskiner och

borrreggat vid Nackaverken och monteringen av borrreggat vid fabrikerna i Montreal, Canada och Nacka överförs till Avosverken i Örebro i början av 1992. All tillverkning av entreprenadverktyg koncentreras till Kalmar och Hemel Hempstead utanför London. Unirocs fabriker i Finland och Mexico har avvecklats och i Brasilien och Chile har affärsområdets tillverkning koncentrerats till en fabrik i vardera landet.

Nya distributionscentra för dagliga kundleveranser av borrstål och reservdelar har etablerats i Rotterdam, Nederländerna och Örebro/Fagersta.

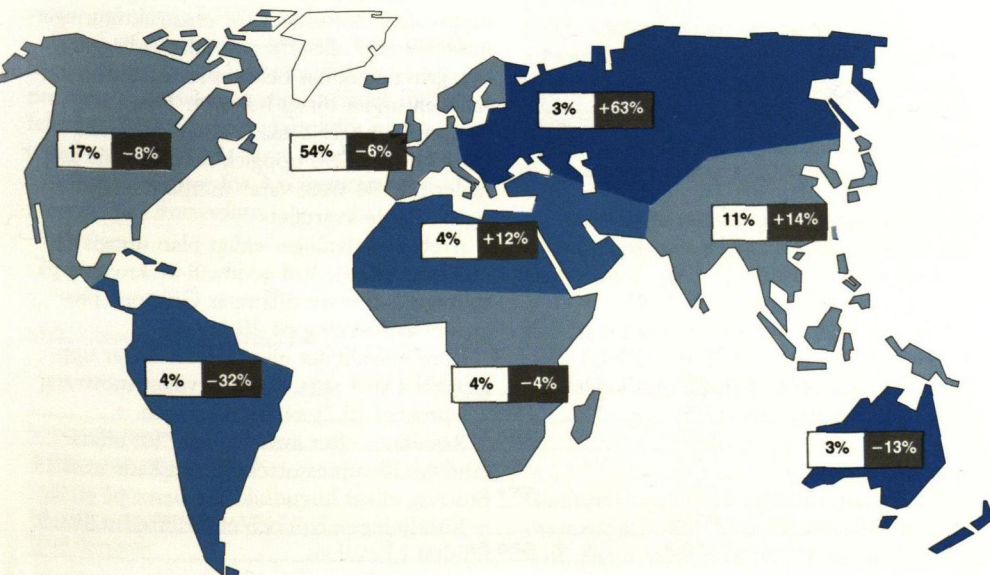
Tillverkningen av industriverktyg vid Atlas Copco Power Tools and Equipments fabrik i Skara har avvecklats och överförs till Tierp. Ett nytt distributionscenter för dagliga kundleveranser har färdigställts i Hoeselt, Belgien.

Försäljningsöversikt

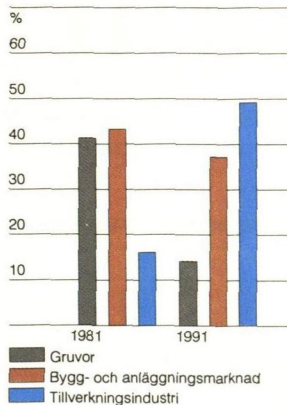
Den lågkonjunktur som fördjupades av kriget i Mellanöstern, har fortsatt under hela året inom såväl tillverkande industri som anläggnings- och gruvindustri.

Vid årsskiftet uppgick orderstocken till 2 679 MSEK jämfört med 2 826 MSEK vid samma tidpunkt föregående år, en minskning med 5 procent.

Atlas Copcos försäljning till *tillverkande industri* av oljefria kompressorer och datorstyrda monteringsystem utvecklades bättre än väntat på många för övrigt svaga industri-marknader. Orderingången på gaskompressorer och turboexpandrar från bl a petrokemisk industri visade en kraftig ökning. Försäljningen av handhållna kraftverktyg samt hydraulisk

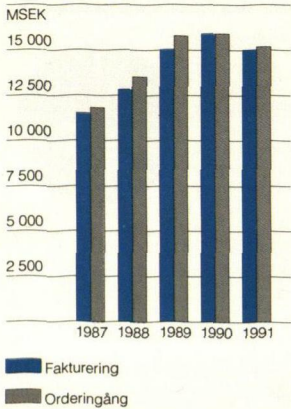
FÖRSÄLJNINGSENTVECKLINGEN PER BRANSCH

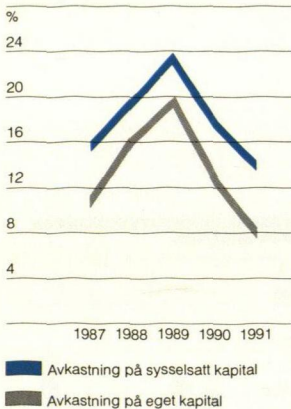
GEOGRAFISK FÖRDELNING AV FÖRSÄLJNING, 1991

□ Andel av gruppens försäljning
 ■ Förändring i värde, 1991/1990

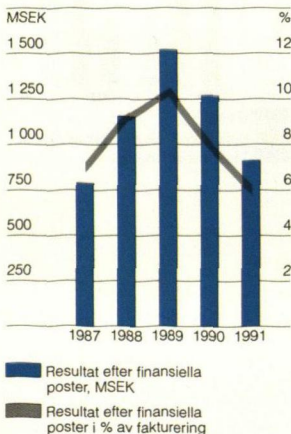
FAKTURERING OCH ORDERINGÅNG

AVKASTNING

RESULTAT OCH VINSTMARGINAL

ka och pneumatiska komponenter minskade däremot på flertalet marknader. Gruppens fakturering till den tillverkande industrin utgjorde 49 procent av den totala faktureringen.

Inom bygg- och anläggningssektorn var efterfrågan svag på flertalet marknader som en följd av politisk oro och stigande offentliga utgifter för andra ändamål. Atlas Copco har emellertid erhållit order på både konventionell borrhutrustning och fullortsborrningsmaskiner för stora anläggningsprojekt i bl a Korea, Kina och södra Afrika. Försäljningen av hydrauliska borrhaggregat för arbeten under jord utvecklades gynnsamt under året. Bygg- och anläggningssektorn svarade för 37 procent av Gruppens fakturering.

Försäljningen till gruvindustrin var fortsatt mycket svag på de flesta gruvmarknader, även om intressanta order erhöles på specialkonstruerade hydrauliska borrhaggregat, särskilt på den amerikanska marknaden. Orderingången på lastutrustning för gruvor visade en god ökning genom framgångar på nya marknader. Av Gruppens fakturering hänför sig 14 procent till gruvor.

Utbyggnad av marknadsorganisationen
Specialiseringen av Atlas Copcos internationella säljorganisation fortsatte under året, vil-

ket innebär att säljbolagen i bl a Australien, Italien och Brasilien delats upp i separata enheter för varje affärsområde. En vidareutveckling av säljorganisationerna på de medelstora marknaderna har genomförts i syfte att skapa regionala enheter omfattande flera länder. Denna strukturering leder till en mer kostnadseffektiv organisation, förbättrad leveransservice och kundkontakt samt minskad kapitalbindning.

Utbyggnaden av marknadsorganisationen i östra Europa fortsatte under 1991. I Ungern, där ett representationskontor för samtliga affärsområden finns sedan 1989, etablerades i januari 1991 ett servicebolag för underhåll av industrikompressorer. Ett representationskontor för försäljning av maskiner och service startades i början av 1991 i Tjeckoslovakien, där en god orderingång noterades under året. I Polen har avtal träffats med en distributör om försäljning av maskiner och service. En agent har kontrakterats för försäljning av kompressorer i Rumänien och för de baltiska staterna har en agent utsetts med placering i Riga, Lettland, för försäljning av kompressorer och verktyg.

Ekonomisk översikt och analys

Resultat

	1991	1990
Vinst per aktie, SEK	14:25	20:45
Avkastning på sysselsatt kapital, %	12,9	17,7
Avkastning på eget kapital, %	8,1	12,5
Vinstmarginal, %	6,1	8,0

Definitioner av nyckeltal sid 18.

Atlas Copco-gruppens resultat efter finansiella intäkter och kostnader minskade med 28 procent till 910 MSEK (1 270). Vinstmarginalen uppgick till 6,1 procent (8,0).

Vinst per aktie beräknad efter full skatt och full konvertering blev 14:25 SEK (20:45).

Avkastningen efter skatt på eget kapital uppgick till 8,1 procent (12,5).

Resultatanalys

Rörelseresultatet före avskrivningar försämrades med 349 MSEK till 1 537 MSEK, motsvarande 10,2 procent (11,9) av faktureringen. Re-

sultatnedgången beror främst på lägre försäljningsvolym. Kostnader för omstruktureringar inom framför allt affärsområdet Anläggnings- och gruvteknik har belastat resultatet huvudsakligen under första halvåret. Totalt för Gruppen uppgår dessa kostnader till 190 MSEK. Under 1990 uppgick motsvarande kostnader till 194 MSEK, varav merparten hänförde sig till fjärde kvartalet.

Årets avskrivningar enligt plan uppgick till 463 MSEK (425). Vid goodwill-avskrivning på strategiska förvärv tillämpar Gruppen progressiv avskrivning på 20 år.

Rörelseresultatet efter avskrivningar uppgick till 1 074 MSEK (1 461), vilket motsvarar 7,1 procent (9,2) av faktureringen.

Resultatet efter avskrivningar för affärsområdet Kompressorteknik minskade med 14 procent, vilket huvudsakligen beror på en lägre försäljningsvolym och ett otillfredsställande resultat i Brasilien.

Resultatet efter avskrivningar för affärsområdet Anläggnings- och gruvteknik har liksom föregående år belastats med stora kostnader för omstrukturering inom framför allt tillverkningsledet. Dessa uppgår sammanlagt till 160 MSEK (107).

Resultatet för Unirocs bergbörverktyg förbättras kontinuerligt, men är ej tillfredsställande, då vidtagna åtgärder för omstrukturering ännu ej fått full effekt.

Affärsområdet Industritekniks resultatför-sämring på 33 procent förklaras huvudsakligen av den lägre faktureringen på viktiga kundgrupper inom framför allt bil-, flyg- och vitvaruindustrin. Även omstruktureringkostnader har belastat resultatet.

Investeringar

Geografisk fördelning av investeringar

	1991	1990
Europa	570	496
Nordamerika	85	117
Sydamerika	21	33
Nordafrika/Mellersta Östern	8	2
Södra Afrika	2	1
Indien/Bortre Asien	15	28
Oceanien	5	5
Totalt	706	682

Investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 706 MSEK (682). Härtill kommer återköpet av industrifastigheten i Sicklaområdet för 465 MSEK.

Investeringarna fördelade sig med 177 MSEK (177) i Sverige och 529 MSEK (505) i utlandet, varav 384 MSEK (304) i EG-länderna.

Bland större enskilda investeringar märks främst en ny fabrik för transportabla kompressorer i Antwerpen som invigdes under februari 1992 och en ny fabrik för hydrauliska komponenter i Borås samt etablerandet av ett distributionscenter för Anläggnings- och gruvteknik i Rotterdam.

Finansiell ställning

	1991	1990
Räntenetto	-179	-198
Självfinansieringsgrad, %	139	181
Andel eget kapital, %	46,7	46,2

Atlas Copco-gruppens likvida medel uppgick per den 31 december 1991 till 2 106 MSEK (1 921), vilket motsvarar 14,0 procent (12,1) av faktureringen.

Kapitalomsättningshastigheten var 1,05 (1,13).

Varulager och kundfordringar

Gruppen har under ett flertal år genomfört omfattande program för att sänka kapitalbindningen. Varulagren har i procent av faktureringen minskat under den senaste 10-årsperioden från drygt 35 procent till under 25 procent och kundfordringarna från 25 procent till drygt 20 procent. Målsättningen är att lager resp kundfordringar skall reduceras till mindre än 20 procent. Under 1991 uppgick varulagren till 23,4 procent (24,9) och kundfordringarna till 20,4 procent (20,5) av faktureringen.

Nettouplåning

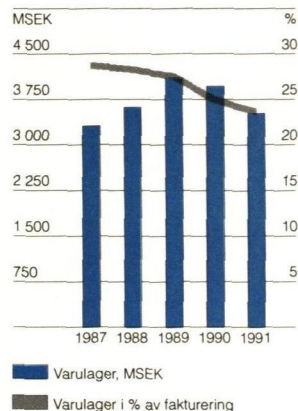
Gruppens nettouplåning, dvs skillnaden mellan räntebärande skulder och likvida medel minskade till 1 701 MSEK (1 852), varav posten avsatt till pensioner utgjorde 1 147 MSEK (1 058).

Räntenettet

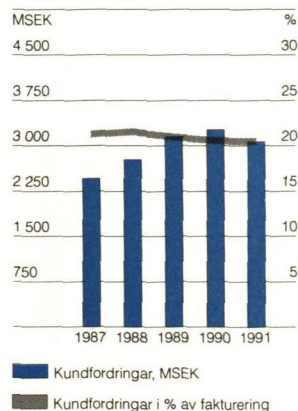
Räntorna för de europeiska valutorna låg i genomsnitt på en något högre nivå än under 1990. Räntan på USD var däremot lägre.

Nettot av Gruppens finansiella intäkter och kostnader uppgick till -164 MSEK (-191), motsvarande 1,1 procent (1,2) av faktureringen. Förbättringen beror huvudsakligen på den minskade kapitalbindningen.

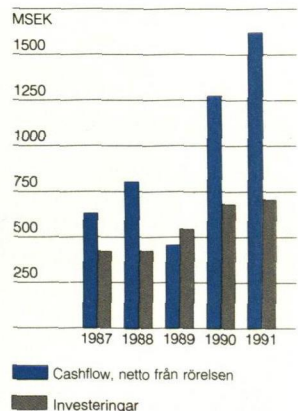
VARULAGER

KUNDFORDRINGAR

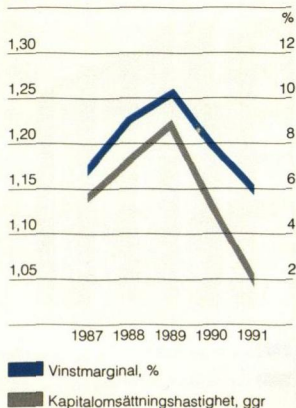
CASHFLOW OCH INVESTERINGAR

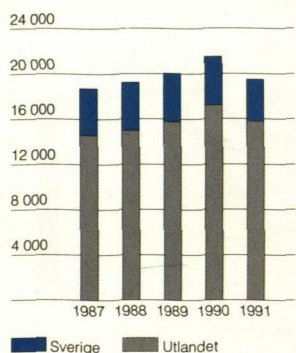
REDOVISNING PER AFFÄRSOMRÅDE

	Fakturering		Rörelseresultat		Avkastning % på sysselsatt kapital	
	1991	1990	1991	1990	1991	1990
Kompressorteknik	7 361	7 530	1 031	1 195	28	35
Anläggnings- och gruvteknik	4 497	4 855	-47	5	1	3
Industriteknik	3 172	3 530	299	446	12	19
Koncerngemensamma kostnader			-209	-185		
Totalt Gruppen	15 030	15 915	1 074	1 461	13	18

KAPITALOMSÄTTNINGSHASTIGHET OCH VINSTMARGINAL

ANSTÄLLDA

FINANSIERINGSANALYS I SAMMANDRAG

	1991	1990	1989
Internt genererade medel	980	1 237	1 226
Förändring av rörelsekapital	643	37	-771
Från rörelsen	1 623	1 274	455
Investeringar och företagsförvärv	-1 176	-1 437	-1 205
Utdelning och övriga poster	-296	-287	78
Totalt	151	-450	-672
Nyemission	-	1 203	-
Förändring av räntebärande skulder	34	-696	685
Förändring av kassa	185	57	13

Eget kapital

Gruppens egna kapital uppgick per den 31 december 1991 till 6 345 MSEK (6 200). Med beaktande av utestående konverteringslån och minoritetsintressen uppgår kapitalet till 6 581 MSEK.

Eget kapital per aktie, efter full konvertering, uppgick till 181 SEK (178).

Under året konverterades skuldebrev motsvarande 42 281 aktier eller nominellt 6,3 MSEK av det totala nominella utestående lånebeloppet, som vid årets utgång uppgick till 148 MSEK.

Soliditet

Andelen eget kapital efter full konvertering förbättrades under 1991 till 46,7 procent (46,2).

Personal

	1991	1990
Medelantal anställda	19 544	21 507
Sverige	3 801	4 262
Utlandet	15 743	17 245

Genom rationaliseringar minskade personalen med 2 004 personer och uppgick vid slutet av 1991 till 18 524 personer (20 528).

Förvärvet av AEG Elektrowerkzeuge och avyttringen av Monsun-Tison innebär att antalet anställda från januari 1992 ökat med 1 200 personer.

Av medelantalet anställda utgjorde 85 procent (86) män och 15 procent (14) kvinnor. I Sverige var fördelningen 82 procent (82) män och 18 procent (18) kvinnor. Se även sid 54.

För Atlas Copco-gruppen utgjorde utgifter för löner och andra ersättningar:

	1991	1990
Styrelser och verkställande ledningar [varav tantiem 12 (12)]	115	105
Övriga anställda	3 188	3 221
Totalt	3 303	3 326

En ny fabrik för transportabla kompressorer invigdes i februari 1992 i närvaro av fr v Atlas Copcos styrelseordförande Peter Wallenberg, Jacques van der Schueren, styrelseledamot i Atlas Copco, Andries Kinsbergen, guvernör för Antwerpen-regionen samt Willy Claes, vice utrikesminister i belgiska regeringen.

MODERBOLAGET

I resultatet för moderbolaget, Atlas Copco AB, ingår Atlas Copco International ABs kvarvarande verksamhet som drivs i kommission. I januari utnyttjade Atlas Copco AB sin option att från FR FastighetsRenting AB återköpa industrifastigheten i Sicklaområdet för 465 MSEK.

Resultatet av fastighetsförvaltningen i Sicklaområdet ingår i moderbolaget genom Sickla Industrifastigheter Kommanditbolag.

Under året övertogs samtliga aktier i Atlas Copco Tunnelling and Mining AB, Uniroc AB, Atlas Copco Berema AB samt Atlas Copco Energy AB från Atlas Copco Construction and Mining Technique AB.

I samband med att den tidigare minoritetsposten förvärvades, såldes samtliga av moderbolaget ägda aktier i Oy Atlas Copco Kompressorit Ab till Uniroc AB.

I samband med dessa överlåtelser har nedskrivning skett av det bokförda värdet av vissa aktier medan det bokförda värdet i Atlas Copco Beheer B.V. ökats med motsvarande belopp.

Resultat

Utdelningar från dotterbolag uppgick till 239 MSEK (464).

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 250 MSEK (372).

Moderbolaget redovisar en nettovinst efter bokslutsdispositioner och skatter på 283 MSEK (496). Disponibla vinstmedel uppgår därmed till 1 191 MSEK (1 190).

Finansiering

Moderbolagets balansomslutning ökade med 634 MSEK, bl a till följd av de ovannämnda dotterbolagsförvärven.

Kassa, bank och kortfristiga placeringar uppgick vid årsskiftet till 1 236 MSEK (1 028).

Andelen eget kapital efter full konvertering uppgick till 56,0 procent (59,1).

Efter konvertering under året av utelöpande förlagsbevis uppgår aktiekapitalet till 883 271 925 SEK fördelat på 23 510 711 A-aktier (en röst) och 11 820 166 B-aktier (en tiondels röst), var och en på nominellt 25 SEK. Samtliga aktier är fria. Efter full konvertering av utelöpande konvertibelt förlagslån kommer antalet A-aktier att uppgå till 24 499 825.

Personal

Medelantalet anställda på huvudkontoret var under året 86 (77), varav 45 procent (44) kvinnor, i Atlas Copco International - (73), varav - procent (32) kvinnor och i Sickla Industrifastigheter AB - (28), varav - procent (11) kvinnor. Sammanlagda utgifter för löner och ersättningar utgjorde:

	1991	1990
Styrelse och verkställande ledning [varav tantiem 6 (6)]	14	13
Övriga anställda	32	43
Totalt	46	56

Utdelning

Styrelsen föreslår en utdelning av 8:00 SEK (8:00) per aktie, motsvarande totalt 283 MSEK (282).

RESULTATRÄKNING

Belopp i MSEK

		1991	1990
Rörelseintäkter	Fakturering (NOT 1)	15 030	15 915
Rörelsekostnader (NOT 2)	Kostnader för sålda varor Kostnader för teknisk utveckling, marknadsföring, administration mm	-9 582 -3 911	-9 942 -4 087
Rörelseresultat före avskrivningar		1 537	1 886
Avskrivningar	Enligt plan (NOT 3)	-463	-425
Rörelseresultat efter avskrivningar		1 074	1 461
Finansiella intäkter och kostnader (NOT 4)		-164	-191
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader		910	1 270
Skatter (NOT 6)		-388	-560
Minoritetsandelar i årets resultat (NOT 7)		-15	-12
ÅRETS VINST		507	698
Vinst per aktie, SEK (NOT 27)		14:25	20:45

BALANSRÄKNING

Belopp i MSEK

TILLGÅNGAR		1991.12.31	1990.12.31	
Omsättningstillgångar	Kassa, bank och kortfristiga placeringar (NOT 8)	2 106		1 921
	Fordringar (NOT 9)	3 677		3 896
	Varulager (NOT 10)	3 520	9 303	3 964
				9 781
Anläggningstillgångar	Aktier och andelar (NOT 11)	69		73
	Goodwill (NOT 12)	1 022		1 095
	Övriga anläggningstillgångar (NOT 13)	3 700	4 791	3 022
				4 190
SUMMA TILLGÅNGAR		14 094		13 971

SKULDER OCH EGET KAPITAL

Kortfristiga skulder	<i>Ikke räntebärande skulder</i>			
	Växelskulder	46		59
	Leverantörsskulder	744		925
	Skatteskulder	295		271
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 087		983
	Övriga kortfristiga skulder	1 041		995
	<i>Räntebärande skulder</i>			
	Bank- och reversskulder (NOT 18)	1 787		1 342
	Kortfristig del av långfristiga skulder	214		379
	Övriga kortfristiga skulder	32	5 246	24
				4 978
Långfristiga skulder	<i>Ikke räntebärande skulder</i>			
	Övriga långfristiga skulder	51		45
	Latenta skatteskulder (NOT 20)	442		462
	<i>Räntebärande skulder</i>			
	Obligationslån (NOT 19)	325		426
	Intecknings- och reverslån (NOT 19)	302		544
	Avsatt till pensioner (NOT 21)	1 147	2 267	1 058
				2 535
SUMMA SKULDER		7 513		7 513
Konvertibelt förlagslån (NOT 22)		148		155
Minoritetsintressen (NOT 7)		88		103
Eget kapital	Aktiekapital (NOT 24)	883		882
	Bundna reserver (NOT 25)	2 838		2 733
	Disponibla vinstmedel (NOT 26)	2 117		1 887
	Årets vinst	507	6 345	698
				6 200
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		14 094		13 971

Ställda pantar (NOT 28)	221		347
Ansvarförbindelser (NOT 28)	632		477

FINANSIERINGSANALYSER

Belopp i MSEK

	GRUPPEN		ATLAS COPCO AB	
	1991	1990	1991	1990
INTERNT GENERERADE MEDEL				
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	910	1 270	250	372
Avskrivningar	463	425	10	10
Realisationsvinst på sålda anläggningstillgångar	-6	-1	0	1
Koncernbidrag			256	118
Betalda skatter	-387	-475	-	-
Uttag från spärrade konton	0	18	-	3
INTERNT GENERERADE MEDEL FRÅN RÖRELSEN	980	1 237	516	504
RÖRELSEKAPITAL				
Förändring av kortfristiga fordringar	219	15	83	-121
Förändring av varulager	444	141	-	15
Förändring av kortfristiga rörelseskulder	-20	-119	-29	-12
FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL	643	37	54	-118
OPERATIVT NETTO FRÅN RÖRELSEN	1 623	1 274	570	386
INVESTERINGAR				
Investeringar i fastigheter, maskiner och inventarier*	-1 171	-831	-2	-1
Investeringar i aktier och andelar	5	5	-1 101	-187
Förvärvade bolag och goodwill	-10	-611	-	-
Investeringar i långfristiga fordringar	0	-25	584	-123
Försäljning av anläggningstillgångar	125	108	0	2
INVESTERINGAR I ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR, NETTO	-1 051	-1 354	-519	-309
ÖVRIGA POSTER				
Till dotterbolag överförda fonder			-	-2
Utdelning från moderbolaget	-282	-250	-282	-250
Utdelning till minoritetsintressen i dotterbolag	-2	-4		
Minoritetsandelar i eget kapital	-5	-5		
Förändring av övriga skulder	10	1		
Omräkningsdifferenser**	-142	-112		
FÖRÄNDRING AV ÖVRIGA POSTER	-421	-370	-282	-252
NETTO FRÅN ÅRETS VERKSAMHET	151	-450	-231	-175
NYEMISSION	-	1 203	-	1 203
FÖRÄNDRING AV RÄNTEBÄRANDE SKULDER	34	-696	439	-935
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	185	57	208	93

* Investeringar i befintliga fastigheter och maskiner i nyförvärvade företag ingår med 465 (149).

** Av omräkningsdifferenser är -152 (-214) hänförliga till eget kapital, latent skatteskuld och minoritetsintressen samt 10 (102) till anläggningstillgångar.

RESULTAT- OCH BALANSRÄKNING

Belopp i MSEK

RESULTATRÄKNING

	1991	1990
Rörelseintäkter	144	489
Rörelsekostnader	-156	-541
Rörelseresultat före avskrivningar	-12	-52
Avskrivningar enligt plan (NOT 3)	-10	-10
Rörelseresultat efter avskrivningar	-22	-62
Finansiella intäkter och kostnader (NOT 4)	272	434
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	250	372
Bokslutsdispositioner (NOT 5)	33	124
Resultat före skatter	283	496
Skatter (NOT 6)	-	-
ÅRETS VINST	283	496

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR	1991.12.31	1990.12.31
Omsättningstillgångar		
Kassa, bank och kortfristiga placeringar (NOT 8)	1 236	1 028
Fordringar (NOT 9)	1 470	1 553
	2 706	2 581
Anläggningstillgångar		
Aktier och andelar (SID 26)	3 503	2 402
Övriga anläggningstillgångar (NOT 13)	779	1 371
	4 282	3 773
SUMMA TILLGÅNGAR	6 988	6 354

SKULDER OCH EGET KAPITAL

Kortfristiga skulder				
Icke räntebärande skulder (NOT 17)	106		135	
Räntebärande skulder (NOT 17)	2 142	2 248	1 574	1 709
Långfristiga skulder		750		878
SUMMA SKULDER		2 998		2 587
Konvertibelt förlagslån (NOT 22)		148		155
Obeskattade reserver (NOT 23)		256		33
Eget kapital				
Aktiekapital (35 330 877 aktier, å nom 25 SEK) (NOT 24)	883		882	
Reservfond (NOT 25)	1 512		1 507	
Disponibla vinstmedel (NOT 26)	908		694	
Årets vinst	283	3 586	496	3 579
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		6 988		6 354
Ställda panter (NOT 28)		1		1
Ansvarsförbindelser (NOT 28)		607		387

BOKSLUTS- KOMMENTARER

MSEK om ej annat anges

Redovisningsprinciper

Jämfört med föregående år har inga ändringar skett av redovisningsprinciper.

Internationella riktlinjer

Atlas Copco följer i allt väsentligt de riktlinjer som upprättats av OECD för internationellt verksamma företag.

Vid utarbetandet av denna verksamhetsberättelse har dessa riktlinjer beaktats, med undantag för vissa uppgifter som av konkurrensskäl f n ej kan lämnas.

Årsredovisningen lämnar sålunda upplysning om följande:

	Placering i årsredovisningen
Företagets struktur – namn och säte för moderbolaget – aktier och andelar i dotterbolag, procentuell ägande samt aktieägande mellan bolagen	Sid 2 och sid 63 Aktier och andelar, sid 26
Geografiska områden där verksamheten utövas och de huvudsakliga verksamheter som bedrivs där	Styrelsens redogörelse, sid 7 Affärsområdenas avsnitt, sid 34–51 Sälj- och serviceorganisation, sid 60
Fakturering fördelad på geografiska områden och för viktiga produktgrupper	Styrelsens redogörelse, sid 7–8 Kommentarer Not 1, sid 19
Kapitalinvesteringar fördelade på geografiska områden och på affärsområden	Styrelsens redogörelse sid 9 Affärsområdenas avsnitt, sid 34–51
Finansieringsanalys för Atlas Copco-gruppen	Sid 14
Medelantalet anställda i varje geografiskt område och på affärsområden	Sid 54
Forsknings- och utvecklingskostnader för företaget i sin helhet	Kommentarer, sid 18 samt Not 2, sid 19
Principer som tillämpas vid internprissättning	Kommentarer, sid 17
Redovisningsprinciper i fråga om koncernredovisning	Kommentarer, sid 16

Bolaget ställer sig också positivt till de riktlinjer rörande multinationella företag och arbetsmarknad som utarbetats av Förenta Nationernas organ för arbetsmarknadsfrågor (ILO).

I enlighet med internationell standard har i årsredovisningen följande beteckningar använts:

Valuta: SEK svenska kronor. Övriga valutor, se sid 25. Prefix: k tusen, M miljoner.

Konsolidering

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation i denna fråga.

Atlas Copco-gruppens balans- och resultaträkning omfattar alla bolag, i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än hälften av aktiernas röstvärde, samt bolag i vilka Gruppen på annat sätt har ett bestämmande inflytande och en betydande andel av resultatet av deras verksamhet.

Koncernredovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden, som innebär att tillgångar och skulder upptagits till marknadsvärde enligt upprättad förvärvsanalys. Överstiger anskaffningsvärdet det därvid framräknade marknadsvärdet av bolagets nettotillgångar, upptas skillnaden som koncernmässig goodwill.

Goodwill avskrivs normalt på 10 år medan goodwill uppkommen vid strategiska förvärv avskrivs på 20 år, se nedan.

Under året förvärvade bolag har inkluderats i Gruppens resultaträkning med värden avseende tiden efter förvärvet.

Under året sålda bolag resultatavräknas utifrån Gruppens redovisade nettotillgångar i dessa bolag vid tidpunkten för avyttringen.

Gruppens balans- och resultaträkning presenteras utan obeskattade reserver och bokslutsdispositioner. Till följd av bestämmelserna i svensk lagstiftning kan detta enbart ske i koncernredovisningen. Obeskattade reserver redovisade i de enskilda koncernbolagen har uppdelats på så sätt att latet skatt redovisas som långfristig skuld, medan resterande del ingår i bundna reserver i koncernbalansräkningen.

Den latenta skatten har därvid beräknats individuellt för varje bolag efter gällande lokal inkomstskattesats vid den tidpunkt återföring till beskattning beräknas ske, dvs i regel den för nästa räkenskapsår gällande. Den på detta sätt beräknade skatt som är hänförlig till årets bokslutsdispositioner i de enskilda bolagen ingår i koncernens skattekostnad såsom latet skatt, medan resterande del ingår i koncernens nettovinst. Ändras skattesatsen redovisas förändringen av skattekulden över årets skattekostnad.

Goodwill

Förvärv av väletablerade företag verksamma i en internationell miljö medför som regel att förvärvspriset väsentligt överstiger synlig substans. Marknadets pris bestäms framför allt av framtidsförväntningar som grundas på företagets position på marknaden och på den kunskap som finns inom företaget.

Ett företagsförvärv, där anskaffningskostnaden överstiger bolagets nettotillgångar värderade till marknadsvärde, medför att immateriella tillgångar balanseras och avskrivs över en viss tidsperiod.

Den metod Atlas Copco valt bygger på den teori som förespråkar att det ur företagsekonomisk synpunkt egentligen ej behövs någon avskrivning, men av försiktighetsskäl görs ändå en viss avskrivning.

Den goodwill som uppstår vid strategiska förvärv avskrivs på 20 år med en real avskrivnings-sats, vilket innebär att avskrivningen kommer att öka exponentiellt över åren i ungefär samma takt som inflationen. Motivet till detta är att avskrivningar inte leder till utbetalningar varför kvarhållna medel förräntas i bolaget och ger bidrag till framtida avskrivningar. Förstaårseffekten motsvarar ungefär 1/33 av nominell goodwill.

Årligen sker en prövning av det bokförda värdet för att bedöma om nedskrivning utöver den valda avskrivningsplanen är nödvändig.

I NOT 12 framgår påverkan på resultat- och balansräkning om bolaget hade tillämpat en linjär avskrivningsplan.

Intressebolag

De bolag i vilka Atlas Copco-gruppen har en röstandel uppgående till mellan 20 och 50 procent redovisas som intressebolag. Atlas Copcos andel av intressebolagens resultat och kapital ingår ej i Gruppens konsoliderade resultat- och balansräkning, utan framgår separat i NOT 11.

Omräkning av utländska dotterbolags bokslut

Atlas Copco tillämpar den s k dagskursmetoden för omräkning av utländska dotterbolags resultat- och balansräkningar i enlighet med Föreningen Auktoriserade Revisorers (FAR) förslag till rekommendation. Innebörden av denna metod är att dotterbolagen huvudsakligen redovisas som fristående enheter vars verksamhet bedrivs i en främmande valuta och vari moderbolaget har en nettoinvestering. Undantagna från detta behandlingsätt är dotterbolag som är belägna i s k hög-inflationsländer. Dessa dotterbolag har omräknats enligt den monetära-ickemonetära metoden. I enlighet med FARs förslag till rekommendation har sådan behandling bedömts ge en riktigare bild av dessa bolags resultat och ställning.

I överensstämmelse med dagskursmetoden har samtliga tillgångar och skulder i dotterbolagen omräknats till balansdagskurs och samtliga poster i resultaträkningen har omräknats till genomsnittskurs. Den omräkningsdifferens som uppkommer är en effekt av att nettoinvesteringen omräknas till en annan kurs vid årets slut än vid dess början. Denna omräkningsdifferens påverkar ej resultatet utan förs direkt till det egna kapitalet.

För de dotterbolag som behandlas i enlighet med monetära-ickemonetära metoden gäller att alla ickemonetära poster – fastigheter (mark och byggnader), maskiner och inventarier, varulager samt eget kapital och obeskattade reserver – omräknas till den kurs som rådde vid anskaffningstillfället. Övriga poster – monetära poster – omräknas till balansdagens kurs. Resultaträkningens poster omräknas till årets genomsnittskurs, med undantag för kostnad för sålda varor, avskrivningar och bokslutsdispositioner som omräknas till investeringskurser. De kursdifferenser som här uppkommer vid omräkningen och som således avser bolag i länder med hög inflation redovisas över resultaträkningen.

Den av Atlas Copco tillämpade principen avseende omräkning av utländska dotterbolag överensstämmer i allt väsentligt med rekommendatio-

nen från International Accounting Standard Committee (IAS 21) och med motsvarande amerikanska rekommendation (SFAS 52).

Metodval

FARs förslag till rekommendation ställer på en speciell punkt krav på att användaren själv väljer tillvägagångssätt för omräkningen utifrån sin specifika situation. Det gäller klassificeringen av de utländska dotterbolagen såsom antingen självständiga eller integrerade bolag. Hur bolagen definieras är sedan direkt vägledande för valet av omräkningsmetod. Självständiga bolag omräknas enligt dagskursmetoden och integrerade bolag enligt den monetära-ickemonetära metoden.

Med hänsyn till de kriterier som är definierade för klassificering av dotterbolag framkommer att Atlas Copcos dotterbolag till helt övervägande del är att betrakta som s k självständiga bolag.

Detta innebär att samtliga dotterbolag inom Atlas Copco-gruppen omräknas enligt dagskursmetoden, förutom bolagen i de s k höginflationsländerna huvudsakligen i Latinamerika. Dessa bolags funktionella valuta har bedömts vara USD varför de omräknas i två steg.

I det första steget har omräkning skett till USD enligt monetära-ickemonetära metoden varvid uppkomna omräkningsdifferenser belastat koncernresultatet. I det andra steget omräknas bolagets balansposter till SEK enligt balansdagens kurser och resultaträkningens poster till årets genomsnittskurs. De omräkningsdifferenser som då uppstår förs direkt till det egna kapitalet.

För Gruppens bolag i Brasilien upprättas ett inflationsjusterat bokslut i lokal valuta. Detta omräknas först till USD enligt balansdagens kurs och därefter till SEK varvid uppkomna omräkningsdifferenser förs direkt till det egna kapitalet.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs i enlighet med Bokföringsnämndens (BFN) anvisning R7.

Orealiserade kursvinster på långfristiga fordringar och skulder avsätts till en valutakursreserv i den mån kvittning ej kunnat ske mot realiserade kursförluster i samma (anknuten) valuta. Avsättningen till valutakursreserv redovisas som bokslutsdisposition i de enskilda bolagen.

Vid valutabyte genom swapavtal har lån i utländsk valuta värderats till dagskurs för den tillswappade valutatan. Vid de tillfällen då låneskulden för det bortswappade lånet, omräknad till dagskurs i ursprungsvalutan, är högre än den bokförda låneskulden, har mellanskillnaden upptagits under ansvarsförbindelser.

Varulager

Lagren värderas till det lägsta av anskaffningskostnad, enligt principen "först in – först ut" och nettoförsäljningsvärde. Koncernens varulager redovisas efter avdrag för inkurans och för internvinster uppkomna vid leveranser från produktbolagen till Gruppens säljbolag.

Prissättningen mellan bolagen baseras i princip på jämförbara marknadspriser.

Avskrivningar

Atlas Copco-gruppen använder tre avskrivningsbegrepp: avskrivningar enligt plan, bokföringsmässiga avskrivningar och kalkylmässiga avskrivningar.

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungligt anskaffningsvärde och avskrivning sker linjärt över tillgångarnas ekonomiska livslängd. I de fall goodwill förekommer avskrivs den enligt en i varje specifikt fall upprättad plan.

Bokföringsmässiga avskrivningar sker i enlighet med vad skattelagstiftningen i varje land maximalt tillåter. Skillnaden mellan bokföringsmässiga avskrivningar och avskrivningar enligt plan redovisas under bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Det sammanlagda värdet redovisas i balansräkningen bland obeskattade reserver under rubriken Ackumulerade avskrivningar utöver plan. För koncernen elimineras obeskattade reserver och bokslutsdispositioner.

Kalkylmässiga avskrivningar ligger till grund för pris- och lönsamhetskalkyler och är baserade på anläggningstillgångarnas återanskaffningsvärdet. Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas ekonomiska livslängd.

Följande ekonomiska livslängder används vid avskrivningar enligt plan och vid kalkylmässiga avskrivningar:

Maskiner och inventarier	5–15 år
Fordon	5 år
Byggnader	25–50 år

Räntearbitrage

I syfte att förbättra bolagets räntenetto har Atlas Copco AB under året gjort ett antal räntearbitrageaffärer. Detta innebär att ett kortfristigt lån, vanligen i utländsk valuta, upptas och kurssäkras gentemot SEK för att därefter placeras mot en högre räntesats i bankcertifikat, statsskuldväxlar eller andra liknande svenska fordringar.

I balansräkningen uppkommande skulder har kvittats mot motsvarande placeringar i de fall de ingår i en paketlösning samt uppgår till samma belopp och har samma förfallodag. Kurssäkring skall ha skett för eventuella utlandslån (NOT 4, 8).

Kostnader för forskning och utveckling

Kostnader för forskning och utveckling kostnadsförs allt eftersom de uppstår.

Extraordinära intäkter och kostnader

I enlighet med FARs rekommendation tillämpar Atlas Copco en strikt tolkning av vad som redovisas som extraordinära intäkter och kostnader.

Definitioner**Vinstmarginal**

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader i procent av fakturering.

Avkastning på sysselsatt kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med tillägg för räntekostnader och valutakursdifferenser i procent av genomsnittligt totalt kapital, med avdrag för icke räntebärande skulder.

I sysselsatt kapital för affärsområdena ingår, till skillnad från beräkningen för Gruppen, latenta skatteskulder.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för full skatt och minoritetsandelar, i procent av genomsnittligt eget kapital.

Andel eget kapital

Eget kapital och minoritetsintressen i procent av totalt kapital.

Självfinansieringsgrad

Internt genererade medel i procent av investeringar i maskiner och byggnader.

Kapitalomsättningshastighet

Fakturering dividerad med genomsnittlig balansomslutning.

Räntetäckningsgrad

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med tillägg för räntekostnader och valutakursdifferenser, dividerat med räntekostnader och valutakursdifferenser.

Vinst per aktie

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, med avdrag för full skatt och minoritetsandelar samt tillägg för räntekostnad efter skatt på konverteringslån, dividerat med antal aktier efter full konvertering.

Vinst per aktie efter extraordinära poster

Resultat efter extraordinära intäkter och kostnader, med avdrag för full skatt och minoritetsandelar i årets resultat samt tillägg för räntekostnad efter skatt på konverteringslån, dividerat med antal aktier efter full konvertering.

Noter

1. Fakturering per marknad

	Gruppen	
	1991	1990
Europa inkl OSS	8 579	8 894
varav Sverige	924	1 216
varav EG	6 194	6 199
Nordamerika	2 524	2 736
Sydamerika	681	972
Nordafrika/Mellersta Östern	672	577
Södra Afrika	495	624
Indien/Bortre Asien	1 548	1 523
Oceanien	531	589
	15 030	15 915

2. Rörelsekostnader

Gruppens intäkter samt rörelseresultat fördelade per rörelsegren återfinns i förvaltningsberättelsen samt i de separata avsnitten för respektive affärsområde.

I rörelsekostnader ingår kostnader för större restruktureringar med 190 MSEK (194). Nämnade belopp avser identifierade och beslutade kostnader för sådana projekt för vilka det ej finns några framtida intäkter.

Realisationsvinster/förluster som uppstår vid löpande utrangering och/eller försäljning av anläggningstillgångar ingår i redovisade rörelsekostnader.

	Gruppen	
	1991	1990
Kostnader för teknisk utveckling	465	455
Marknadsförings- och administrationskostnader	3 446	3 632
	3 911	4 087

De under 1991 i Sverige införda skatterna beräknade på pensionsskuld och betalda pensioner, avkastningsskatt respektive löneskatt, redovisas i ovanstående kostnader och uppgår till totalt 11 MSEK.

3. Avskrivningar

Avskrivningar enligt plan uppgick till följande:

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Goodwill (NOT 12)	47	61	–	–
Maskiner och inventarier	348	308	8	8
Byggnader	68	56	2	2
	463	425	10	10

Kalkylmässiga avskrivningar uppgick för Gruppen till 644 MSEK (601) och översteg således avskrivningar enligt plan med 181 MSEK (176). Se vidare Nukostnadsredovisning sid 29.

4. Finansiella intäkter och kostnader

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Utdelningar				
från dotterbolag			239	464
från övriga	8	6	1	2
Räntor				
dotterbolag netto			61	40
intäktsräntor	264	355	119	183
kostnadsräntor	–443	–553	–197	–272
Valutakurs-differenser	7	1	49	17
	–164	–191	272	434

Räntedelen i pensionsavsättningen har ej belastat rörelseresultatet utan redovisas som räntekostnad. Beloppet har beräknats på basis av genomsnittet av ingående och utgående pensionsavsättningar och en ränta om 12,5 procent (12,5) för *indexreglerade pensioner* och 3,5 procent (3,5) för pensionsförpliktelser, uttryckta i fasta belopp. Räntedelen uppgår för 1991 till 94 MSEK (83). För moderbolaget uppgår motsvarande belopp till 41 MSEK (37).

Räntearbitrageaffärer har under året genomförts endast i moderbolaget. Såväl räntekostnad som ränteintäkt har netto redovisats i resultaträkningen. De belopp som kvittats uppgick för 1991 till 7 MSEK (12).

5. Bokslutsdispositioner

Skattelagstiftningen i Sverige och i vissa andra länder ger företag möjlighet till konsolidering genom skattemässigt avdragsgilla avsättningar till obeskattade reserver. Företagen kan genom att utnyttja dessa regler disponera och kvarhålla vinster i bolaget utan att de beskattas. Den obeskattade reserv som skapas genom detta förfarande är ej utdelningsbar.

De obeskattade reserverna blir föremål för beskattning först då de upplöses. Om företaget skulle redovisa förlust kan vissa obeskattade reserver tas i anspråk för att täcka förlusten utan att någon skattebelastning blir aktuell.

	Moderbolaget	
	1991	1990
Varulagerreserv	–	6
Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan (NOT 23)	–1	–1
Avsättning till skatteutjämningsreserv K (NOT 23)	–222	–
lansspråktagande av förnyelsefond	–	1
Koncernbidrag, netto	256	118
	33	124

Vinstöverföring i form av koncernbidrag kan under vissa förutsättningar göras mellan svenska bolag inom samma koncern. Bidraget är avdragsgill kostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren. Moderbolaget har erhållit koncernbidrag från bl a Atlas Copco Tools AB, Atlas Copco Tunneling and Mining AB och Atlas Copco Compressor AB, samt lämnat till bl a Uniroc AB.

6. Skatter

	Gruppen	
	1991	1990
Betalda skatter		
svensk inkomstskatt	0	1
utländsk skatt	387	474
Latenta skatter	1	85
	388	560

Årets skattekostnad på 388 MSEK (560) utgjorde 42,6 procent (44,1) av resultat efter finansiella poster. Motsvarande relation för betalda skatter utgjorde 42,5 procent (37,4).

Vid eliminering av obesktade reserver har den latenta skatten beräknats individuellt för varje bolag efter gällande lokal inkomstskattesats vid den tidpunkt återföring till beskattning beräknas ske.

Den statliga skattesatsen i Sverige uppgick under 1991 till 30 procent, beräknat på nominellt bokfört resultat med tillägg för ej avdragsgilla poster, respektive avdrag för skattefria intäkter och övriga avdrag. Bland de senare skall, vad gäller moderbolaget, främst nämnas avdrag för egen utdelning (Annellavdrag) och skattefria utdelningar från innehav av aktier i dotterbolag.

Vid utgången av 1991 hade utländska bolag ackumulerade skattemässiga förluster till ett sammanlagt belopp av 73 MSEK (80) som kan utnyttjas för att minska framtida skattepliktiga vinster. Då förlustavdragen ej reducerat den latenta skattekulden innebär utnyttjandet av dessa avdrag minskad skattebelastning för Gruppen.

Vid årets ingång befintliga lagerreserver och internvinstkonton i Gruppens svenska bolag har i enlighet med ändrad skattelagstiftning tvångsvis upplöst.

Avsättning har i enlighet med de nya skattereglerna skett till skatteutjämningsreserver (K-SURV) med 223 MSEK och till uppskovsbelopp för lagerreserver mm med 180 MSEK. Skatteutjämningsreserven beräknas på visst sätt utifrån bolagens egna kapital medan uppskovsbeloppet beräknas på visst sätt utifrån de tvångsvis upplösta obesktade reserverna.

Kvarstående outnyttjat belopp för avsättning till skatteutjämningsreserv kan vid utgången av 1991 beräknas till 365 MSEK. Reservens framtida storlek är beroende av förändring i bolagens egna kapital. Årets avsättning till uppskovsbelopp skall upplösas tvångsvis under åren 1992-1994 med minst en tredjedel per år.

Moderbolaget hade vid årsskiftet Annellavdrag för framtida utnyttjande. Dessa förfaller löpande och minskar enligt svensk skattelagstiftning det beskattningsbara resultatet. Vid en utdelning av 8:- SEK per aktie på nuvarande aktiekapital kan avdraget fram till år 2000 beräknas till ca 575 MSEK.

7. Minoritetsintressen i dotterbolags kapital och resultat

Minoritetens andel av resultatet efter finansiella intäkter och kostnader uppgår till 26 MSEK (19).

I resultaträkningen redovisas minoritetsandelar i Gruppens resultat efter skatt till 15 MSEK (12).

Dessa minoritetsintressen förekommer främst i Atlas Copco India samt i dotterbolag till Chicago Pneumatic.

	Gruppen	
	1991	1990
Minoritet 1990-12-31		103
Förvärvat minoritet		-5
Utdelningar		-2
Omräkningsdifferenser		-23
Årets resultat		15
Minoritet 1991-12-31		88

8. Kassa, bank och kortfristiga placeringar

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Kassa, bank	961	944	95	56
Statsskuldväxlar	971	277	971	277
Rikssobligationer	-	40	-	40
Övriga kortfristiga placeringar	174	660	170	655
	2 106	1 921	1 236	1 028

Värdering av finansiella placeringar har skett till marknadsmässiga kurser per bokslutsdagen.

Moderbolagets garanterade kreditlöften till förutbestämd räntemarginal uppgick till 1 661 MSEK. Dotterbolagens beviljade men outnyttjade bankkrediter uppgick till 1 906 MSEK.

Oavslutade räntearbitrageaffärer i moderbolaget har nettoredovisats och uppgår till 0 MSEK (95). Lånesumman uppgår till samma belopp och har kvittats mot övriga kortfristiga placeringar.

9. Fordringar

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Växelfordringar	258	295	-	-
Fordringar hos dotterbolag			1 370	1 447
Kundfordringar	2 805	2 965	12	35
Förtbetalda kostnader och upplupna intäkter	171	231	21	44
Övriga fordringar	443	405	67	27
	3 677	3 896	1 470	1 553

10. Varulager

	Gruppen	
	1991	1990
Råmaterial	180	247
Produkter i arbete	643	598
Halvfabrikat	907	927
Färdigvaror	1 790	2 192
	3 520	3 964

11. Aktier och andelar

	Antal	Nominellt värde		Bokfört värde	MSEK
		Innehav %	lokal valuta ¹⁾		
<i>Aktier och andelar redovisade hos Atlas Copco AB (enl spec sid 26):</i>					32
<i>Aktier och andelar redovisade hos dotterbolag:</i>					
<i>Intrassebolag</i>					
Toku-Hanbai KK	200 000	50	500	28	
Fabrika Kompressora Smederevo	1	60 ³⁾	²⁾	0	
Delair Droog-technik & Luchtbehandeling B.V.	52	26	1 000	1	
NEAC Compressor Service GmbH & Co KG	1	50	²⁾	0	
NEAC Compressor Service Verwaltungs GmbH	1	50	²⁾	0	
Scantrade Kereskedelmi Kft, Budapest	1	50	²⁾	0	
<i>Övriga bolag</i>					
Rasa Corporation, Tokyo	400 000	5	50	0	
Diverse aktier och andelar					8
Totalt Gruppen					69

¹⁾ Värde per aktie

²⁾ Utan parivärde

³⁾ Bolaget konsolideras ej i koncernredovisningen då relevant information ej har erhållits pga rådande förhållanden i Serbien.

Moderbolagets innehav av börsnoterade aktier (Bilspedition och SILA) hade vid årets utgång ett bokfört värde av 17 MSEK (15) och ett marknadsvärde av 22 MSEK (32).

Intrassebolag

Atlas Copco-gruppens andel av intrassebolagens resultat efter finansiella poster uppgick till 17 MSEK (25). Utdelning från dessa bolag uppgick till 6 MSEK (4). Gruppens andel av intrassebolagens eget kapital och obeskattade reserver, med avdrag för latent skatt uppgick vid räkenskapsårets utgång till 46 MSEK (57).

Under året avyttrades Atlas Copco-Eickhoff Roadheading Technic GmbH.

12. Goodwill – koncernmässigt övervärde

Koncernmässigt övervärde uppgår till 1 327 MSEK (1 131). Detta övervärde har i balansräkningen fördelats på goodwill 1 022 MSEK (1 095), byggnader och mark 295 MSEK (22) samt maskiner och inventarier 10 MSEK (14). Avskrivningar på koncernmässigt övervärde uppgår totalt till 56 MSEK (68) och avser följande:

	Gruppen	
	1991	1990
Goodwill	47	61
Maskiner och inventarier	4	6
Byggnader	5	1
	56	68

I 1990 års avskrivningar ingick avskrivningar av engångsnatur med 20 MSEK.

Förändring av goodwill-värdet enligt balansräkningen:

	1991	1990
Förvärvat goodwill 01-01	1 229	631
Akkumulerade avskrivningar	-134	-78
Förvärvat goodwill	11	617
Avyttrad goodwill	-	-1
Årets avskrivningar	-47	-61
Omräkningsdifferenser	-37	-13
Planenligt restvärde 12-31	1 022	1 095

Om bolaget hade tillämpat en 20-årig linjär avskrivningsplan för den goodwill som uppstått vid strategiska förvärv hade avskrivningarna uppgått till 482 MSEK (442), dvs en ökning med 19 MSEK (17). Utgående planenligt restvärde skulle uppgå till 983 MSEK (1074).

Nedan visas effekten i Gruppens resultat- och balansräkning.

Avskrivningar:	1991		1990	
	linjär	progressiv	linjär	progressiv
Rörelseresultat före avskrivningar	1 537	1 537	1 886	1 886
Avskrivningar enligt plan	-482	-463	-442	-425
Rörelseresultat efter avskrivningar	1 055	1 074	1 444	1 461
Finansnetto	-163	-164	-191	-191
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	892	910	1 253	1 270
Skatter	-386	-388	-558	-560
Minoritetsandelar	-15	-15	-12	-12
Årets vinst	491	507	683	698
Vinst per aktie	13:80	14:25	20:00	20:45
Goodwill	983	1 022	1 074	1 095
Latenta skatteskulder	437	442	459	462
Eget kapital	6 311	6 345	6 182	6 200

13. Övriga anläggningstillgångar

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Långfristiga fordringar hos dotterbolag			673	1 254
Långfristiga fordringar	105	90	10	13
Nyanläggningar	96	102	—	—
Maskiner och inventarier (NOT 14)	1 507	1 439	29	35
Byggnader (NOT 15)	1 426	1 063	46	47
Mark (NOT 16)	566	328	21	22
	3 700	3 022	779	1 371

14. Maskiner och inventarier

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Anskaffningsvärde	3 337	3 129	89	89
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-1 830	-1 690	-60	-54
Planenligt restvärde	1 507	1 439	29	35
Akkumulerade avskrivningar utöver plan (NOT 23)			-23	-22
Bokfört värde, netto	1 507	1 439	6	13

Framtida åtagande avseende förhyrda tillgångar aktiveras i regel ej. Det uppskattade anskaffningsvärdet för förhyrda lokaler, maskiner samt större data- och kontorsutrustningar uppgår för Gruppen till 154 MSEK (769). Leasingkostnader för denna utrustning redovisas bland rörelsekostnader och uppgick till 42 MSEK (128). I beloppet för 1990 ingick hyra för industrifastigheten i Sicklaområdet, Nacka. Under 1991 utnyttjade Atlas Copco AB sin option att återköpa denna fastighet. Framtida kostnader för ej annullerbara leasingkontrakt uppgår till 81 MSEK (126).

15. Byggnader

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Anskaffningsvärde	1 942	1 547	65	65
Oavskrivet belopp på uppskrivning	9	11	0	0
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-525	-495	-19	-18
Planenligt restvärde	1 426	1 063	46	47
Akkumulerade avskrivningar utöver plan (NOT 23)			-11	-11
Bokfört värde, netto	1 426	1 063	35	36
Taxeringsvärde	232	180	28	28

Redovisade taxeringsvärden för Gruppen avser endast byggnader i Sverige. Bokfört värde för dessa uppgår till 478 MSEK (219).

16. Mark

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Anskaffningsvärde	542	304	17	18
Uppskrivning	24	24	4	4
Bokfört värde, netto	566	328	21	22
Taxeringsvärde	136	48	24	24

Redovisade taxeringsvärden för Gruppen avser endast mark och markanläggningar i Sverige. Bokfört värde för dessa uppgår till 285 MSEK (49).

17. Kortfristiga skulder

Kortfristiga icke räntebärande respektive räntebärande skulder redovisas i moderbolagets balansräkning enligt följande:

	Moderbolaget	
	1991	1990
Leverantörsskulder	6	12
Skatteskuld	6	—
Upplupna kostnader och företagsintäkter	43	58
Övriga kortfristiga skulder	51	65
Summa icke räntebärande skulder	106	135
Bank- och reverssskulder (NOT 18)	1 312	406
Skulder till dotterbolag	682	901
Kortfristig del av lång- fristiga skulder	148	267
Förskott från kunder	—	0
Summa räntebärande skulder	2 142	1 574

18. Bank- och reverssskulder

Kortfristiga bank- och reverssskulder redovisas i Gruppens balansräkning enligt följande:

	1991	1990
MODERBOLAGET		
Utnyttjande under "1500 MSEK Företags- certifikatprogram" Utestående	442	—
Utnyttjande under "150 MUSD Eurocommercial Paper Program" Utestående 17 MUSD	94	323
Utnyttjande under "90 MGBP Sterling Acceptances Program"	—	23
Övriga kortfristiga bank- och reverssskulder	776	60
Moderbolagets bank- och reverssskulder	1 312	406
DOTTERBOLAGEN	475	936
Gruppens bank- och reverssskulder	1 787	1 342

19. Långfristiga lån

Enligt ingångna swapavtal är vissa lån värderade i annan valuta än den ursprungliga och räntenivån bunden under längre tid än underliggande skuld.

Moderbolaget redovisar långfristiga lån i balansräkningen som en sammansatt post.

Obligationsslån	1991	1990
MODERBOLAGET		
1978 års 11½% lån å 100 MSEK	13	20
1985 års lån å 75,5 MCHF	—	260
1987 års lån å 300 MLUF Utestående 7,9 MUSD	44	45
1988 års lån å 300 MLUF Utestående 7,6 MUSD	42	43
1988 års lån å 100 MCHF Utestående 50 MUSD (74 MCHF)	277	325
Avgår nästkommande års amorteringar	-51	-267
Obligationsslån	325	426

Intecknings- och reverslån	1991	1990
MODERBOLAGET		
Utnyttjande under "100 MUSD Medium Term Note Program"		
Utestående 21 MUSD	116	91
1989 års lån å 25 MFRF	27	28
1990 års lån å 10 MNOK	9	9
Övriga in-tecknings- och reverslån	1	2
Avgår nästkommande års amorteringar	-97	0
Moderbolagets in-tecknings- och reverslån	56	130
DOTTERBOLAGEN	312	526
Avgår nästkommande års amorteringar	-66	-112
Gruppens in-tecknings- och reverslån	302	544

Atlas Copco-gruppens såväl långfristiga som kortfristiga lån fördelas på följande valutor:

Valuta	1991		1990	
	Belopp	MSEK	%	%
MUSD	127	703	27	35
MFRF	189	202	8	8
MGBP	21	218	8	4
MCHF	47	195	7	16
MDEM	48	175	7	4
MITL	25 156	121	5	6
MINR	359	79	3	4
MCAD	17	82	3	3
Övriga		853	32	20
		2 628	100	100

Obligations-, in-tecknings- och reverslån amorteras enligt följande, baserat på de valutakurser som gällde 1991-12-31:

	Gruppen	Moderbolaget
1992	214	148
1993	368	353
1994	229	—
1995 och senare	30	28
	841	529

20. Latenta skatteskulder

Latenta skatteskulder har beräknats individuellt för varje bolag efter gällande lokal skattesats, se Redovisningsprinciper sid 16.

21. Avsatt till pensioner

Avser i huvudsak svenska bolag och motsvarar försäkringstekniskt uträknade belopp för pensionsåtaganden enligt avtalsenlig tilläggsplan utöver den statliga allmänna tilläggs pensionen. I enlighet med Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR) rekommendation redovisas viss del av årets pensionskostnad som räntekostnad (NOT 4). Posten "Avsatt till pensioner" redovisas följaktligen bland räntebärande skulder.

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Svenska bolag				
FPG/PRI-pensioner	795	708	343	314
övriga pensioner	30	12	26	8
Utländska bolag	322	338		
Totalt avsatt till pensioner	1 147	1 058	369	322

Pensionsregistreringsinstitutet (FPG/PRI) är en organisation som administrerar de anställdas pensionsplaner.

22. Konvertibelt förlagslån

Konvertibelt förlagslån 1987/93, emitterat till anställda inom Atlas Copco-gruppen. Lånet uppgår till 148 MSEK (155) och löper med en fast ränta på 10 procent. Konvertering kan ske under tiden 14 augusti 1989 till 1 mars 1993. Efter omräkning för 1989 års fondemission är konverteringskursen 150 SEK per aktie.

Under 1991 har nominellt 6,3 MSEK konverterats till 42 281 aktier. Under 1992 fram till konverteringslånets avstämningsdag har ytterligare 1 732 aktier tillkommit genom konvertering. Dessa obeaktade ökar antal aktier vid full konvertering med 989 114. Se vidare sid 3.

23. Obeskattade reserver

I balansräkningen för moderbolaget redovisas obeskattade reserver som en sammansatt post. Fördelningen på enskilda poster framgår nedan. För Gruppen elimineras dessa i sin helhet se Redovisningsprinciper sid 16.

	Moderbolaget	
	1991	1990
Akkumulerade avskrivningar utöver plan		
maskiner och inventarier	23	22
byggnader	11	11
Skatteutjämningsreserv K	222	—
	256	33

	Akkumulerade avskrivningar utöver plan	
	Maskiner och inventarier	Byggnader
Ingående värde 1991-01-01	22	11
Avsättningar	1	—
Upplösningar	—	0
Utgående värde 1991-12-31	23	11
	Skatteutjämningsreserv K	
Ingående värde 1991-01-01		—
Avsättning		222
Utgående värde 1991-12-31		222

24. Aktiekapital

	Gruppen	Moderbolaget
Aktiekapital 1990-12-31	882	882
Konvertering av förlagslån	1	1
Aktiekapital 1991-12-31	883	883

25. Bundna reserver

	Gruppen	Moderbolaget
Bundna reserver 1990-12-31	2 733	1 507
Överkurs vid konvertering av förlagslån	5	5
Förskjutningar mellan bundet och fritt kapital	100	—
Bundna reserver 1991-12-31	2 838	1 512

Ökningen av bundna reserver avser huvudsakligen andel eget kapital i de avsättningar som skett till obeskattade reserver i enskilda bolag.

26. Disponibla vinstmedel

	Gruppen	Moderbolaget
Disponibla vinstmedel 1990-12-31	1 887	694
1990 års nettovinst	698	496
Fria reserver 1990-12-31	2 585	1 190
Utdelning till aktieägare	—282	—282
Förskjutningar mellan bundet och fritt kapital	—100	—
Omräkningsdifferenser	—86	—
Disponibla vinstmedel 1991-12-31	2 117	908

Atlas Copco-gruppens fria egna kapital har definierats enligt följande:

Moderbolagets fria egna kapital med tillägg för Gruppens andel av varje dotterbolags fria egna kapital, i den mån det kan utdelas utan att moderbolaget behöver skriva ned aktierna i dotterbolaget.

Från detta värde har Gruppens andel i ansamlad förlust och andra kapitalminskningar i dotterbolag avdragits, i den mån de icke beaktats vid moderbolagets värdering av aktievärdet samt i koncernbalansräkningen eliminerad internvinst som belastar koncernens fria egna kapital.

Av Gruppens vinstmedel kommer 9 MSEK att överföras till bundna reserver enligt förslag av respektive bolags styrelse.

Vid bedömning av Atlas Copco-gruppens disponibla vinstmedel och årsresultat bör beaktas, att en betydande del intjänats i utländska bolag för vilka vinstöverföring till moderbolaget i vissa fall är förbunden med skatter eller underkastad restriktioner.

27. Vinst per aktie

	Gruppen	
	1991	1990
Årets vinst	507	698
Ränta på konverteringslån efter avdrag för 30 procent skatt	10	11
Justerad vinst efter full skatt och full konvertering	517	709
Antal aktier efter full konvertering	36 319 991	34 653 331
Vinst per aktie, SEK	14:25	20:45

Antal aktier efter full konvertering uppgick vid årets utgång till 36 319 991. Vid beräkning av 1990 års vinst per aktie har ett vägt genomsnittligt antal aktier använts, med hänsyn till den under maj månad genomförda nyemissionen på 4 000 000 aktier.

Vinst per aktie före full konvertering uppgick till 14:35 SEK (20:75).

28. Ställda panter och ansvarsförbindelser

	Gruppen		Moderbolaget	
	1991	1990	1991	1990
Fastighets- inteckningar	80	90	1	1
Företags- inteckningar	141	257	—	—
Ställda panter	221	347	1	1
Diskonterade växlar	66	102	—	—
Borgens- och övriga ansvarsförbindelser	546	342	593	359
Kapitalvärde av pensionsåtagande	20	33	14	28
Ansvarsförbindelser	632	477	607	387

Av moderbolaget redovisade ansvarsförbindelser avser 274 MSEK (273) ansvarsförbindelser till förmån för dotterbolag

Lån enl 12 kap 7 § Aktiebolagslagen har under tiden 1986-1990 lämnats till anställda enligt erbjudande om sparande i Atlas Copco-aktier genom Atlas Copcos Allemansfond. Dispens har erhållits av Länsstyrelsen i berörda län.

	Gruppen	Moderbolaget
Antal låntagare	157	157
Lånen redovisade i balansräkningarna såsom fordringar		
kortfristiga	1	1
långfristiga	1	1

Låntagare i moderbolaget inkluderar även anställda i övriga svenska bolag.

Valutakurser

Land	Valuta	Valuta- kod	Balansdagens kurs		Medelkurs	
			1991	1990	1991	1990
Australien	1	AUD	4.24	4.41	4.71	4.65
Belgien	100	BEC	17.80	18.20	17.70	17.70
Canada	1	CAD	4.77	4.92	5.24	5.08
Frankrike	100	FRF	107.00	110.50	107.50	108.50
Indien	100	INR	22.00	31.50	27.50	34.50
Italien	100	ITL	0.481	0.499	0.486	0.492
Japan	100	JPY	4.41	4.21	4.48	4.10
Luxemburg	100	LUF	17.80	18.20	17.70	17.70
Nederländerna	100	NLG	324.50	332.50	323.50	325.00
Norge	100	NOK	92.50	96.00	93.00	94.50
Schweiz	100	CHF	411.00	439.00	421.50	426.50
Singapore	1	SGD	3.42	3.29	3.51	3.28
Spanien	100	ESP	5.73	5.90	5.81	5.79
Storbritannien	1	GBP	10.39	10.83	10.65	10.50
Sydkorea	100	KRW	0.800	0.820	0.857	0.864
Tyskland	100	DEM	366.00	375.50	365.00	366.50
USA	1	USD	5.54	5.71	6.01	5.93
Österrike	100	ATS	52.00	53.50	52.00	52.00

Aktier och andelar

Atlas Copco AB

	Antal	Innehav %	Nominellt värde lokal valuta	Bokfört värde MSEK
PRODUKTBOLAG				
Atlas Copco Tools AB	100 000	100	100	20
Monsun-Tison AB	400 000	100	100	64
Atlas Copco Automation AB	200 000	100	100	20
Atlas Copco Assembly Systems AB	90 000	100	100	11
Atlas Copco SAC AB	16 000	100	100	3
GME System AB	34 500	97	100	39
Uniroc AB	2 325 000	100	20	112
Atlas Copco Energy AB	200 000	100	100	30
Atlas Copco Tunnelling and Mining AB	1 000 000	100	100	240
Atlas Copco Berema AB	60 000	100	1 000	150
SÄLJBOLAG				
Atlas Copco Compressor AB	60 000	100	100	10
Atlas Copco International AB	10 000	100	100	1
Atlas Copco (Cyprus) Ltd.	99 998	100	1	1
Atlas Copco Kompressor-teknik A/S, Danmark	3 003	100	4 000	7
Soc. Atlas Copco de Portugal, Lda.	1	100	1)	22
Atlas Copco (Schweiz) A.G.	7 995	100	1 000	12
Atlas Copco Ges.m.b.H., Österrike	69 990	100	1 000	20
Atlas Copco Argentina S.A.C.I.	17 999	0 ²⁾	1	0
Atlas Copco Boliviana S.A.	4 268	100	100	2
Atlas Copco Brasil Ltda	5 099 999 028	100	1	21
Atlas Copco Chilena S.A.C.	24 998	100	1 000	6
Atlas Copco Ecuatoriana S.A., Ecuador	41 966	100	1 000	1
Atlas Copco Venezuela S.A.	37 920	100	1 000	14
Atlas Copco Iran AB, Sverige	3 500	100	100	0
Atlas Copco (Philippines) Inc.	121 995	100	100	3
Atlas Copco KK, Japan	375 001	100	1 000	23
Atlas Copco (South-East Asia) Pte. Ltd., Singapore	2 500 000	100	1	8
Atlas Copco (Malaysia) SDN BHD	700 000	70	1	2
Atlas Copco Makinalari Imalat A.S., Turkiet	424 670	11 ⁴⁾	1 000	0
Atlas Copco (India) Ltd.	2 892 000	40	10	0
Atlas Copco Kenya Ltd.	14 999	100	100	0
Atlas Copco Lesotho Pty Ltd	19 999	100	1	0
Atlas Copco Maroc S.A.	3 572	89	1 500	4

¹⁾ Utan parivärde

²⁾ Resterande del innehåller av andra företag inom Gruppen

³⁾ 62% innehåller av andra företag inom Gruppen

⁴⁾ 72% innehåller av andra företag inom Gruppen

Specifiserad sammanställning över av Atlas Copco AB ägda aktier och andelar ingår i den till Patent- och Registreringsverket insända årsredovisningen. Sammanställningen kan kostnadsfritt erhållas från huvudkontoret i Nacka.

	Antal	Innehav %	Nominellt värde lokal valuta	Bokfört värde MSEK
HOLDINGBOLAG				
Atlas Copco North America Inc.	35 506	100	1)	796
Atlas Copco UK Holdings Ltd.	28 623 664	100	1	294
Atlas Copco Beheer bv, Nederländerna	15 712	100	1 000	470
Atlas Copco Holding G.m.b.H., Tyskland	5	99 ²⁾	1)	100
Atlas Copco France Holding S.A.	159 994	100	500	75
Atlas Copco A/S, Norge	4 498	100	10 000	32
ÖVRIGA BOLAG				
Atlas Copco Construction and Mining Technique AB	700 500	100	100	356
Atlas Copco Industrial Technique AB	40 000	100	100	5
Atlas Copco Construction and Mining Distribution AB	500	100	100	0
Atlas Copco Airpower Svenska AB	500	100	100	0
Copco Nueva Montaña S.A., Spanien, i likvidation	29 999	13 ³⁾	1 000	0
Atlas Copco Andina S.A., Bolivia, i likvidation	18 000	50 ²⁾	1 000	0
Atlas Copco Industrial S.A., Spanien	95	50 ²⁾	10 000	0
Industria Försäkrings AB	50 000	100	100	5
Atlas Copco Reinsurance S.A., Luxemburg	4 999	100	10 000	8
Atlas Copco Tools Distribution n.v., Belgien	1	0 ²⁾	10 000	0
Atlas Copco Coordination Center, Belgien	1	0 ²⁾	10 000	0
Cerac S.A., Schweiz	1 997	100	1 000	2
Atlas Copco Data AB	500	100	100	0
Atlas Copco Fond-aktiebolag	2 500	100	100	0
Sickla Industrifastigheter KB	999	100	1 000	465
30 vilande bolag				17
				3 471

ANDRA BOLAG

Intressebolag

Scanditronix AB	45 556	22	100	7
VOAC Hydraulics AB	250	50	100	0
Österleden AB	125	25	500	0
Övriga bolag				
Bilspedition AB, A fria	213 360	1	25	7
Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (SILA)	508 000	1	10	10
Handelsbolaget Svenska Dagbladets AB & Co	100	2	1 000	0
Svenska Dagbladets Holding AB	18 000	2	10	4
AB Sukab	300	0	100	0
Mechanical Technology Inc., N.Y., USA	140 000	5	1	0
ADELA Investment Co. S.A., Luxemburg	3 640	0	100	0
SIFIDA Investment Co. S.A., Luxemburg	275	1	500	0
Cord Capital N.V., Curacao, Nederländska Antillerna	36	1	50	4
Diverse aktier och andelar				0

32

Finansrörelsen

Marknaden 1991

Under 1991 fortsatte de fundamentala förändringarna av världens politiska och finansiella system. På den politiska scenen skedde förändringar mot marknadsekonomier i t ex östra Europa och i de f d sovjetiska staterna. EG-frågan och ett enat Europa aktualiserades för många länder, bl a Sverige, som under maj övergav den gamla valutakorgen för anknäytning till europavalutan ECU. Europapolitiken och valutapolitiken blev därigenom mer betydelsefulla för Sverige än tidigare.

Världens finansiella marknader hade under året svårt att följa de stora politiska förändringarna. Aktiemarknadernas avvaktande beteende var ett resultat av att den förväntade återhämtningen av den amerikanska ekonomin uteblev. På valutamarknaderna förväntades en dollaruppgång efter Gulfkrisen men dollarn föll tillbaka och nådde i december sin lägsta notering på många år.

Den tyska valutan var dock stabil trots förväntade problem med integrationen av de östra delstaterna. DEM stärktes i synnerhet under sista halvåret p g a stigande ränta och utebliven tillväxt i den amerikanska ekonomin.

Den internationella lågkonjunkturen påverkade också Sverige, där finansbolag och banker hade fortsatta problem. Förväntningar om lägre svenska räntor efter ECU-anslutningen infriades inte. De inhemska problemen i kombination med den finska devalveringen medförde lägre tilltro till den svenska ekonomin vilket resulterade i valutautflöde i slutet av året. Riksbanken tvingades som en följd härav höja dagslåneräntan med 6 procent vilket medförde att valutautflödet stannade av och ändrades till ett nettoinflöde.

Finansiella risker

Atlas Copcos dagliga verksamhet utsätts för finansiella risker, främst inom valuta- och ränteområdet. Förändringar i valutor och räntor har därför en direkt inverkan på Atlas Copco-gruppens resultat.

Finansrörelsens uppgift är att definiera de finansiella riskerna och genom val av finansiella instrument begränsa riskernas negativa inverkan på Gruppens resultat.

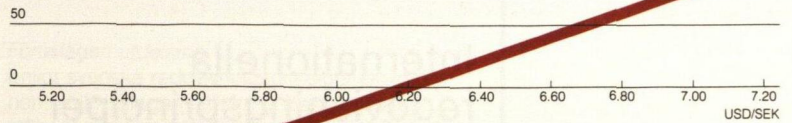
Upplåningsrisk avser den risk som innebär att Gruppen saknar finansieringskällor vid visst tillfälle.

Atlas Copco-gruppens bolag finansierar sitt arbetande kapital med lokal upplåning i egen valuta. Val av bank och facilitet skall godkännas av moderbolaget. För att begränsa upplåningsrisken har finansrörelsen förhandlat fram garanterade kreditfaciliteter om 300 MUSD. I december 1991 uppgick Atlas Copco-gruppens nettoupplåning till 1 701 MSEK.

Valutarisk är risken att kursförändringar på kommersiella flöden och utländska netto-

VALUTAKÄNSLIGHET

Resultatpåverkan
MSEK
100

investeringar påverkar Gruppens resultat negativt.

Valutarisk på kommersiella flöden uppkommer när produktbolagen levererar och fakturerar i säljbolagens valuta. Majoriteten av produktbolagen är baserade i Europa, vilket innebär att Gruppen relativt sett är mer känslig för förändringar i dollarkursen än i de viktigare europeiska valutorna.

Ansvar för säkring av kommersiella valutarisker ligger primärt hos divisionerna. De baserar sin valutasäkring på säljbolagens budget och köpprognoiser.

Finansrörelsen ansvarar för Gruppens totala valutarisk. Det innebär att produktbolagens risktäckning sker hos finansrörelsen genom central kvittning och central valutarisktäckning. Förutom terminskontrakt och lån använder finansrörelsen optioner som ett led att reducera valutakänsligheten.

Ränterisk avser risken att förändringar i räntenivån påverkar Gruppens resultat negativt.

Under året minskade Gruppens nettoupplåning från 1 852 MSEK till 1 701 MSEK. Den genomsnittliga räntebindningstiden uppgick till 8 månader.

Finansrörelsen ansvarar för Gruppens totala räntebindningstid och hanterar moderbolagets ränterisk.

Kreditrisk avser risken att placerade likvida medel går förlorade. Finansrörelsen ansvarar för förvaltningen av moderbolagets likvida medel som i december 1991 uppgick till 1 236 MSEK. Likvida medel i Sverige har liksom tidigare placerats på den svenska penningmarknaden. Tack vare den tillämpade placeringsstrategin har Gruppen också under 1991 helt kunnat undvika kreditförluster inom finansrörelsen.

Samordning av finansverksamheten

Gruppens Treasurer har det övergripande ansvaret för Atlas Copco-gruppens finansiering och valutahantering.

Operationellt utförs de dagliga transaktionerna av Gruppens Internbank som också erbjuder tjänster inom områdena exportfinansiering och cash management.

Internbanken har också ansvaret för att finansverksamheten i länder med fler än ett Atlas Copco-bolag samordnas till en cash pool som fungerar som Internbankens förlängda arm. I dag finns sådana cash pools i 15 olika länder.

Diagrammet beskriver Atlas Copco-gruppens årliga kommersiella valutakänslighet mellan dollarvalutor och europavalutor uttryckt i SEK. En kursförändring på 10 procent innebär ett ökat/minskat resultat om ca 60 MSEK.

Internationella redovisningsprinciper

Atlas Copco-gruppens bokslut har upprättats i enlighet med svensk redovisningspraxis. I vissa delar skiljer sig dock svenska redovisningsprinciper från de internationella. Nedan följer en beräkning av årets resultat och ställning med beaktande av de väsentligaste skillnaderna mellan svenska redovisningsprinciper och US GAAP respektive IAS.

Amerikanska redovisningsprinciper, US GAAP

Uppskrivning av tillgångar

Vissa fastigheter har uppskrivits till belopp som överstiger anskaffningskostnaden. Sådan uppskrivning är tillåten enligt svenska redovisningsprinciper. Enligt US GAAP medges inte uppskrivning av tillgångar i balansräkningen.

Aktivering av ränteutgifter

I enlighet med svensk redovisningspraxis har Gruppen kostnadsfört de ränteutgifter som uppstått vid extern finansiering av nyuppförda anläggningstillgångar. Sådana ränteutgifter aktiveras enligt US GAAP.

Pensionskostnader

USA har andra regler för redovisning av pensionskostnader, vilka för övrigt tillämpas av Atlas Copcos amerikanska dotterbolag. I jämförelse med svensk praxis för redovisning av FPG/PRI-pensionskostnader föreligger skillnader främst i valet av diskonteringsränta samt i det förhållandet att kapitalvärdeberäkning utgår från beräknad lön vid pensioneringstillfället. Eventuella skillnader har ej kvantifierats och ingår ej i efterföljande avstämning.

Aktier och andelar

Enligt svensk redovisningspraxis kan aktieinnehav redovisas till anskaffningskostnad och erhållna utdelningar ingår i resultatet för det år utdelningen erhålles. Enligt US GAAP tillämpas för aktieinvesteringar, där det procentuella röstinnehavet omfattar 20-50 procent, i regel kapitalandelsmetoden. Det bokförda värdet på sådana aktieinnehav justeras fortlöpande i enlighet med nämnda metod.

Företagsförvärv

I enlighet med svenska redovisningsprinciper intogs Secoroc-gruppen i koncernbokslutet för 1988 enligt pooling of interest. Kriterierna för tillämpning av poolingmetoden avviker enligt US GAAP på några punkter från de kriterier som vid den tidpunkten gällde enligt svensk praxis. Ett av kriterierna i US GAAP är att inget av de samgående företagen får ha varit dotterbolag till ett annat företag under de två år som föregått samgåen-

det. Vid förvärvstidpunkten var Secoroc dotterbolag till Kinnevik, vilket ej gör det möjligt att tillämpa poolingmetoden i redovisningen enligt US GAAP.

Den av Atlas Copco tillämpade principen vad gäller progressiv avskrivning på goodwill avseende strategiska företagsförvärv har justerats till linjär avskrivning enligt US GAAP.

Latent skatt

Amerikansk redovisningspraxis (SFAS 96) kräver att respektive år belastas med därtill hänförlig skatt. Latent skatt beräknas därvid på alla skillnader mellan bokföringsmässig och skattemässig värdering som förskjuter skattebetalningar (s k temporary differences). De redovisningsprinciper Atlas Copco tillämpar följer i väsentliga delar denna rekommendation.

Någon justering har dock ej gjorts i efterföljande avstämning för latenta skatter uppkomna såsom skillnad mellan värdering i koncernredovisningen av tillgångar och skulder vid företagsförvärv och den skattemässiga värderingen av motsvarande poster i det förvärvade företaget. Ej heller för latenta skatter på de omräkningsdifferenser som uppstår vid användandet av den monetära-icke monetära metoden. Dessa skillnader bedöms vara marginella.

Omräkningsdifferens i eget kapital

Enligt svenska redovisningsprinciper krävs att samtliga delposter inom eget kapital klassificeras antingen som bundet eget kapital (aktiekapital och bundna reserver) eller som fritt eget kapital i balansräkningen. Den ackumulerade omräkningsdifferens som uppkommer vid omräkning av utländska bolags redovisningar har i Atlas Copco-gruppens balansräkning uppdelats på fritt och bundet kapital.

Enligt US GAAP redovisas denna valutakomponent i eget kapital som separat post i balansräkningen. Vid försäljning/nedläggning av dotterbolag i utlandet skall resultatet av avvecklingen även innefatta ackumulerade omräkningsdifferenser.

Tillämpning av US GAAP innebär följande approximativa ändringar av Atlas Copco-gruppens redovisade nettovinst och eget kapital:

	1991	1990
Årets nettovinst enligt Gruppens resultaträkning	507	698
Ökning/minskning för:		
Avskrivning av uppskrivningar	3	1
Aktivering av ränteutgifter	7	2
Andel av nettoresultat i intressebolag	3	12
Avskrivning av goodwill	-26	-26
Latent skatt	-3	-1
Beräknad nettovinst	491	686
Beräknad vinst per aktie, SEK	13:90	20:40
Efter full konvertering, SEK	13:80	20:10
Totala tillgångar	14 646	14 542
Totala skulder	7 803	7 827
Eget kapital enligt Gruppens balansräkning	6 345	6 200
Nettojusteringar av eget kapital	498	515
Ungefärligt eget kapital	6 843	6 715

International Accounting Standards, IAS

Atlas Copcos redovisningsprinciper skiljer sig endast på ett fåtal punkter gentemot IAS.

Uppskrivning av tillgångar

I likhet med US GAAP tillåts ej någon uppskrivning av tillgångar i balansräkningen.

Aktier och andelar

I likhet med US GAAP justeras för andel i nettoresultat i intressebolag.

Föreslagen utdelning

Enligt svenska redovisningsprinciper skuldförs normalt föreslagen utdelning först då bolagsstämman beslutat densamma. Enligt IAS skall den av styrelsen föreslagna utdelningen skuldföras.

Tillämpning av IAS innebär följande approximativa ändringar av Atlas Copco-gruppens redovisade nettovinst och eget kapital:

	1991	1990
Årets nettovinst enligt Gruppens resultaträkning	507	698
Ökning/minskning för:		
Avskrivning av uppskrivningar	3	1
Andel av nettoresultat i intressebolag	3	12
Latent skatt	-	26
Beräknad nettovinst	513	737
Beräknad vinst per aktie, SEK	14:50	21:90
Efter full konvertering, SEK	14:40	21:60
Totala tillgångar	14 086	13 962
Totala skulder	8 040	8 061
Eget kapital enligt Gruppens balansräkning	6 345	6 200
Nettojusteringar av eget kapital:		
Föreslagen utdelning	-283	-282
Övriga justeringar, netto	-16	-17
Ungefärligt eget kapital	6 046	5 901

Den redovisade latent skatten för 1990 avser huvudsakligen skillnader i skattesatser. Enligt bolagets svenska redovisning och US GAAP har dessa skillnader redovisats tidigare år.

Nukostnadsredovisning

Den kraftigt varierande inflationstakten alltsedan 1970-talet har lett till att traditionell redovisning, som bygger på anskaffningskostnader, kan ge en ofullständig bild av ett företags resultat och ställning.

En nukostnadsbaserad redovisning strävar att ta hänsyn till prisförändringar på resurser, som företaget använder och förbrukar i produktionen, såväl vid värdering av tillgångar som vid beräkning av resultat. Eftersom den nukostnadsbaserade redovisningen i relativt hög grad grundar sig på bedömningar, kan den inte göra anspråk på samma exakthet som den traditionella redovisningen.

Vid tillgångsvärderingen kännetecknas en nukostnadsbaserad redovisning av att anskaff-

ningsvärdet överges för andra värderingsgrunder, t ex återanskaffningsvärdet.

Atlas Copco använder en modell där fokusering sker på tre resultatbegrepp:

- nukostnadsbaserat rörelseresultat
- nukostnadsbaserat resultat före finansiella poster
- reallt resultat efter finansiella poster

Nukostnadsbaserat rörelseresultat

Det nukostnadsbaserade rörelseresultatet är ett operativt resultat, som skall visa i vad mån försäljningsintäkterna täcker återanskaffningsvärdet för sålda varor. Atlas Copco-gruppens nukostnadsbaserade rörelseresultat uppgick 1991 till 841 MSEK (1 239).

Resultatet är 233 MSEK (222) lägre än det traditionella rörelseresultatet. Två faktorer förklarar detta. Prisändringar har under året ägt rum på de varor som ingår i företagets produkter. Dessa varor beräknas i dag kosta 52 MSEK (46) mer att köpa än vad de gjorde vid anskaffningstillfället. Vidare har resultatet belastats med nukostnadsavskrivningar som är 181 MSEK (176) högre än avskrivningar baserade på anskaffningskostnader. Detta innebär att förslitningen av företagets anläggningar åsatts en kostnad baserad på vad det skulle kosta att i dag ersätta dessa med nya.

Nukostnadsbaserat resultat före finansiella poster

Prisökningar medför att företagets tillgångar ökar i värde. Prisvinster uppstår på produkter i lager och på anläggningstillgångar. Orealiserade prisvinster skall enligt traditionell redovisning ej gottskivas resultatet. Däremot skall såväl realiserade som orealiserade prisvinster påverka resultatet i den nukostnadsbaserade redovisningen.

Det nukostnadsbaserade resultatet före finansiella poster uppgick för Atlas Copco-gruppen till 1 141 MSEK (1 568). Prisvinster har skett på produkter i lager med 41 MSEK (47) och värdeökningen på anläggningstillgångarna uppgick till 259 MSEK (282).

Realt resultat efter finansiella poster

För att real vinst skall anses ha uppkommit, skall det egna kapitalets köpkraft ha ökat under året. Därför måste en sk köpkraftskorrigerings göras av det egna kapitalet. För att det egna kapitalets köpkraft skall hållas intakt bör detta ha ökat med den årliga prisstegringen eller med 517 MSEK (661). Den årliga prisstegringen har för 1991 uppskattats till 7 procent (10). Atlas Copcos reala resultat efter finansiella poster uppgår därmed till 460 MSEK (716). Resultatet är 450 MSEK (554) lägre än det traditionella och motsvarar en real vinstmarginal på 3,1 procent (4,5).

Nukostnadsbaserad resultaträkning

	1991	1990
Fakturering	15 030	15 915
Nukostnad för sålda varor	-13 545	-14 075
Nukostnadsavskrivningar	-644	-601
Rörelseresultat	841	1 239
Prisändringar, lager	41	47
Prisändringar, anläggningstillgångar	259	282
Rörelseresultat före finansiella poster	1 141	1 568
Finansiella poster	-164	-191
Inflationskorrigerings, köpkraft eget kapital	-517	-661
Realt resultat efter finansiella poster	460	716

Även nettoresultatet i reala termer blir 450 MSEK lägre än det traditionellt visade och uppgår till 57 MSEK (144).

Även balansräkningen justeras

Justeringen av balansräkningen innebär att lager och anläggningstillgångar redovisas till nuvärde istället för till anskaffningskostnad. Balansomslutningen ökar då med 1 047 MSEK (980) genom att dolda reserver i lager och anläggningar redovisas öppet. Ökningen hänför sig till följande:

- maskiner, byggnader och mark redovisas till 1 018 MSEK (928) högre värde
 - varulager redovisas till 24 MSEK (35) högre värde
 - aktier redovisas till 5 MSEK (17) högre värde
- Eget kapital och realiserade prisförändringar redovisas till 1 047 MSEK högre värde, vilket innebär att andelen eget kapital, efter full konvertering och inklusive minoritetsintresse, kommer att uppgå till 50 procent mot 47 procent enligt traditionell redovisning.

Avkastningen på eget kapital uppgår till 0,8 procent (2,2) jämfört med 8,1 procent (12,5) enligt traditionell metod. Den lägre avkastningen beror på ett reallt lägre resultat samt på att det egna kapitalet genom nukostnadskorrigerings är 1 047 MSEK högre.

Avstämning mellan traditionell redovisning och nukostnadsredovisning

Resultat enligt traditionell redovisning		910
Förändring realiserade prisändringar:		
Prisändring sålda varor	-52	
Prisändring avskrivningar	-181	-233
Årets prisändring lager	41	
Årets prisändring anläggningar	259	300
Inflationskorrigerings		-517
Realt resultat efter finansiella poster		460

Nukostnadsbaserad balansräkning

TILLGÅNGAR	1991	1990
Kassa, bank och kortfristiga placeringar	2 106	1 921
Fordringar	3 677	3 896
Varulager	3 544	3 999
Anläggningstillgångar	5 814	5 135
Summa tillgångar	15 141	14 951
SKULDER OCH EGET KAPITAL		
Kortfristiga skulder	5 246	4 978
Långfristiga skulder	2 503	2 793
Orealiserade prisändringar	1 047	980
Eget kapital	6 345	6 200
Summa skulder och eget kapital	15 141	14 951

VINSTDISPOSITION

Förslag till vinstdisposition

Enligt Atlas Copco ABs balansräkning står följande belopp till bolagsstämmans förfogande:

Balanserade vinstmedel från föregående år	SEK 907 211 370
Årets vinst	SEK 283 006 687
	<u>SEK 1 190 218 057</u>

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att dessa vinstmedel disponeras på följande sätt:

Till Aktieägarna utdelas 8:00 SEK per aktie	SEK 282 660 872
I ny räkning balanseras	SEK 907 557 185
	<u>SEK 1 190 218 057</u>

Nacka den 11 mars 1992

PETER WALLEMBERG
Ordförande

TOM WACHTMEISTER

CURT G OLSSON

OTTO GRIEG TIDEMAND

LENNART JOHANSSON

PER LUNDBERG

GEORG KARNSUND

GÖSTA BYSTEDT

JACOB WALLEMBERG

JACQUES VAN DER SCHUEREN

BERT-OLOF SVANHOLM

MICHAEL TRESCHOW
Verkställande direktör

BO HENNING

PER-ERIK NYHOLM

KJELL ELIASSON

REVISIONSBERÄTTELSE

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen, räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1991. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Vid vår granskning har vi biträtt av Bohlins Revisionsbyrå AB.

Moderbolaget

Årsredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker att resultaträkningen och balansräkningen fastställs,

att vinsten disponeras enligt förslaget i förvaltningsberättelsen samt att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Koncernen

Koncernredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker att koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen fastställs.

Nacka den 18 mars 1992

KARL-G GIERTZ
Auktoriserad revisor

OLOF HEROLF
Auktoriserad revisor

Till våra aktieägare

1991 har varit ett kärvt år på de flesta av våra marknader och vi kommer även under större delen av 1992 att känna av lågkonjunkturen i många av de länder där vi är verksamma. Även om totalmarknaden inom våra affärsområden minskat under det gångna året har vi kunnat stärka vår ledande ställning på världsmarknaden och ökat våra marknadsandelar. Det gäller framför allt kompressorer för tillverkande industri-företag, men även utrustning för entreprenörer inom anläggningssektorn.

Målmedveten strategisk inriktning

Under en lågkonjunktur, som den vi nu upplever, hårdnar konkurrensen och lönsamheten blir lidande. För att klara en sådan situation måste organisationen vara flexibel så att beslut kan fattas snabbt. Vi har mot den här bakgrunden successivt anpassat vår organisation genom att delegera ansvaret för produktutveckling, konstruktion, produktion, marknadsföring och lönsamhet till varje enskild division. Vi kommer härigenom närmare kunderna och kundernas problem och önskemål. Beslut kan därför lättare fattas om till exempel utveckling av produkter som speciellt anpassas för vissa kundkategorier eller marknader. Genom detta delegerade ansvar är det dessutom lättare för respektive division att på ett bättre sätt vara observant på kostnadsutvecklingen.

Stark ställning på världsmarknaden

Vi har en stark hemmamarknad i Europa med produktion i flera EG-länder. Och vi har under senare år stärkt vår ställning i Nordamerika och Japan. Flera av divisionernas produkter, som bedöms vara strategiska, tillverkas på dessa marknader. I Japan har vi ett joint-venture med ett japanskt företag om tillverkning och försäljning av industrikompressorer och i vårt eget japanska bolag har vi startat monterring av större oljefria kompressorer. På den nordamerikanska marknaden har vi under den senaste 10-årsperioden mångdubblat vår försäljning, som nu utgör 17 procent av Atlas Copcos totala försäljning. Vi har samtidigt breddat vår marknad genom att vi introducerat alltfler produkter med nya tillämpningsområden för kunder inom tillverkningsindustrin, som under den senaste 10-årsperioden blivit vår största kundkategori och nu svarar för 49 procent av Gruppens försäljning.

Under 80-talet expanderade vi kraftigt genom strategiska företagsförvärv. Denna strategi gäller även under 90-talet. Förvärvet av AEGs verktygsrörelse under 1991 är ett bra exempel på våra strävanden i detta avseende.

Denna utveckling har lett till att cirka 35 procent av Gruppens försäljning utgörs av andra varumärken än Atlas Copco. Vi kommer att fortsätta att leta upp intressanta företag med kompletterande produkter och marknader. Prioritet kommer vi att ge åt Västeuropa, USA samt Sydostasien och Japan.

Genom bildandet av ett gemensamt bolag med Volvo Flygmotor för hydrauliska komponenter deltar vi aktivt i omstruktureringen av denna bransch. Vi har härigenom blivit delägare i ett mycket intressant företag, som nu får goda möjligheter till en förstärkt internationell marknadstäckning.

Divisionaliseringen ger oss också större möjligheter till expansion. Vi kan selektivt satsa på till exempel de snabbt växande marknaderna i Sydostasien och vi kan bli mer anpassbara till förändringarna i Östeuropa. Under 1991 har vi byggt ut vår marknadsorganisation i Östeuropa med egna bolag eller agenter i Ungern, Tjeckoslovakien, Polen, Rumänien och de baltiska länderna. Samordningen inom EG kommer dessutom att erbjuda möjligheter till en mer effektiv distributionsstruktur oberoende av nationella gränser.

Offensiv satsning på produktutveckling

Under det gångna verksamhetsåret har produktutvecklingen inom samtliga affärsområden haft hög prioritet. Det har inneburit att ett intensivt arbete lagts ned på att ta fram kostnadseffektiva produkter med goda prestanda och hög tillförlitlighet.

Inom kompressorområdet har utvecklingen av två helt nya serier små kompressorer nyligen avslutats och introduktion på marknaden pågår. Den ena av dessa produkter är speciellt intressant, dels för att den bygger på en för kompressorer helt ny teknologi, dels för att den vänder sig till nya kundkategorier och därmed breddar marknaden. Även en ny transportabel kompressor, baserad på ny teknik och ny design, har utvecklats och introducerats under året. Då marknaden för denna produkttyp är mogen krävs nya innovativa produktlösningar som är enkla och anpassade så att tillverkningskostnaderna kan hållas på en konkurrenskraftig nivå. Försäljningsframgångarna hittills med denna produkt är ett bevis på att vi lyckats.

Inom produktområdet borrtutrustning blir kunderna alltmer produktorienterade och vill aktivt delta i utvecklingsarbetet. För Atlas Copcos del betyder det att vi på nära håll kan följa kundernas krav och därigenom snabbare komma fram med exakt de produkter marknaden vill ha. Under året har sådant samarbete skett med kunder i både Sverige och USA.

Tunnelborrningstekniken har vidareutvecklats och fått ett genombrott på marknaden under 1991 genom ett flertal betydande order.

Vi har under flera år aktivt arbetat med utveckling av elektriskt drivna verktyg vid sidan av de tryckluftdrivna. Detta område har dessutom förstärkts av förvärv, bl a Ets G. Renault i Frankrike och nu senast AEG som också har produkter för gör-det-själv-marknaden. Atlas Copco har härigenom blivit en komplett leverantör av industriverktyg. Genom förvärv har vi också förstärkt vårt elektroniska kunnande, som är viktigt för bl a styrsystemen till våra avancerade monterings-system.

Satsningen på produktutveckling blir mer offensiv genom att divisionerna nu i större utsträckning än tidigare kan styra den efter marknads behov.

Lägre kostnadsnivå

Det gångna året har för Atlas Copco kännetecknats av omfattande och nödvändiga strukturåtgärder för att anpassa organisationen till

marknadens krav och för att sänka kostnadsnivån inom främst våra tillverkande enheter. Genom sammanslagning av fabriker har vi kunnat sammanföra likartad tillverkning till en effektiv enhet och genom investeringar i senaste produktionsteknik har produktionen blivit rationellare med snabbare genomloppstider, med mindre kapital bundet i lager och förbättrad produktkvalitet.

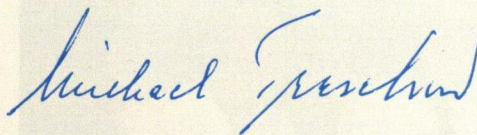
Våra investeringar i anläggningar – bl a nya fabriker i Antwerpen och Borås samt nya distributionscentra i Belgien och Holland – uppgick under året till drygt 700 MSEK. Det är mer än vad vi investerat något enskilt år tidigare. Den senaste investeringen på 200 MSEK gäller en helt ny fabrik i Antwerpen för transportabla kompressorer. Tillverkningen är helt kundorderstyrd och baserad på senaste produktionsteknik med snabbt materialflöde. Fabriken har en kapacitet av en transportabel kompressor var åttonde minut.

Vi har med andra ord i god tid sett över vår kostnadssituation och därigenom redan under 1991 begränsat nedgången i rörelseresultatet.

Gott utgångsläge för framtiden

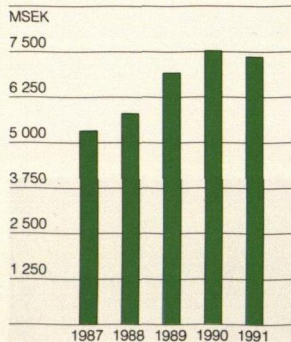
Sammanfattningsvis vill jag understryka att vårt utgångsläge för de närmaste åren är gott:

- Förutom marknadssatsningar har vi investerat i rationella anläggningar och kan därför lätt anpassa kapacitet och kostnader till efterfrågan på marknaden.
- De strukturåtgärder vi genomfört minskar kapitalbindningen och sänker vår kostnadsnivå. Då kostnaderna för dessa åtgärder redan belastat de senaste två årens resultat och då investeringsbehovet under de närmaste åren återgår till en nivå som jag bedömer normal, ser jag med tillförsikt på resultatutvecklingen under det nu aktuella verksamhetsåret. Målsättningen att under en konjunkturcykel i genomsnitt nå upp till 10 procents vinstmarginal står fast.
- Alla de offensiva åtgärder, som vi genomfört under 1991, innebär att vi stärkt våra resurser och att vi är väl förberedda för fortsatt tillväxt under 1990-talet. Vår stabila finansiella ställning utgör dessutom en god beredskap för ytterligare expansion genom förvärv och andra marknadssatsningar.

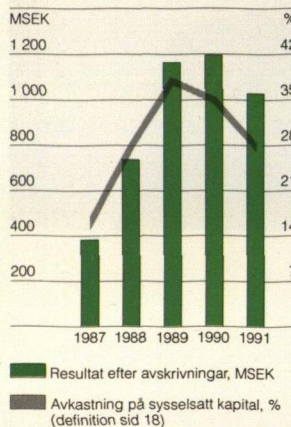

KOMPRESSORTEKNIK

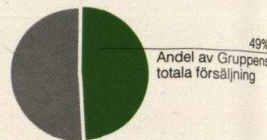
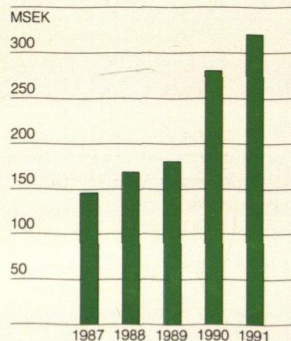
FAKTURERING

RESULTAT OCH AVKASTNING

INVESTERINGAR

FAKTURERAD FÖRSÄLJNING, MSEK	1991	1990
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR, MSEK	7 361	7 530
AVKASTNING PÅ SYSSELSATT KAPITAL, %	1 031	1 195
ANTAL ANSTÄLLDA	28	35
	7 790	8 103

Affärsområdet Kompressorteknik utvecklar, tillverkar och marknadsför industriella, oljefria och transportabla kompressorer; lufttorkar; efterkylare; system för energiåtervinning; reglersystem; filter; samt specialbyggda gas- och processkompressorer, expansionsturbiner och kryogeniska pumpar. Affärsområdet har sitt säte i Antwerpen, Belgien och fabriker i bl a Antwerpen, Köln i Tyskland samt Los Angeles och Albany i USA. Tillverkning sker även vid fabriker i ytterligare 7 länder.

I affärsområdet Kompressorteknik ingår följande divisioner:

- Industrial Air, chef *Luc Hendrickx*
- Oil-free Air, chef *Henri Ysewijn*
- Portable Air, chef *Romano Girardi*
- Atlas Copco ACT (Applied Compressor Technique), chef *Freek Nijdam*
- Airtec, chef *Stig Svärd* (t o m 920131)

Henri Ysewijn, Stig Svärd, Romano Girardi, Freek Nijdam och Luc Hendrickx.

Strategi

Affärsområdet Kompressorteknik skall utveckla Atlas Copcos världsmarknadsledande ställning för kompressorer och expansionsturbiner. Som ett led i denna strategi marknadsförs kvalitetsprodukter till industrikunder med höga krav på driftsäkra anläggningar. Divisionerna har ansvar för produktutveckling, tillverkning och marknadsföring av sina respektive produkter.

Strukturella förändringar

Affärsområdet har från och med 1991 divisionaliserats. Varje produktdivision har därmed fullt ansvar för produktutveckling, konstruktion, produktion, försäljning, service och lönsamhet.

Försäljning

Den fakturerade försäljningen uppgick under 1991 till 7 361 MSEK (7 530) och ordergång- en till 7 459 MSEK (7 549).

Resultat

Rörelseresultatet efter avskrivningar uppgick till 1 031 MSEK (1 195), en minskning med 14 procent. Resultatet motsvarar 14 procent (16) av fakturerad försäljning. Resultatför- sämringen beror huvudsakligen på lägre för- säljningsvolym.

Avkastningen på sysselsatt kapital uppgick till 28 procent (35).

Investeringar

Affärsrådets totala investeringar i anlägg- ningar uppgick till 320 MSEK (280). Investe- ringarna avsåg huvudsakligen en ny fabrik i Antwerpen, Belgien, för montering av trans- portabla kompressorer samt modernisering av Airtec-fabrikens produktionsutrustning för tillverkning av skruvelement för kompres- sorer.

Affärsutveckling

Division Industrial Air ökade sina marknadsandelar på en totalt sett minskande marknad. Försäljningsframgångar noterades i framför allt Tyskland, Japan och Fjärran Östern, medan marknaderna i Skandinavien och Storbritannien var svaga. Stor satsning har gjorts på produktutveckling av små kompressorer för att tillfredsställa hela marknaden.

Efterfrågan på oljefria kompressorer var god under året och produktionskapaciteten var helt utnyttjad. Särskilt den nyintroducerade serien oljefria tandkompressorer fick ett gott mottagande på marknaden. Beslut fattades om investering i en särskild fabrik för oljefria kompressorer i Antwerpen.

Försäljningen av transportabla kompressorer ökade jämfört med året innan, särskilt på den tyska marknaden. En ny fabrik med kundorderstyrd produktion av transportabla kompressorer togs i drift under hösten. En ny serie kompressorer, som är avsedd för kunder i behov av stor kapacitet, introducerades under året och fick ett gott mottagande.

Efterfrågan på Atlas Copco ACTs produkter var fortsatt god. Försäljningen av främst turboexpandrar för hantering av naturgas ökade kraftigt.

Utsikter för 1992

Efterfrågan på standardprodukter, både industriella och transportabla kompressorer, väntas bli fortsatt svag åtminstone under första hälften av året. Försäljningen av oljefria kompressorer för stora industriprojekt förutses fortsätta att öka. Även efterfrågan på gas- och processkompressorer förväntas bli fortsatt god. Nyintroducerade produkter väntas bidra till en positiv försäljningsutveckling inom samtliga divisioner.

Vid tillverkningsenheterna i Antwerpen och Köln fortsätter investeringsprogrammen planerligt för att ytterligare effektivisera produktionen och förbättra materialflödet.

Atlas Copco har levererat turboexpandrar till ett projekt i Sierra Nevada-bergen i Kalifornien för omvandling av geotermisk energi till elektrisk ström.

Genombrott på kompressor-marknaden i Japan

Atlas Copco har under senare år succesivt vidgat sitt engagemang på den snabbt växande japanska marknaden. Från att till en början ha sålt via en återförsäljare expanderades verksamheten till ett joint-venture och resulterade 1986 i att ett helägt säljbolag, Atlas Copco KK, etablerades. Detta bolag har idag även startat montering av större oljefria kompressorer. 1989 togs ytterligare ett steg genom att tillverkningsbolaget Atlas Copco Iwata KK bildades tillsammans med det japanska industriföretaget Iwata Air Compressors Manufacturing Co. Tillverkningen omfattar mindre stationära skruvkompressorer och försäljningen sker genom lokala återförsäljare.

Slutlig test och kvalitetskontroll av oljefria kompressorer vid Atlas Copco KKs fabrik i Japan.

Liksom många andra företag insåg Atlas Copco att det var mycket svårt att komma in på den japanska marknaden och bli framgångsrik. Därför krävdes en väl genomtänkt och långsiktig strategi. Denna syftade till att Atlas Copco skulle bli en av de ledande kompressortillverkarna i Japan genom att vara bättre och annorlunda än de japanska konkurrenterna. Vissa risker skulle tas i sättet att göra affärer i Japan utan att för den skull avvika för mycket.

Eftersom Japan är ett högteknologiland började Atlas Copco med att sälja sina högteknologiska produkter – de oljefria kompressorerna. Genom aggressiv och fantasifull marknadsföring lyckades man efterhand utöka sin andel av marknaden. En del av framgången berodde på anpassningen av produkterna till den japanska marknads krav samt inbyggnad av lokalt tillverkade komponenter. Genom kontinuerliga produktförbättringar har Atlas Copco klarat den japanska konkurrensen och uppnått nästan 30 procents marknadsandel med en försäljning hittills av mer än 1 300 stora oljefria kompressorer. En kraftig utbyggnad av serviceorganisationen med väl kvalificerade tekniker fortsätter för att möta marknads högt ställda krav.

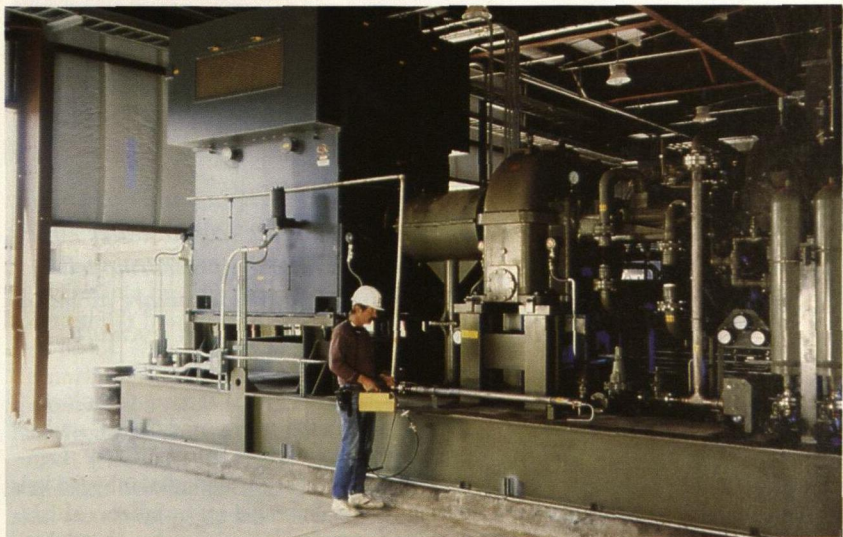
Den egna säljorganisationen som säljer de stora oljefria kompressorerna, är en god bas för försäljning även av centrifugal- och gaskompressorer samt expandrar. Då det gäller mindre kompressorer av standardmodell krävs ett omfattande återförsäljarnät med ansvar för både försäljning och service. Det är inom detta område som samarbetet med Iwata passar väl in. Atlas Copco har produkter av hög kvalitet och Iwata har ett omfattande återförsäljarnät, kvalificerad personal och ett stort konstruktionskunnande. I den gemensamt ägda fabriken monteras mindre industrikompressorer med skruvelement levererade från Atlas Copco och med lokal design utförd av japanska tekniker. Försäljningen av dessa lokalt tillverkade kompressorer har varit över all förväntan. Atlas Copco har redan lyckats ta mer än 10 procent av den totala japanska marknaden för dessa produkter.

I planerna för 1992 ingår utbyggnad av fabriken för att klara av dels de förväntade försäljningsvolymerna, dels nya produkter som är planerade för introduktion på marknaden.

Turboexpandrar återvinner energi i Kalifornien

Nya metoder för att återvinna och förnya energi har skapats av division Atlas Copco Applied Compressor Technique. De har främst utvecklats för att minska utsläppen av koldioxid av fruktan för växthuseffekten, men även för att möta stigande energipriser.

Atlas Copcos bolag Rotoflow inom affärsområdet Kompressorteknik har under 1991 tillverkat och levererat turboexpandrar till ett projekt vid Mammoth Lakes i Kalifornien för omvandling av geotermisk energi till elektrisk ström. I ett berggrum med smält magma värms vatten i en grund reservoar 180 meter under jordytan på ett 560 000 m² stort område. Dessa varma källor bildades av vulkanisk kraft för mer än 700 000 år sedan. Vattnet som håller en temperatur av 170°C omvandlas via värmeväxlare till 70–90°C och pumpas sedan tillbaka ner i jorden. Genom värmen avdunstar en flytande isobutangas. Denna gas, som har högt tryck, förs genom en turboexpander, som driver en generator. Totalt består anläggningen av tre kraftverk, som tillsammans har 8 turboexpandrar.

En av turboexpandrarerna, som omvandlar geotermisk energi till elektricitet.

Rotoflows patenterade konstruktion har många fördelar som gör att dess expandrar passar väl för geotermiska tillämpningar. Bland annat återvinner och återanvänder de gasen och tar därvid bort spill och föroreningar.

Betydande order på turboexpandrar har under året även erhållits från ett annat geotermiskt projekt i Sierra Nevada, Kalifornien och en stor anläggning i Tyskland, där tryckfall i gasnätet omvandlas till användbar elektrisk kraft.

Kraftig efterfrågan på oljefri tryckluft

1991 var ytterligare ett framgångsrikt år för division Oil-free Air. Efterfrågan på oljefria kompressorer var fortsatt stark, medan den avtog för oljesmorda kompressorer. Orsaken till detta var ständigt nya tillämpningsområden för ren tryckluft.

På sjukhus är tillgång till oljefri högkvalitativ tryckluft absolut nödvändig för många avdelningar. Som ett exempel kan nämnas Bruni-

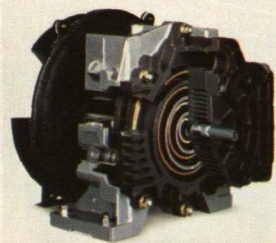
co-sjukhuset i Val Pusteria, Italien, där oljefri luft utgör basen för sjukhusets system för andningsluft, vilket i sig visar luftens höga kvalitet. Luftkonditioneringssystemet för hela sjukhuset kontrolleras pneumatiskt liksom ett stort antal instrument och annan utrustning som används i operationssalarna. Även i tvätteriet drivs och styrs utrustningen med hjälp av tryckluft.

Ett annat område, där efterfrågan på oljefri luft ökar är inom textilindustrin. Atlas Copco levererade bland annat ett 20-tal oljefria kompressorer och lufttorkar till ett egyptiskt textilföretag till ett värde av ca 10 MSEK. Avgörande faktorer för valet av Atlas Copcos utrustning var kompressorernas goda rykte för tillförlitlighet och den goda lokala service, som Atlas Copco erbjuder.

Nya kompressorer för förbrukare av mindre mängder ren tryckluft

För att bredda marknaden för tryckluft introducerade Atlas Copco under 1991 två nyutvecklade kompressormodeller, som är avsedda för förbrukare av mindre kvantiteter torr och ren tryckluft.

Den ena, som bygger på samma teknologi som de nuvarande större modellerna, utökar produktprogrammet nedåt till 5,5 kW. Denna nya serie, som är försedd med inbyggd kyltork, är kompakt, enkel att installera och så tystgående att den kan placeras i arbetslokalen. Den är främst avsedd för mindre och medelstora mekaniska verkstäder och liknande industriföretag. Redan inom en vecka efter introduktionen hade order erhållits motsvarande närmare 20 procent av den beräknade försäljningen under första året.

Kompression skapas genom växelverkan mellan en fast och en roterande spiral.

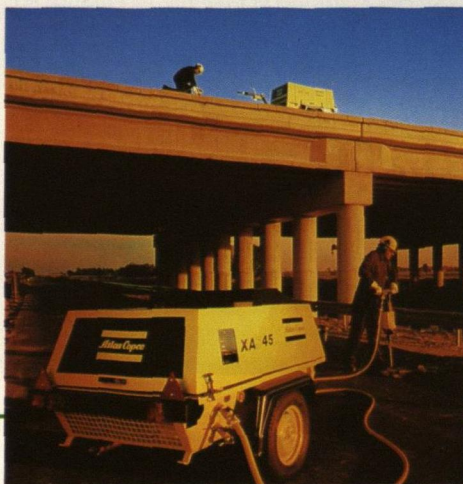
En oljefri spiralkompressor med inbyggd tork.

Den andra kompressorserien introducerades i januari 1992 på den europeiska marknaden. Den bygger på en teknologi som tidigare inte tillämpats på kompressorer och har en kapacitet av 4-7 liter per sekund. Enligt denna teknik – spiralkompression – sker kompression av atmosfärisk luft genom en växelverkan mellan en fast och en roterande spiral. Eftersom det inte är någon kontakt mellan spiraler behövs ingen smörjolja, vilket innebär att de producerar torr oljefri tryckluft. Dess ringa behov av underhåll och service betyder att produktiviteten blir hög. Spiralkompressorn kan vara i kontinuerlig drift dygnet runt och kräver ytterst lite service. Denna kompressorserie riktar sig i första hand till kunder inom livsmedels- och förpackningsindustrin, fotografisk industri, företag med elektronisk montering samt till sjukhus, tandkliniker, havsodlingar, vattenreningsanläggningar etc. Denna breddade användning väntas bidra till ökade världsmarknadsandelar för Atlas Copcos kompressorer.

Tyska säljbolaget ökar sina marknadsandelar

Under många år har det på den västtyska marknaden sålts totalt mellan 3 500 och 5 000 transportabla kompressorer till entreprenörer. Atlas Copco har under åren successivt förbättrat sin ställning och är sedan början av 80-talet marknadsledande inom detta produktområde.

Tyska säljbolaget har varit framgångsrikt med att sälja transportabla kompressorer för entreprenärbeten.

Efter förenandet av de båda tyska staterna har efterfrågan mer än fördubblats och Atlas Copco har lyckats öka sina marknadsandelar ytterligare. Denna kraftiga efterfrågeökning beror dels på ett enormt uppdämt behov i de nya östra delstaterna, dels på fortsatt högkonjunktur i hela Tyskland.

Genom direktförsäljning och uthyrningsverksamhet i egen regi har det tyska säljbolaget utvecklat möjligheterna till ytterligare försäljning genom auktoriserade återförsäljare. Under föregående år skedde mer än hälften av försäljningen genom ett 50-tal återförsäljare, som bearbetade mindre och medelstora entreprenörer. Stora entreprenörer och andra större kunder som t ex uthyrningsfirmor bearbetas även i fortsättningen direkt av säljbolaget, som därigenom kan tillhandahålla kvalificerad konsultverksamhet. Dessa kunder kan även behöva specialversioner.

Vid sidan av entreprenadmarknaden finns det en OEM-marknad för transportabla kompressorer som av tillverkarna byggs in i pumphar och borrhjor. Även inom detta område var det tyska säljbolaget framgångsrikt och kunde öka sina marknadsandelar genom ett nära samarbete med produktbolaget.

Framgång med kompressorer för bromssystem på tåg

Atlas Copcos oljesmorda skruvkompressorer för användning på tåg (GAR) hade stora försäljningsframgångar under 1991. Ett flertal intressanta kontrakt tecknades och åtskilliga väntas komma in under den närmaste tiden.

I samband med elektrifieringen av Perth-regionens järnvägsnät har Western Australian Government beställt ett stort antal tågset från Walkers-Aseas gemensamma bolag. Under 1990-91 levererade Atlas Copco bromskompressorer för detta projekt.

De danska järnvägarna har från ABB-Scandia beställt höghastighetståg för persontrafik, vilka skall utrustas med Atlas Copcos GAR-kompressorer.

Norges Statsbaner håller på att byta ut gamla kolvkompressorer på sina B 69-tåg mot Atlas Copcos GAR-kompressorer. Under 1991 beställdes ett flertal sådana kompressorer. Inom de närmaste två åren väntas alla B 69-tåg bli utrustade med GAR-system.

De schweiziska järnvägarna har beställt ett stort antal kompressorer för bromssystem på höghastighetståg.

Intressanta beställningar på GAR-kompressorer erhöles från SAB-WABCO för installation på lok, som skall levereras för transporter i tunneln mellan Frankrike och England samt för installation på de nya elektriska höghastighetstågen i Italien.

Den schweiziska kunden Büro Martin beställde ett betydande antal GAR-system. De skall installeras på de schweiziska järnvägarnas (SBB) höghastighetståg. Hittills har mer än 500 GAR-kompressorer beställts för de schweiziska järnvägarnas räkning.

Efter en omfattande försöksperiod med GAR-kompressorer har Lyons tunnelbana i Frankrike bekräftat sin första order, som skall levereras under 1992.

Från Gecamines i Zaire har en order erhållits på ytterligare GAR-system.

Framgångarna beror på att Atlas Copco kunnat erbjuda produkter av hög kvalitet och kundanpassade lösningar.

Utbyggnad av serviceorganisationen i Fjärran Östern

Den snabba tillväxten i många länder i Fjärran Östern har lett till att antalet installerade kompressorer ökat kraftigt. Till stor del beror denna ökning på att många multinationella företag startat tillverkning i dessa länder.

Det totala antalet industrikompressorer, som Atlas Copco installerat i Japan, Korea, Taiwan, Filippinerna, HongKong, Kina, Thailand, Malaysia, Singapore och Indonesien, uppgår till ca 10 000 varav 3 500 är oljefria.

Atlas Copco bygger ut sin serviceorganisation och utbildar tekniker i varje land, så att en kvalitativ service kan erbjudas till alla kun-

der inom industri och anläggningsverksamhet.

För att nå denna servicenivå har en projektgrupp bildats, vars uppgift är att hjälpa dessa länder att bygga ut sin serviceverksamhet.

Detta genomförs av en liten grupp, som gör täta besök i varje land för att övervaka, leda och undervisa på alla nivåer inom serviceverksamheten.

Utöver huvudsyftet med verksamheten kan projektgruppen utvärdera prestanda på produkter installerade i Fjärran Östern, där omgivningen är mycket annorlunda. Därigenom erhålls värdefullt underlag för framtida produktutveckling.

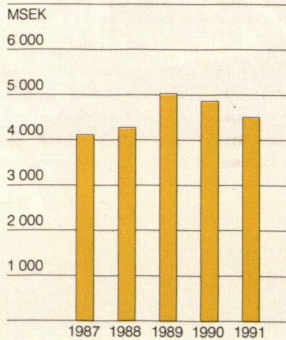
Syftet med hela projektet är att förse kunderna med professionell service och genom ett nära samarbete bidra till att förbättra kundernas produktivitet. Som exempel kan nämnas att Atlas Copco nyligen tecknat ett servicekontrakt till ett årligt värde av 1,2 MSEK med ett företag i Korea att underhålla en installation bestående av 9 oljefria kompressorer.

Snabb tillväxt i Fjärran Östern har lett till utbyggd serviceorganisation för kompressorer.

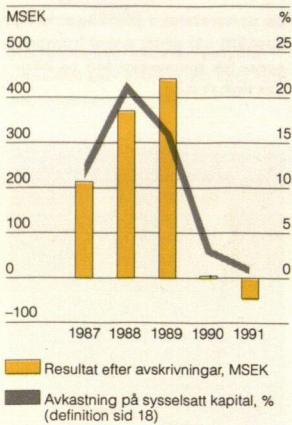

ANLÄGGNINGS- OCH GRUVTEKNIK

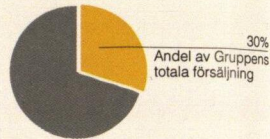
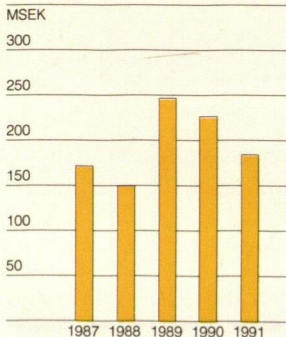
FAKTURERING

RESULTAT OCH AVKASTNING

INVESTERINGAR

FAKTURERAD FÖRSÄLJNING, MSEK

1991 **1990**

RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR, MSEK

4 497 **4 855**

AVKASTNING PÅ SYSSELSATT KAPITAL, %

-47 **5**

ANTAL ANSTÄLLDA

1 **3**

5 902 **6 828**

Affärsområdet Anläggnings- och gruvteknik utvecklar, tillverkar och marknadsför bergborrverktyg, tunnel- och gruvutrustning, borrhagnar, entreprenad- och lastutrustning samt geoteknisk borrhutrustning. Produkterna marknadsförs till bygg- och anläggningsföretag, stenbrott och gruvor över hela världen.

I affärsområdet Anläggnings- och gruvteknik ingår följande divisioner:

- Atlas Copco Rocktech, chef *Bill Sundberg*
- Uniroc, chef *Erland von Redlich*
- Atlas Copco Berema, chef *Jörgen Krook*
- Wagner Mining and Construction Equipment, chef *Roderick Brown*

Strategi

Affärsområde Anläggnings- och gruvteknik skall vara bland de ledande inom sina produktområden och erbjuda kompletta program av produkter samt eftermarknadstjänster som tillförsäkrar kunderna hög produktivitet. Marknadsbearbetning sker genom egna säljorganisationer samt externa distributörer. Tillväxt skall skapas genom fortsatt satsning på forskning och utveckling inom nuvarande huvudaffär samt genom kompletterande företagsförvärv.

Strukturella förändringar

En omfattande omstrukturering av affärsområdesresurser har pågått under 1991 och slutfördes under första kvartalet 1992. De mest betydande förändringarna är: att divisionen Rocktechs tillverkning av bormaskiner och borrhaggat i Nacka och monteringen av borrhaggat vid fabriken i Montreal koncentrerats till Avosverken i Örebro.

att Uniocs fabriker i bl a Finland och Mexico avvecklats och divisionens tillverkning i Brasilien och Chile koncentreras till en fabrik i vardera landet.

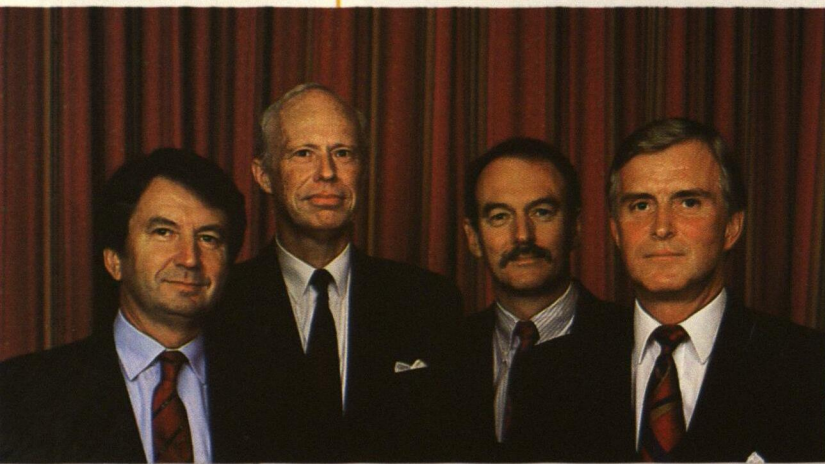
att Berema koncentrerat sin tillverkning till Kalmarverken och Hemel Hempstead utanför London.

att nya distributionscentra för dagliga kundleveranser av borrhåll och reservdelar etablerats i Rotterdam och Örebro/Fagersta.

För att minska lagerkostnaderna och samtidigt förbättra affärsområdets leveransservice har ett nytt distributionscenter etablerats i Rotterdam, med ansvar för dagliga direktleveranser till kunder utanför Skandinavien. Denna investering möjliggör en avveckling av alla europeiska säljbolagslager under 1992.

Från den 1 februari 1992 har verksamheterna för mekanisk borrhutrustning exkl bergborrverktyg sammanförts i en ny division, Rocktech, där Tunnelling and Mining, Surface Drilling, Mechanical Rock Excavation och Geotechnical Drilling ingår som produktbolag.

Erland von Redlich, Jörgen Krook, Roderick Brown och Bill Sundberg.

Försäljning

Den fakturerade försäljningen minskade med 7 procent till 4 497 MSEK (4 855). Minskningen beror huvudsakligen på lägre försäljning till gruvor p g a låg efterfrågan på metaller samt på minskad totalmarknad för bergborrverktyg. Ordergången gick ned med 9 procent till 4 523 MSEK (4 945).

Resultat

Rörelseresultatet efter avskrivningar men före finansiella poster uppgick till -47 MSEK (5). Årets resultat har belastats med betydande omstrukturingskostnader. Resultatet för Uniroc förbättrades kontinuerligt under året, men är ännu ej tillfredsställande. Vidtagna åtgärder inom divisionerna väntas få full effekt under andra halvåret 1992.

Avkastningen på sysselsatt kapital uppgick till 1 procent (3).

Investeringar

Affärsområdets totala investeringar i anläggningar uppgick till 184 MSEK (226).

Affärsutveckling

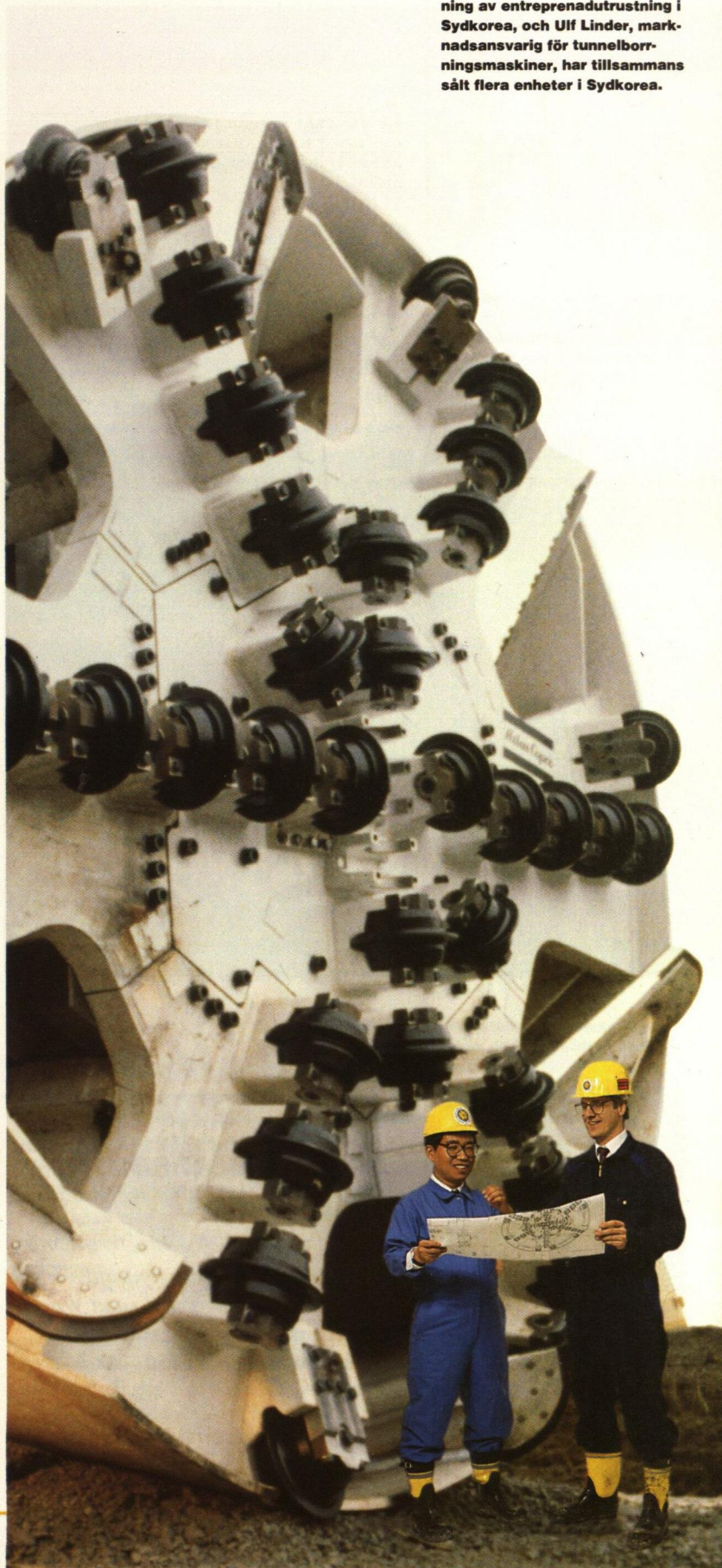
Efterfrågan på anläggnings- och gruvmarknaderna har varit svag under 1991 i flertalet länder. Affärsområdets försäljning av utrustning för tunnelborrning har dock varit god. Betydande order har erhållits och delvis levererats till stora anläggningsprojekt i bl a Korea och Kina. Ett flertal fullortsborrningsmaskiner ingår i beställningarna under året, vilket innebär ett genombrott för denna teknik, där hela tunnelarean borras ut direkt utan sprängning. Även Wagners försäljning av lastutrustning var god med intressanta order till bl a Ryssland och Chile. Övriga verksamhetsområden har noterat lägre ordergång som en följd av den utdragna lågkonjunkturen.

Utsikter inför 1992

Under 1992 förväntas en fortsatt svag efterfrågan inom såväl anläggnings- som gruvmarknaderna, men redan vidtagna strukturåtgärder kommer att förbättra affärsområdets rörelseresultat.

Affärsområdet har under det gångna årets svaga marknadsläge stärkt sin ställning och gjort stora satsningar på nya produkter som breddar marknaderna och ökar konkurrenskraften.

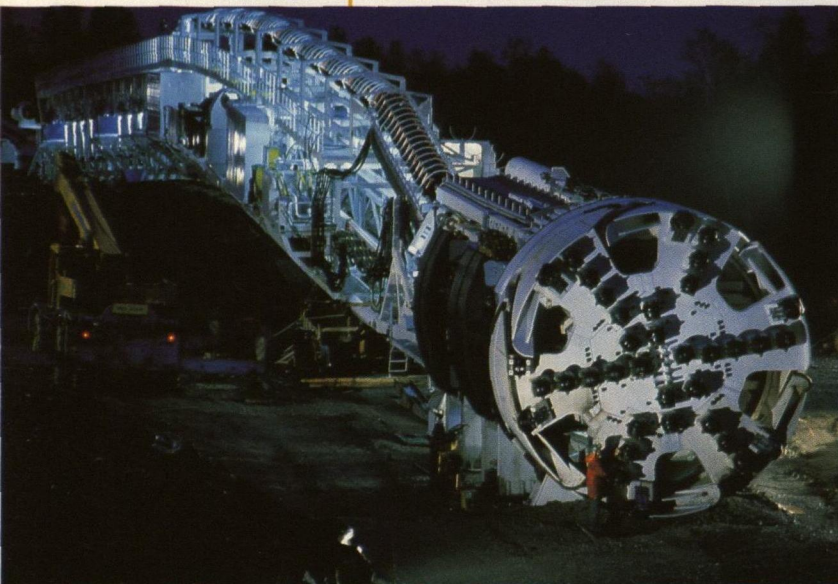
Tunnelborrningstekniken har fått ett genombrott under 1991. G N Lee (tv), ansvarig för försäljning av entreprenadutrustning i Sydkorea, och Ulf Linder, marknadsansvarig för tunnelborrningsmaskiner, har tillsammans sålt flera enheter i Sydkorea.

Syd Korea – en av världens intressantaste marknader för borrarutrustning

Under 1990-talet kan en fortsatt kraftig satsning på infrastrukturprojekt väntas i Syd Korea. Inte mindre än 75 procent av landets ca 100 000 km² utgörs av berg och därför behövs borrarutrustning för att anlägga motorvägar, järnvägar, un-

Den senaste generationen tunnelborrningsmaskiner för fullortsborrn timer skall levereras under 1992 till Syd Korea. Den första tillverkade enheten är i drift i Sverige och borrar ca 100 m tunnel per vecka i hårt berg.

derjordiska berggrum för oljelagring, hamnar etc. Även ett omfattande program planeras för att öka tillgången på dricksvatten och för att ta tillvara varmvatten i heta underjordiska källor.

Under 1991 fick Atlas Copco beställningar från Syd Korea på bergbollarutrustning till ett värde av mer än 250 MSEK. Tre fullortsborrn timer maskiner beställdes med vilka hela tunnelarean borrar ut direkt utan sprängning. Dessa maskiner kan borra väg- och järnvägs-tunnlar med upp till 12,4 meters diameter.

I beställningarna under 1991 från Korea ingick också senaste generationen borraraggre gat för konventionell borrn timer och sprängning samt lastmaskiner från Wagner. Leveranserna omfattar även aggregat för bergförstärkning och är avsedda för anläggning av underjordiska berggrum.

Efter noggranna studier av lämplig utrustning för kolbrytning har den sydkoreanska kolindustrin beställt fyra riggar från Atlas Copco.

För brunnsborrn timer erhö ll produktområdet Geotechnical Drilling under 1991 order på borraraggre gat för borrn timer av brunnar till 150–200 meters djup. Dessutom tecknades order på ett borraraggre gat, med kapacitet för borrn timer av 1 000 meter djupa hål för geotermisk energi.

Stora leveranser till ryska gruvor

Under 1991 levererades hydrauliska och pneumatiska borraraggre gat samt Wagner lastutrustning till ryska gruvor till ett sammanlagt värde av 150 MSEK.

Denna order innebar ett genombrott för Atlas Copcos hydrauliska bergbollarutrustning i Ryssland, som är en av världens största enskilda gruvmarknader.

I slutet av 1991 erhö ll ytterligare beställningar på gruvutrustning och lastmaskiner till Ryssland. Borraraggre gat och komponenter, som ingår i denna order, skall tillverkas vid Atlas Copcos verkstäder i Sverige, medan lastutrustningen tillverkas vid Wagner-fabriken i Portland, Oregon i USA. Leverans skall ske under första halvåret 1992.

Strategisk produktutveckling i nära samarbete med kunden

För att uppnå ökad produktivitet vid skivrasbrytning av järnmalm krävs grövre och längre borrhål. Detta innebär att kraven på större och kraftfullare borraragregat ökar.

För att möta de nya kraven på ökad produktivitet i gruvor med stora produktionsvolymerna har Atlas Copco utvecklat en ny serie hydrauliska bergborrningsaggregat för produktionsborrning. Konstruktionsarbetet har omfattat utveckling av en helt ny större hydraulisk bergborrmaskin, ett nytt elektroniskt kontrollsystem samt förbättrade borrhållsystem för att möta strängare krav på rakheter vid borrning av långa hål.

Som leverantör av totala lösningar för produktionsborrning till stora underjordsgruvor är nära samarbete med kunder viktigt. Inom projektets ram har Atlas Copco samarbetat med bl a LKAB, som har världens största underjordsgruva för järnmalm. LKAB har under 1991 tagit tre av dessa nya aggregat från Atlas Copco i drift och beställt ytterligare två för

Borraragregat för skivrasbrytning.

brytning av malm 800 meter under markytan. LKABs produktion är 20 miljoner ton per år. Dessutom har order på samma typ av utrustning erhållits från viktiga gruvföretag i Kanada och Australien.

Flera intressanta order på lätta entreprenadmaskiner

Under året har Atlas Copco Berema, som har ansvaret för lätt entreprenadutrustning, framgångsrikt introducerat nya produkter.

Divisionens systematiska arbete med att utveckla försäljningen via återförsäljare har gjort att marknadsandelarna i Europa kunnat öka även under 1991. Försäljningsvolymerna har därigenom kunnat bibehållas på exportmark-

naderna trots vikande byggkonjunktur, medan nedgången i Sverige har varit stor.

Under året beställde det statliga iranska gruvbolaget mer än 3 000 handhållna bergborrmaskiner för användning i ovanjordsgruvor och stenbrott.

En annan viktig order på 1 800 handhållna tryckluftspett erhölls från Schweiz för dess civilförsvar.

Deutsche Bundesbahn använder sedan många år Atlas Copcos bensinmotor drivna spettmaskiner för slyllpackning. Tidigare har mer än 1 500 sådana maskiner levererats och under det gångna året beställdes ytterligare mer än 100 maskiner, som huvudsakligen skall användas i de östra delstaterna.

Tryckluftspett i användning inom det schweiziska civilförsvaret.

Ny borrhigg med revolutionerande borrhsteknik

I december 1991 presenterade Atlas Copco ett nytt borrhssystem, COPROD, som utvecklats inom division Uniroc. COPROD, som möjliggör snabb borrhning av mycket raka hål på upp till 165 mm i diameter, är resultatet av mer än tio års forsknings- och utvecklingsarbete.

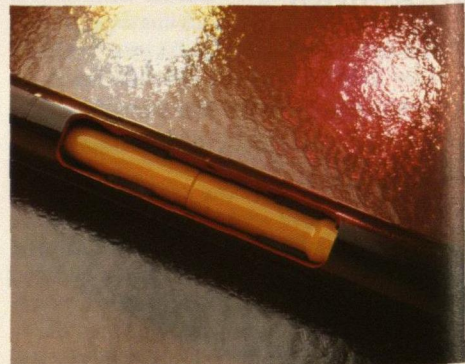
Borrreggat försett med den nya borrhstekniken – COPROD, som utgörs av en borrhsträng med separata funktioner för rotation och slag. Slagenergin överförs utan energiförluster till borrhkronan.

Med COPROD-systemet introduceras en ny revolutionerande borrhsteknik, där borrhstålet givits en annorlunda utformning. Den konventionella borrhsträngen som överför såväl slagenergi som rotation har ersatts av en kombination av stänger och omgivande rör. Stängerna överför slagenergin utan energiförlust till berget medan rören överför den nödvändiga rotationen till borrhkronan. Genom detta funktionssätt kan de moderna borrhmaskinernas höga effekter användas i full utsträckning och med utomordentlig precision och total-ekonomi.

Under hösten introducerade produktområdet Surface Drilling en nyutvecklad larvbandsburen borrhigg, som är avsedd för användning i stenbrott och gruvor. Den kännetecknas av att stora volymer berg kan avlägsnas på mycket kort tid beroende på riggens snabba borrhförmåga i kombination med stor håldiameter. En speciell version av denna hydrauliska borrhigg presenterades i samband med COPROD-introduktionen. Denna utrustning vidgar marknaden för Atlas Copcos ovanjordsriggar för gruvor och stenbrott och erbjuder samtidigt marknaden mest ekonomiska borrhningsmetod.

Stort intresse har visats av entreprenörer, som ställer höga produktivitetsskrav. Hittills har två riggar med konventionellt borrhssystem levererats till en entreprenör som är verksam i västra Australiens guldfält, där utrustningar går i två skift och ofta flyttas mellan olika områden. Ytterligare två riggar har hyrts ut till entreprenörer i samma del av Australien. I Frankrike har en rigg sålts till ett stenbrott, varvid arbetet kunnat utföras på ett skift i stället för två. De viktigaste marknaderna för dessa produkter är Australien, Nordamerika och Frankrike, där behovet av denna typ av borrhning är omfattande. Introduktion på den nordamerikanska marknaden skedde under första kvartalet 1992.

Intressant leverans till amerikansk koppargruva

Den amerikanska koppargruvan Copper Range, som är en av USAs större underjordsgruvor och där Atlas Copco representeras av Lake Shore Mining Equipment Co., beställde under det gångna året fem specialkonstruerade borrhigar från Atlas Copco.

Gruvan har speciella krav på brytningsutrustning eftersom malmkroppen är kraftigt lutande. Atlas Copco har därför i samarbete med kunden utvecklat utrustning som uppfyller dessa krav.

Samarbetet med Copper Range har inneburit att flera andra order kunnat säkras, där komponenter i den nykonstruerade riggen kommit till användning. I Norge har bland annat en borrhigg levererats för att borra en 9 kilometer lång tunnel i hårt berg med en tunnelarea på 17 m². Tunneldrivningen har kunnat forceras till en framdrift av i genomsnitt 80–90 meter per vecka.

Borrhiggregat för ortdrivning utrustat med den nytvecklade lätta hydraulbommen.

Intresset har ökat för snabba bormaskiner på mindre borrhigar i såväl gruvor som vid tunneldrift.

På den amerikanska marknaden har kontakterna med gruv- och entreprenadkunder för underjordsutrustning effektiviserats genom utbyggnad av distributörsorganisationen.

Framgångsrikt år för Wagner

Samtidigt som marknaden för lastutrustning för underjordsgruvor minskat med 45 procent under de sista två åren, har Wagner lyckats kompensera nedgången genom att nå nya marknader.

Den intressantaste leveransen 1991 var ett stort antal lastare till Ryssland.

Även Sydamerika var en mycket god marknad för Wagner under det gångna året. En betydande order erhöles bl a från det stora chilenska kopparbolaget Codelco Chile. Ordern var på ca 20 MSEK och omfattade truckar för Andina-gruvan och lastare för El Salvador-gruvan.

Wagner har utvecklat en speciell truck med inbyggd hytt och turbomotor för att kunna

fungera effektivt på höga höjder. I Codelcos Andina-gruva, som ligger 3 500 meter över havet, bryts 35 000 ton koppar per dag och El Salvador-gruvan, som ligger 2 500 meter över havet i norra Chile, producerar mer än 40 000 ton koppar per dag.

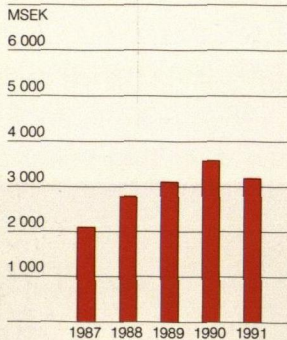
Under 1991 levererade Wagner även ett stort antal lastare till den brasilianska guldgruvan Morro Velho och i slutet av året erhöles en order på ytterligare 15 lastare för leverans under första kvartalet 1992.

Lastutrustning från Wagner under leverans till en gruva i Chile.

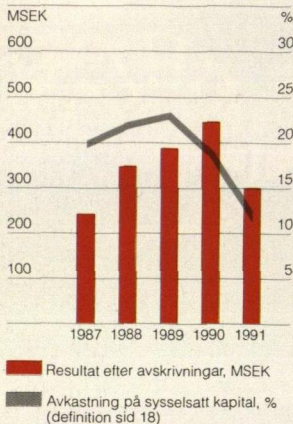

INDUSTRITEKNIK

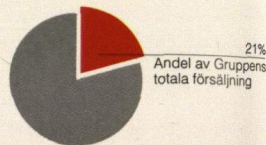
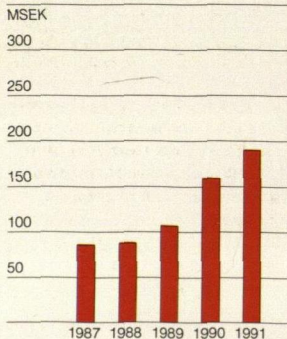
FAKTURERING

RESULTAT OCH AVKASTNING

INVESTERINGAR

	1991	1990
FAKTURERAD FÖRSÄLJNING, MSEK	3 172	3 530
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR, MSEK	299	446
AVKASTNING PÅ SYSSELSATT KAPITAL, %	12	19
ANTAL ANSTÄLLDA	5 573	6 154

Affärsområdet Industriteknik utvecklar, tillverkar och marknadsför kraftverktyg, monteringsystem och komponenter. Affärsområdet har fabriker i Sverige, Storbritannien, Frankrike och USA.

I affärsområdet Industriteknik ingår följande divisioner:

- Atlas Copco Power Tools and Equipment, chef *Lars Larson*
- Chicago Pneumatic, chef *Richard D Besser*
- Desoutter, chef *Paul Jarvis*
- Ets G. Renault, chef *Jacques Manceron*
- Atlas Copco Automation, chef *Clas Nicolin*
- Monsun-Tison, chef *Johan Halling* (fr o m 920101, intressebolag)

Strategi

Affärsområdet Industriteknik strävar efter att vara en betydelsefull leverantör till den tillverkande industrin såväl för dess produktionsutrustningar som till dess produkter. Verksamheten skall bedrivas med hög volymtillväxt och god lönsamhet.

Strukturella förändringar

Atlas Copco Tools har per den 1 januari 1992 förvärvat AEGs verktygsrörelse, AEG Elektrowerkzeuge GmbH, med huvudkontor i Winnenden utanför Stuttgart, Tyskland. Företaget, som nu ingår som ett produktområde inom Industriteknik, har en årlig omsättning motsvarande ca 1 500 MSEK och har 1 750 anställda. (Se även artikel på sid 52).

Genom samgående mellan Monsun-Tison, som ingår i Atlas Copco Industriteknik, och Volvo Hydraulik, dotterbolag till Volvo Flygmotor, bildades fr o m 1 januari 1992 ett nytt bolag, VOAC Hydraulics AB. Detta bolag, som ägs till hälften av Atlas Copco resp Volvo Flygmotor, får en omsättning på ca 700 MSEK och 900 anställda.

Tillverkningen vid Atlas Copcos fabrik i Skara har avvecklats och överförs till Tierpverken. Under året har företagets distributionscenter flyttats från Skara till Hoeselt i Belgien.

En omstrukturering av affärsområdets divisioner har genomförts. En ny division, Atlas Copco Power Tools and Equipment, har bildats. I denna ingår de tidigare divisionerna Atlas Copco Tools och Atlas Copco Assembly Systems samt den från AEG förvärvade verktygsrörelsen som separata produktområden.

Sittande fr v: **Lars Larson, Richard D Besser**. Stående fr v: **Johan Halling, Paul Jarvis, Jacques Manceron, Clas Nicolin**.

Försäljning

Den fakturerade försäljningen uppgick till 3 172 MSEK (3 530), en minskning med 10 procent, och orderingången till 3 238 MSEK (3 437), en minskning med 6 procent.

Resultat

Rörelseresultatet efter avskrivningar minskade med 33 procent till 299 MSEK (446), motsvarande 9 procent (13) av faktureringen.

Resultatförsämringen beror på lägre försäljningsvolym, men även på omstruktureringkostnader som belastat resultatet.

Avkastningen på sysselsatt kapital uppgick till 12 procent (19).

Investeringar

Affärsområdets totala investeringar i anläggningar uppgick till 189 MSEK (158). Årets investeringar avser bl a en ny fabrik i Borås för Monsun-Tison och etablerandet av ett nytt distributionscenter i Belgien.

Affärsutveckling

Den minskade försäljningen av industriverktyg beror huvudsakligen på den utdragna lågkonjunkturen på världsmarknaden inom verkstadsindustrin, särskilt bil-, flyg- och vitvaruindustrin, som är viktiga kundgrupper för affärsområdet. På den minskade marknaden inom bilindustrin har Atlas Copco stärkt sina

marknadpositioner i Tyskland med närliggande marknader samt i USA och Japan.

Orderingången var emellertid svag i framför allt de nordiska länderna, Frankrike, Brasilien och Nordamerika. Försäljningen av monteringsystem till främst fordonsindustrin visade däremot en god ökning.

Tillverkningen inom Atlas Copco Tools i Sverige har koncentrerats till Tierpverken för att uppnå rationellare produktion och lägre kostnader.

Ett nytt distributionscenter har etablerats av Atlas Copco Tools i Hoeselt, Belgien för att kunna ge snabbare service och leveranser i Centraleuropa, där 70 procent av produktområdets kunder finns.

Utsikter inför 1992

En fortsatt försämring av efterfrågan på såväl industriverktyg som komponenter väntas under framför allt första halvåret 1992. I Tyskland blir förmodligen ökningstakten något dämpad, medan en stabilisering på oförändrad nivå förväntas i USA.

Atlas Copco har ett brett sortiment slip- och polermaskiner. Atlas Copco polermaskin med lammullshätta bibehåller hastigheten hur hårt man än trycker.

Internationellt samarbete för monteringsystem

Atlas Copcos tre större applikationscentra för monteringsystem i Nord- och Sydamerika och Europa utgör viktiga tekniska resurser för att förse fordonsindustrin i hela världen med avancerade åtdragnings- och kontrollsystem.

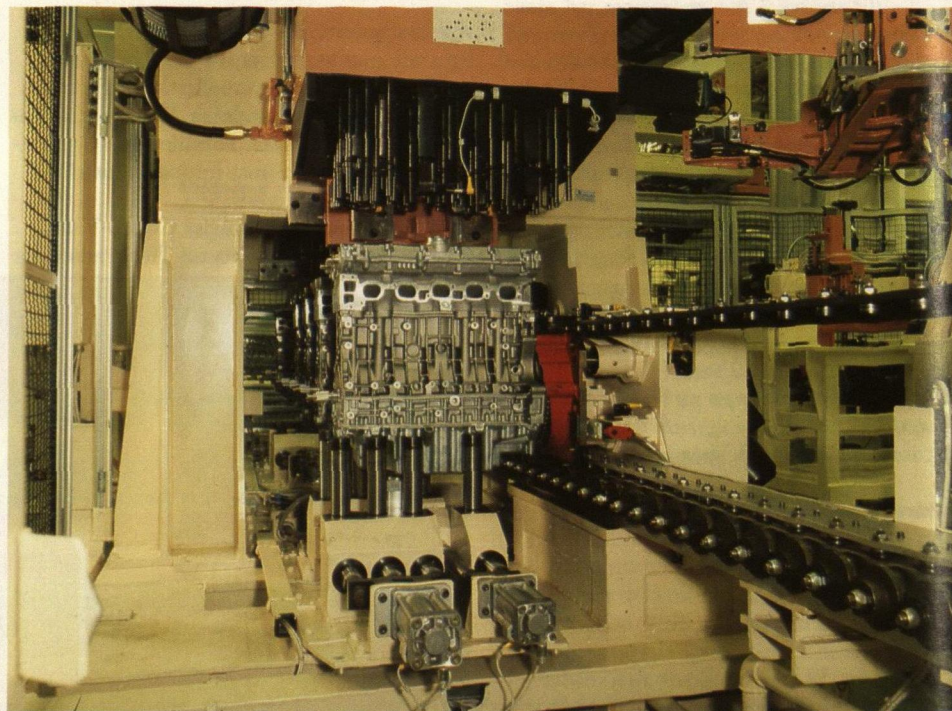
Central upphandling, internationell projektering och leveranser över gränserna kännetecknar den europeiska fordonsindustrin. Inköp av ett system i ett land för slutlig leverans till ett annat är sedan länge vanligt även för Atlas Copco EAC, European Application Centre, i Essen, Tyskland.

Ett bra exempel på detta är Volvos nya tillverkningslinje för motorer i Skövde. För detta projekt levererade Atlas Copco EAC under 1991 mer än 500 spindlar för åtdragning av skruvar till italienska Comau och tyska Grob, som båda bygger sådana linjer. I de flesta av dessa leveranser ingick det avancerade datastyrda kontrollsystemet MACS.

Fördelarna med en integrerad europeisk verksamhet för projekt i denna storleksordning är uppenbara. Atlas Copco har specialiserade säljingenjörer i respektive land för avancerade tekniska diskussioner med leverantörerna av linjerna samt lokala serviceresurser för igångkörning både hos leverantören och slutanvändaren. Vid applikationscentrat finns projektledning och erforderliga tekniska resurser.

Volvo-projektet, som kostat ca 30 MSEK, är unikt till sin storlek, men inte till sin internationella karaktär. Liknande projektering har gjorts avseende brittiska projekt för Ford i Tyskland, italienska projekt för Frankrike och Spanien samt tyska projekt för Finland och Belgien. Alla dessa åtdragningssystem har byggts vid det tyska applikationscentret och kärnkomponenterna har utvecklats och tillverkats i Sverige.

Atlas Copco EAC, som startade för sju år sedan, är väl förberett att möta de förväntade kraven i ett gränslöst Europa 1993.

Atlas Copco har levererat avancerade åtdragnings- och kontrollsystem till Volvos nya tillverkningslinje för motorer i Skövde.

Atlas Copco och Volvo bildar gemensamt bolag för mobil hydraulik

Atlas Copco och Volvo Flygmotor bildade vid årsskiftet 1991/92 VOAC Hydraulics AB, för att skapa en starkare bas för den fortsatta offensiva satsningen inom mobil hydraulik. Detta bolag ägs till hälften av de båda företagen.

Det nya bolaget, som får en årlig omsättning på 700 MSEK och som sysselsätter 900 personer, har bildats genom samgående mellan Atlas Copcos dotterbolag Monsun-Tison och Volvo Flygmotors dotterbolag Volvo Hydraulik.

Monsun-Tisons och Volvo Hydrauliks produkter kompletterar varandra mycket bra, vilket väntas leda till en stark ställning på marknaden. Monsun-Tison utvecklar, tillverkar och marknadsför styrsystem, ventiler och cylindrar, medan Volvo Hydraulik är specialiserat på pumpar och motorer. Företagets strategi är att bli marknadsledande inom mobil hydraulik på komponenter och system i Europa och Nordamerika samt att bli en av de största inom detta produktområde på prioriterade marknader.

Skogsmaskiner utrustas med komponenter från både Monsun-Tison och Volvo Hydraulik.

Monsun-Tison har nästan hälften av sin försäljning i Sverige samt en god marknadstäckning i övriga Europa. Volvo Hydrauliks försäljning av pumpar och motorer sker huvudsakligen i EG-länderna. Båda företagen har egna säljbolag i Sverige, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och USA. Volvo Hydraulik har dessutom eget säljbolag i Spanien, medan Monsun-Tison har egna bolag i Danmark, Norge och Italien.

Senaste teknik införd i Uticafabriken

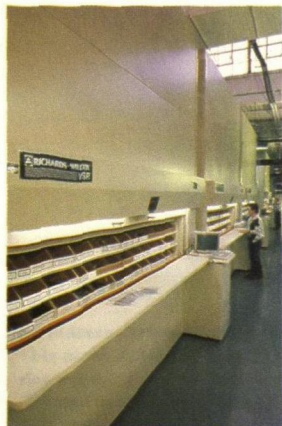
Chicago Pneumatic har väsentligt förbättrat tillverkningen vid sin fabrik i Utica, USA, genom övergång till samma tillverkningsmetoder som övriga fabriker inom affärsområdet. Under 1991 slutfördes ett omfattande projekt, som syftade till att göra produktionen mer flexibel. Samtidigt installerades ett automatiskt lagerhanteringssystem.

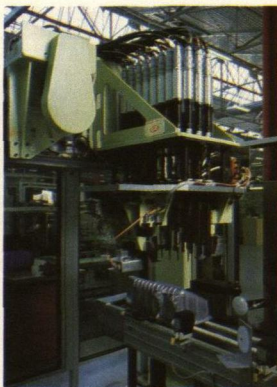
Mer än 400 konventionella äldre maskiner har ersatts av 26 nya helautomatiska fleroperationsmaskiner, som är baserade på senaste teknik. Totalt sett har tillverkningsytan kunnat minskas med 40 procent.

Erfarenheterna hittills av övergången från den äldre tillverkningsmetoden till den modernare är goda. Produktkvaliteten har förbättrats och leveranssäkerheten har stigit till 95 procent. Ställtiderna för maskinerna har minskat med 18 procent och den genomsnittliga tillverkningstiden har reducerats från 28 till 19 dagar.

Chicago Pneumatic har i och med denna förändring genomfört större delen av fabriakens omstrukturering och koncentrerar sig nu på att ytterligare höja den teknologiska nivån inom tillverkningen för att hålla jämna steg med utvecklingen och för att möta marknadens krav.

Chicago Pneumatics vertikallager, som gör det möjligt att snabbt finna mer än 15 000 detaljer för monteringen i Uticafabriken.

Monteringssystem med åtdragningsskontroll, tillverkat av Ets G. Renault.

Ets G. Renault expanderar internationellt från stark fransk marknadsställning

Ets G. Renault, som redan är väl etablerat i Frankrike, stärkte under det gångna året ytterligare sin ställning på den franska marknaden för både kraftverktyg och monteringsystem. Det kunde bland annat förverkligas genom uppbyggnad av ett nytt återförsäljarnät, som bättre täcker den industriella marknaden.

Under 1991 inleddes en expansion utanför Frankrike av företagets kompletta program av elektriska vinkelmutterdragare. Denna expansion möjliggjordes genom ett nära samarbete med Chicago Pneumatic för den amerikanska marknaden och med Desoutter för de brittiska och tyska marknaderna. Flera betydande order på denna produktlinje erhöles från stora bilföretag, bl a Chrysler och Jaguar.

Ets G. Renault startade under året ett joint-venture tillsammans med Desoutter för monteringsystem. Företagen kompletterar varandra mycket bra inom detta område både avseende produkter och marknader. Renault har ett komplett program av spindlar och styrsystem och Desoutter är specialiserat på produkter för lätt montering. Målsättningen är att intensifiera produktutvecklingen och förbättra marknadsbearbetningen så att försäljningen kan fördubblas under en treårsperiod.

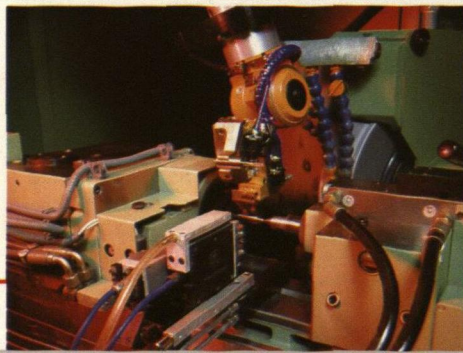
Desoutter rationaliserar produktionen

Desoutter har under 1991 genomfört många förändringar för att uppnå större flexibilitet i produktionen och samtidigt förbättra produktiviteten. Ett nytt tillverkningsystem, som bygger på erfarenheter från andra företag inom affärsområdet, har bl a introducerats vid fabriken i Hendon norr om London. Genom den nya fabriken kan lagren av såväl råvaror, detaljer som färdiga produkter minskas och hållas på en låg nivå. Samtidigt blir produktionen kundorderanpassad.

Som ett ytterligare led i rationaliseringen stängdes den engelska fabriken i Angmering, som representerade 40 procent av Desoutters tillverkningskapacitet. All produktion där kunde överföras till fabriken i Hendon utan personalökningar. Detta blev möjligt genom en omstrukturering av produktionen så att arbetet utfördes i grupper på separata arbetsstationer. Denna ändrade tillverkningsmetod har även resulterat i lägre kassationer och ökat ansvar för de anställda.

Investeringar har även gjorts i senaste produktionsteknik, bl a i en automatisk fleroperationsmaskin för slipning av 54 olika komponenttyper till 10 produktserier. Komponenterna, som bl a utgörs av motor- och växellådsdelar, matas in i maskinen av en robot. Därigenom kan maskinen vara i drift obemannad under natten.

Installationen har medfört många ekonomiska fördelar. Antalet bearbetningsoperationer har minskat liksom genomloppstiderna. Arbeten som tidigare utförts av underleverantörer har kunnat elimineras och möjligheter att köra ett tredje skift har öppnats.

En ny CNC-styrd slipmaskin med robot minskar ställtider vid Desoutters fabrik i London och möjliggör treskift utan bemaning.

Order från Tjeckoslovakien betyder viktigt genombrott

Det tjeckiska aluminiumsmältverket Ziar 400 kilometer sydost om Prag beställde under 1991 via Technoexport komponenter från Atlas Copco Automation för att under 1992 kunna öka sin produktionskapacitet från 70 000 ton till 110 000 ton.

För att nå detta mål och samtidigt minska miljöfarliga utsläpp installeras 172 nya elektrolysceller med 2 000 pneumatiska cylindrar och ventiler från Atlas Copco. Ordern, som är den första av sitt slag i Östeuropa, betyder ett viktigt genombrott för Atlas Copco Automation på denna marknad. Valet av Atlas Copco som leverantör av cylindrarna beror till stor del på den kvalitet och tillförlitlighet, som dessa komponenter visat i andra liknande installationer.

Totalt finns det 160 aluminiumsmältverk i världen, varav 15 i d Sovjetunionen. Atlas Copco har hittills levererat mer än 25 000 cylindrar med ventiler till anläggningar i främst Västeuropa och USA. Efterfrågan ökar snabbt i takt med stigande behov av att modernisera processerna och strängare krav på att minska utsläpp som påverkar miljön. En order på 2 200 cylindrar har nyligen erhållits från Tomago Aluminium Smelter i Australien för leverans under sommaren 1992.

Moderna elektrolyscugar med komponenter från Atlas Copco Automation håller på att installeras vid aluminiumverket i Ziar, Tjeckoslovakien.

Öppning till krävande marknad

I en nybyggd fabrik utanför Nagoya, sydväst om Tokyo, skapar Toyota, en av världens största biltillverkare, en anläggning som skall stå som förebild för andra Toyotafabriker världen runt. Till denna anläggning, där kvalitet, arbetsmiljö och produktivitet har en framskjutande roll, har Atlas Copco Tools fått förtroendet att leverera monteringsverktyg.

övervakar att rätt klämkraft nås i bultförbandet har Atlas Copco Tools kommit in på en marknad som tidigare dominerats av japanska leverantörer. Dessa framgångar beror till stor del på en ny serie pulserande mutterdragare, som fått mycket gott mottagande av Toyota. Till den nya Toyotafabriken har Atlas Copco Tools även levererat många andra verktyg, bl a skruvdragare som med sin ergonomiskt riktiga utformning och noggrannhet bidrar till fabriken höga produktivitet. Detta har inneburit att Atlas Copco Tools kunnat öka sin omsättning i Japan med 30 procent jämfört med föregående år. Med erfarenheter från den nya anläggningen i Japan förbereder Toyota etablering av liknande fabriker på andra marknader i världen, varför visat förtroende för Atlas Copcos industriverktyg kan vara av stor betydelse.

Atlas Copco Tools har nått denna framskjutna position på marknaden tack vare en högt utvecklad teknologi hos verktygen samt ett nära samarbete mellan kunderna och de egna produktspecialisterna och utvecklingsingenjörerna.

Atlas Copco Tools har undersökt verktygsbehoven inom den japanska bilindustrin, som tillverkar en tredjedel av världproduktionen eller mer än 10 miljoner bilar, och för fordonsindustrin utvecklat ett konkurrenskraftigt sortiment verktyg för kvalificerad montering. Med vinkelmutterdragare och andra produkter kopplade till system som

VIKTIGT KOMPLETTERANDE FÖRETAGSFÖRVARV

Det har sedan någon tid ingått i Atlas Copcos strategi att inom affärsområdet Industriteknik bredda sortiment och marknadsunderlag. Hittills har det skett genom utveckling av nya tryckluftverktyg och intensiv marknadsbearbetning, som bland annat lett till att företaget blivit marknadsledare i Nordamerika och Europa på pneumatiska monterings- och bearbetningsverktyg för industriellt bruk. Under senare år har även ett utvecklingsprojekt startats för elektriska kraftverktyg och förvärv skett av GME System, som är ett högteknologiföretag med tillverkning av elektroniska produkter med drivelektronik för elektriska motorer. Som ett naturligt led i den strategiska utvecklingen tecknade Atlas Copco Tools i slutet av november avtal med den tyska AEG-koncernen om förvärv av AEGs division Elverktyg, AEG Elektrowerkzeuge GmbH, med tillträde den 1 januari 1992.

Elverktyg blir viktigt komplement

Tendensen inom den tekniska utvecklingen på 1980-talet har varit att allt fler applikationer för pneumatiska verktyg kunnat lösas med eldrivna verktyg. Då Atlas Copco hittills endast haft ett begränsat produktsortiment av sådana verktyg och därför också en begränsad marknadsandel kompletterar AEGs produkter mycket väl Atlas Copco Tools produktlinjer. Divisionen för kraftverktyg får härigenom ett komplett sortiment av såväl pneumatiska som elektriska verktyg.

AEGs verktygsrörelse

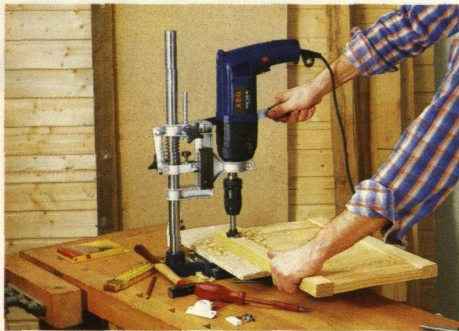
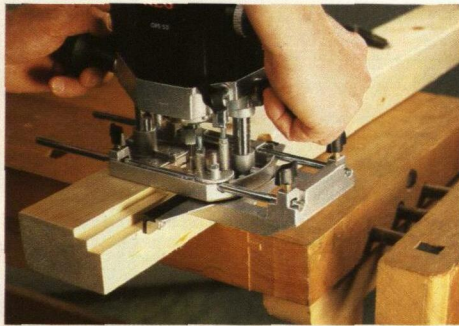
– den tredje största i Europa

AEG Elektrowerkzeuge GmbH är dotterbolag till AEG AG, som ingår i Daimler-Benz-koncernen. Totalt har företaget 1 750 anställda, varav 950 arbetar vid fabriken i Winnenden, nordost om Stuttgart i södra Tyskland, och 250 med försäljning utanför Tyskland.

Produkterna utgörs av en mångfald verktygstyper för industri och hantverk, såväl för nätanslutning som för batteridrift. I sortimentet ingår också ett brett urval elverktyg för hobbyområdet, vilket blir helt nytt för Atlas Copco.

**AEG Elektrowerkzeuges fabrik
i Winnenden, Tyskland.**

AEG-sortimentet omfattar 850 olika verktygstyper för såväl professionell användning som hobbyverksamhet. Bilderna visar (t v) en vinkelslipmaskin; (t h ovan) en överhandsfräsmaskin för möbelsnickare och byggnadsarbetare; (t h nedan) en bormaskin för gör-det-själv-ändamål.

Produktionen är koncentrerad till en stor och modern fabrik i Winnenden med 30 monteringslinjer. Den totala tillverkningen uppgår till 2 000 000 verktyg per år. Omsättningen under 1991 blev 410 MDEM, vilket motsvarar ca 1 500 MSEK. Det är en försäljningsökning med 5 procent jämfört med året innan. Av den totala försäljningen utgjorde industriverktygen 55 procent, medan resten avser hobbyverktyg. Mer än 60 procent av produktionen går till marknader utanför Tyskland, främst Nordamerika, Frankrike, Italien och Spanien.

AEGs elverktyg har sålts av egna säljbolag i ett 15-tal länder samt av generalagenter och återförsäljare i ytterligare ca 40 länder. Men eftersom säljbolagen varit gemensamma för AEGs hushållsprodukter och elverktyg, kommer den personal som säljer elverktyg att överföras till Atlas Copco Tools säljbolag i respektive land.

Inom elverktygsområdet är AEG det tredje största företaget i Europa och det sjätte största på världsmarknaden. Varumärket AEG är väl inarbetat och har ett gott anseende på marknaden. Tills vidare kommer elverktygen att säljas under varumärket AEG. De största konkurrenterna är Bosch, Black & Decker samt några japanska företag.

Många fördelar

Förvärvet får många positiva synergieffekter. En kraftig breddning åstadkoms vad gäller kundunderlag, distributörer och detaljhandelskanaler över hela världen. Atlas Copcos väl inarbetade dagliga direktleveranssystem kommer även att kunna tillämpas för AEG-produkter, vilket leder till att kapitalbundet i lager kan minskas liksom kapital- och hanteringskostnader. Genom samgående mellan säljbolagen kommer stora kostnadsbesparingar att kunna göras inom försäljning, marknadsföring och administration, varför en rimlig lönsamhet kan förutses inom två till tre år. Även på det tekniska området kan stora fördelar uppnås genom att de gemensamma utvecklingsresurserna stärks.

AEGs verktygsrörelse mer än 100 år

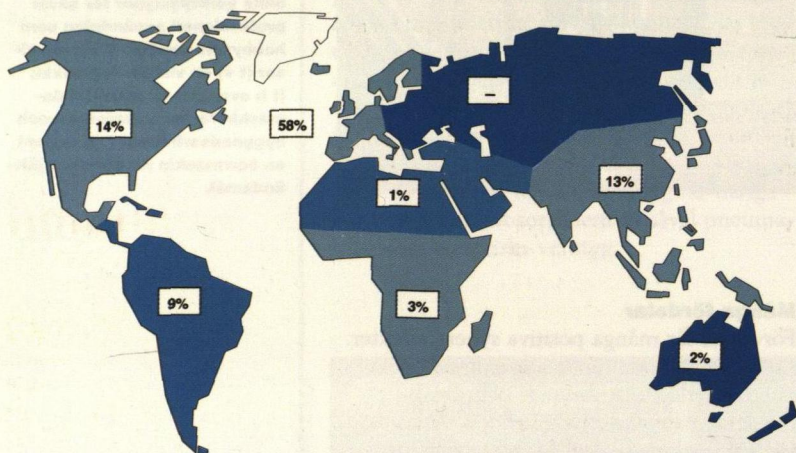
De första elverktygen tillverkades av AEG redan 1886 vid en fabrik i Berlin. 1936 flyttades tillverkningen till Bad Cannstatt i närheten av Stuttgart och 1963 byggdes den nuvarande fabriken i Winnenden. Redan 1971 behövde denna fabrik byggas ut och omfattar i dag en verkstadsyta på 16 600 m².

PERSONAL

	Medelantal anställda ^{*)}	
	1991	1990
Kompressorteknik	7 790	8 103
Anläggnings- och gruvteknik	5 902	6 828
Industri-teknik	5 573	6 154
Övriga	279	422
Totalt Gruppen	19 544	21 507

*) Specificerad sammanställning över medelantal anställda och utbetalda löner samt andra ersättningar enligt bestämmelserna i svensk aktiebolagslag ingår i den till Patent- och Registreringsverket insända årsredovisningen. Sammanställningen kan kostnadsfritt erhållas från huvudkontoret i Nacka.

GEOGRAFISK FÖRDELNING AV ATLAS COPCO-GRUPPENS PERSONAL

FÖRDELNING AV FÖRÄDLINGSVÄRDE

	1991		1990	
	MSEK	%	MSEK	%
Löner	3 303	54	3 326	52
Sociala kostnader	1 233	20	1 214	19
Avskrivningar	464	8	425	7
Kapitalkostnader, netto	164	3	191	3
Skatter till stat och kommun	388	6	560	9
Aktieutdelning	285	5	286	4
Kvar i bolaget	236	4	424	6
Förädlingsvärde, totalt	6 073	100	6 426	100
Förädlingsvärde per anställd, kSEK	311		299	

	1991	1990
Fakturering per anställd, kSEK	769	740
Nettovinst per anställd, kSEK	26	32
Förädlingsvärde per anställd, kSEK	311	299

Medelantalet anställda inom Atlas Copco-gruppen minskade under 1991 med 1 963 personer till 19 544 personer (21 507). Andelen anställda i svenska bolag var 19 procent (20) och i bolag inom EG 35 procent (33). De totala lönekostnaderna uppgick till 4 536 MSEK (4 540), varav lönebikostnaderna utgjorde 1 233 MSEK (1 214).

Fördelningen på kvinnor och män framgår av nedanstående uppställning:

	Procentuell fördelning		Totalt antal
	kvinnor	män	
Europa	17	83	11 271
varav Sverige	18	82	3 801
varav EG	16	84	6 834
Nordamerika	14	86	2 766
Sydamerika	11	89	1 760
Nordafrika/Mellersta Östern	25	75	242
Södra Afrika	18	82	533
Indien/Bortre Asien	7	93	2 503
Oceanien	20	80	469
	15	85	19 544

Förädlingsvärde och intressenter

Förädlingsvärdet utgörs av Gruppens totala fakturering, 15 030 MSEK, minskad med kostnader för inköp av råvaror, hel- och halvfabrikat samt tjänster 8 957 MSEK. Därigenom erhålles ett mått på företagets produktionsinsats, dvs den värdeökning som uppstår genom hantering och bearbetning etc.

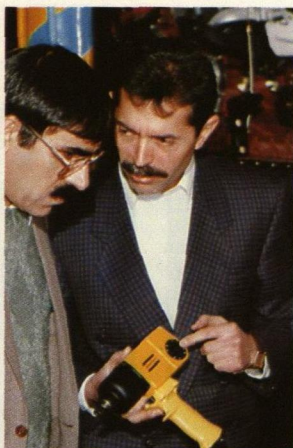
För 1991 uppgick förädlingsvärdet till 6 073 MSEK (6 426), en minskning med ca 5 procent främst beroende på en lägre volym i faktureringen.

Förädlingsvärdet fördelas mellan övriga intressenter, dvs anställda, långivare, stat, kommun samt aktieägare. Resterande del kvarhålls i bolaget för att täcka kostnader för försäkring av anläggningar och maskiner (Avskrivningar) samt att möjliggöra en fortsatt expansion av verksamheten (Kvar i bolaget).

ÅRETS SÄLJARE 1991

Federico Scolari Roberto D'Agostini

Yousef Ghaffari

Helmut Kastner

Joe Newman

Tom Sommebag

Hyun Lee

Under 1991 gjordes många framstående försäljningsinsatser inom säljbolagen. Varje säljbolag har ombetts rapportera in de största försäljningsframgångarna. Baserat på detta har Årets säljare utsetts. Dessa presenteras nedan med sina försäljningsprestationer.

Federico Scolari och **Roberto D'Agostini**, säljare av underjordsriggar i det italienska bolaget, lyckades under 1991 komma 60 procent över försäljningskvoten. Orderna omfattade bl a 9 hydrauliska boomer, 7 Boltec bergförstärkningsaggregat och Swellexbultar för 27 MSEK, 3 Wagnerlastare och 1 Jarva tunnelborrningsmaskin.

Helmut Kastner, försäljningschef inom Wagner med ansvar för Europa, Afrika, Mellanöstern och OSS-staterna, sålde 42 Scooptram-lastare samt reservdelar till de ryska nickel- och koppargruvorna i Norilsk.

Joe Newman, säljare av oljefria kompressorer på Irland, har under de senaste 16 åren aktivt bidragit till att bredda den irländska marknadens användning av oljefri luft. Under 1991 sålde han för mer än 1 MGBP till livsmedels-, läkemedels- och elektronikindustrin samt till flygindustrin.

Tom Sommebag, säljchef vid Atlas Copco Construction and Mining Export, erhöll under året en order på 28 borrar och ett stort antal bergborrverktyg och reservdelar för leverans till de ryska gruvorna i Norilsk i Sibirien. Dessutom sålde han 80 hydrauliska bergbormaskiner till en polsk gruva.

Hyun Lee, säljingenjör för ACT-produkter i Sydkorea, sålde kompressorer för mer än 50 MSEK till kemiska och petrokemiska industrier. Orderna avsåg tillämpningar för transport av flytande gas, energiåtervinning och hantering av naturgas.

Yousef Ghaffari, säljingenjör för Atlas Copco Tools i Iran, sålde under 1991 verktyg för 15 MSEK och ökade därmed kraftigt marknadsandelarna. Årets försäljning omfattade bl a 100 mejselhammare till ett stålverk och 100 nithammare till ett annat företag.

Fernando Garcia, servicechef och **Gustavo Miranda**, marknadschef för reservdelar inom Atlas Copco i Chile, avslutade tillsammans två intressanta affärer på 25 MSEK. Kontraktet med Mantos Blancos-gruvan omfattade underhåll av 14 jumborriggar, 7 Wagner-lastare samt reservdelar. Med CODELCO koppargruva tecknades avtal om månatliga leveranser av reservdelar från fabriken i Portland.

Shigeo Fukunaga, säljchef för kompressorer vid Atlas Copco KK i Japan, hade under året stora framgångar med försäljning av bl a 25 oljefria kompressorer till ett flertal stora japanska industriföretag till ett värde av ca 40 MSEK. Han har dessutom offererat ett stort antal kompressorer som inom kort kan väntas resultera i nya order.

Daniel R Hucks, säljare för Chicago Pneumatic i nordvästra USA, breddade under året återförsäljarnätet med 30 procent och koncentrerade sin direktförsäljning på Boeing Aircraft, där han fördubblade CPs försäljning av nithammare.

Fernando Garcia Gustavo Miranda

Shigeo Fukunaga

Daniel R Hucks

STYRELSE OCH REVISORER

Michael Treschow

Peter Wallenberg

Bertil Eriksson Per Lundberg Otto Grieg Tidemand

Lennart Johansson Tom Wachtmeister Georg Kamsund

Jacob Wallenberg Gösta Bystedt

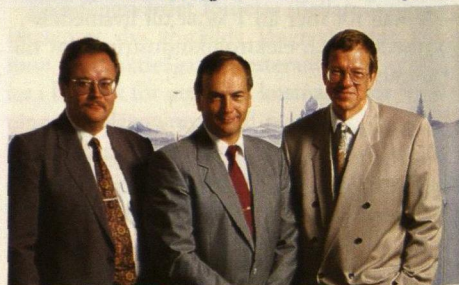
Jacques van der Schueren Bert-Olof Svanholm Curt G Olsson

Erik Belfrage Giulio Mazzalupi

Bo Henning Per-Erik Nyholm Kjell Eliasson

Bengt Lindgren Christer Améen Tore Hedberg

Valda av bolagsstämman

Peter Wallenberg Ordförande. Invald 1970. Ekon Dr h c och Fil Dr h c. Född 1926. Förste vice ordf Skandinaviska Enskilda Banken. Anställd i olika befattningar inom Atlas Copco-gruppen 1953–1974. Ordförande i ASEA, Investor, STORA, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Cochairman i ABB Asea Brown Boveri. Vice ordf i Electrolux, LM Ericsson och SKF. Former President i International Chamber of Commerce (ICC), Paris. Styrelseledamot i bl a Nobelstiftelsen och SAS. Aktieinnehav: 10 000 A.

Tom Wachtmeister Vice ordförande. Invald 1975. Född 1931. Anställd i olika befattningar inom Atlas Copco-gruppen 1959–1991. Styrelseledamot i bl a Astra, Export-Invest, Hasselfors, Investor, Saab-Scania, Skandinaviska Enskilda Banken, STORA och Svenska Dagbladet. Ordf i Sveriges Allmänna Exportförening, vice ordf Exportrådet, ordf Skattebetalarnas Förening och Sweden-China Trade Council. Aktieinnehav: 22 741 A, 11 547 B, 10 395 optioner, konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Curt G Olsson Invald 1976. Född 1927. Ordf i Skandinaviska Enskilda Banken och Stockholms Handelskammare. Styrelseledamot i Hufvudstaden. Aktieinnehav: 800 A.

Otto Grieg Tidemand Invald 1982. Född 1921. Skeppsredare och styrelseledamot, Bel ships Co Ltd Skibs A/S, Oslo. Ordf i Atlas Copco A/S, Oslo. Ordf och styrelseledamot i olika rederier och oljebolag i Norge och andra länder. Konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Lennart Johansson Invald 1985. Tekn Dr h c. Född 1921. Ordf i SKF. Vice ordf i ESAB. Styrelseledamot i Sveriges Industriförbund.

Per Lundberg Invald 1985. Född 1943. Verkst dir i Providentia och förste vice verkst dir i Investor. Styrelseordförande i LM Ericsson Finans, Nordben Life and Pension Insurance Co Ltd, Nordisk Television, TV4 och Stockholm-Saltsjön. Styrelseledamot i Billerud, LM Ericsson, Garphyttan Industrier, Saab-Automobile, Saab-Scania, Scanditronix, SPP, Sterling Holding A/S och Trygg-Hansa SPP Holding. Aktieinnehav: 250 A, 83 B, konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Georg Karnsund Invald 1987. Född 1933. Styrelseledamot i LM Ericsson, Saab-Scania, Stora Billerud, Stora Inköp & Transport och Virkeshantering. Konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Gösta Bystedt Invald 1987. Född 1929. Ordf i Scanditronix, Dagab och Nilörgruppen. Vice ordf i Electrolux, Export-Invest, Åhléns och Axel Johnsons. Styrelseledamot i ESAB, SKF, Skandinaviska Enskilda Banken och Sveriges Industriförbund. Aktieinnehav: 1 000 A, 333 B.

Jacob Wallenberg Invald 1985. Född 1956. Vice verkst dir i Investor och Providentia. Styrelseledamot i LM Ericsson, Investor, Providentia, STORA, Stockholm-Saltsjön, Stora Finans, Wharton European Advisory Board samt Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Ordf i Investor Group Finance. Aktieinnehav: 1 595 A, 532 B, 1 100 optioner, konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Jacques van der Schueren Invald 1990. Född 1921. Ordf i Atlas Copco Airpower n.v. och Atlas Copco Belgium sedan 1963. Styrelseledamot i flera belgiska, holländska och franska bolag, inkl Société Générale de Belgique, Petrofina, Tractebel och belgiska industriförbundet. 1946-1963 ledamot i belgiska parlamentet, 1958-1961 ekonomiminister. Aktieinnehav: 250 A, 84 B.

Bert-Olof Svanholm Invald 1991. Född 1935. Verkst dir i Asea Brown Boveri AB, vice verkst dir ABB Asea Brown Boveri Ltd. Ordf i Sveriges Verkstadsindustrier.

Michael Treschow Invald 1991. Född 1943. Verkst dir i Atlas Copco AB och koncernchef. Anställd i företaget sedan 1975. Aktieinnehav: 314 A, 106 B, konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Bertil Eriksson Suppleant. Invald 1990. Född 1934. Vice verkst dir i Atlas Copco AB och ansvarig för affärsområde Anläggnings- och gruvteknik. Aktieinnehav: 3 000 A, 1 000 B, konvertibler motsvarande 4 000 A-aktier.

Giulio Mazzalupi Suppleant. Invald 1990. Född 1940. Vice verkst dir i Atlas Copco AB och ansvarig för affärsområde Kompressorteknik.

Erik Belfrage Suppleant. Invald 1991. Född 1946. Direktör i Skandinaviska Enskilda Banken. 1970–1987 olika befattningar inom Utrikesdepartementet. Styrelseledamot i ABA, Investor, Providentia, Saab-Scania, Näringslivets Internationella Råd (NIR) och Stiftelsen Positiva Sverige.

Personalrepresentanter

Bo Henning Invald 1973. Född 1933. Ordf i Atlas Copcos SIF-klubb, Nacka. Konvertibler motsvarande 1 000 A-aktier.

Per-Erik Nyholm Invald 1973. Född 1937. Ordf i Atlas Copcos verkstadsklubb, Nacka.

Kjell Eliasson Invald 1990. Född 1945. Ordf i Monsun-Tisons verkstadsklubb, Borås.

Christer Améen Suppleant. Invald 1986. Född 1939. Ordf i Sveriges Civilingenjörsförbunds lokalavdelning vid Atlas Copco, Nacka. Aktieinnehav: 272 A, 124 B, konvertibler motsvarande 667 A-aktier.

Tore Hedberg Suppleant. Invald 1990. Född 1937. Ordf i Atlas Copco Tools SIF-klubb, Stockholm.

Bengt Lindgren Suppleant. Invald 1990. Född 1957. Ordf i Uniocros verkstadsklubb, Fagersta.

Revisorer

Karl-G Giertz
Aukt revisor

Olof Herolf
Aukt revisor

Stefan Holmström
Aukt revisor, suppleant

Bo Ribers
Aukt revisor, suppleant

Karl-G Giertz

Olof Herolf

Bo Ribers

Stefan Holmström

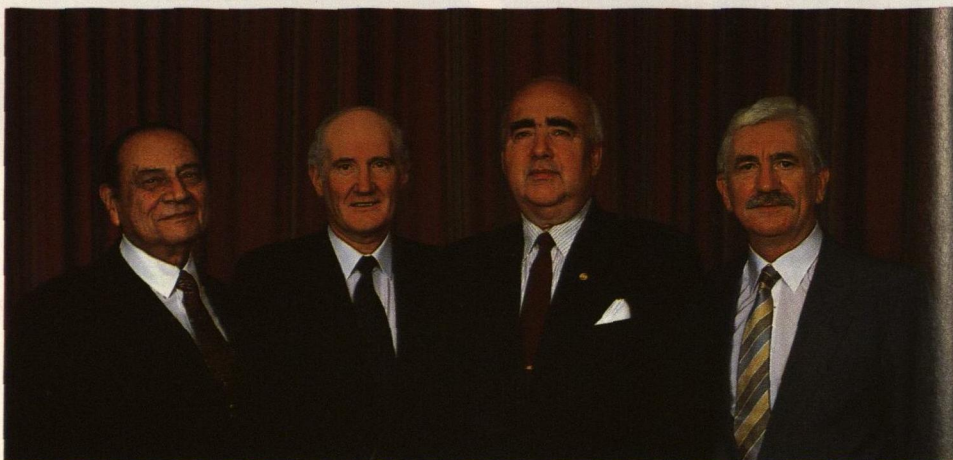
KONCERNLEDNING OCH STABER

Michael Treschow, VD och koncernchef, affärsområde Industriteknik;
Giulio Mazzalupi, vice VD, affärsområde Kompressor teknik;
Bertil Eriksson, vice VD, affärsområde Anläggnings- och gruvteknik.

Lennart Johansson, ekonomisk kontroll, redovisning och revision;
Marianne Hamilton, organisationsutveckling och chefsförsörjning;
Bo Johansson, finans;
Hans Sandberg, juridik.

Mario Pelligrino, region södra Afrika;
Jack Mackenzie, region Fjärran Östern;
Sven-Ingvar Svensson, t f region Sydamerika;
Edgar Deschamps, region Mellanöstern och norra Afrika.

Organisation

Styrelse

**Verkställande direktör
och koncernchef**

Koncernledning och staber

Kompressorteknik

**Anläggnings-
och gruvteknik**

Industriteknik

Affärsområden

- **Industrial Air**
- **Oil-free Air**
- **Portable Air**
- **Atlas Copco Applied Compressor Technique**
- **Airtec**

Industrikompressorer
Transportabla kompressorer
Gas- och processkompressorer

- **Rocktech**
- **Uniroc**
- **Atlas Copco Berema**
- **Wagner Mining and Construction Equipment**

Borrreggregat
Bergborrverktyg
Entreprenadutrustning
Lastutrustning

- **Atlas Copco Power Tools and Equipment**
- **Chicago Pneumatic**
- **Desoutter**
- **Ets G. Renault**
- **Atlas Copco Automation**

Kraftverktyg
Monteringssystem
Komponenter

Divisioner

Produktområden

Divisionerna producerar produkterna i egna produktbolag och marknadsför dem via affärsområdenas eller egna säljbolag i ett 50-tal länder samt genom fristående distributörer i ytterligare 80 länder.

Marknad

VÄRLDSOMFATTANDE SÄLJ- OCH SERVICEORGANISATION

■ NORDAMERIKA

Canada

Atlas Copco Compressors Canada
Montreal, Quebec
Wim Schoenmakers

Atlas Copco Construction and
Mining North America
Montreal, Quebec
David Bonner

Secoroc Ltd
Burlington, Ontario
Sten Pettersson

Atlas Copco Tools Canada
Toronto, Ontario
Wayne Timmins

Chicago Pneumatic Tool
Co Canada Ltd
Mississauga, Ontario
Charles Ingram

Mexico

Atlas Copco Mexicana
SA de CV, Division Compressores
Tlalnepantla, Edo de Mexico
Kåre Engström

Atlas Copco Mexicana
SA de CV, Division Construction
v Minerva
Tlalnepantla, Edo de Mexico
Jaime Cadaval

Fagersta Secoroc de Mexico
SA de CV
Mexico 1, DF
Luis Palacios

Atlas Copco Mexicana
SA de CV, Division Herramientas
Tlalnepantla, Edo de Mexico
Edward Jones

Chicago Pneumatic Tool de
Mexico SA
Mexico DF
Luis Palacios

USA

Atlas Copco Industrial
Compressors Inc
Holyoke, Massachusetts
Arthur J Droege

Atlas Copco Rental Inc
Fairfield, New Jersey
Anthony A Limongelli

Atlas Copco Comptec Inc
Voorheesville, New York
Bengt-Ivar Nilsson

Rotoflow Corporation Inc
Gardena, California
Frank J van Gogh

Secoroc Inc
Commerce City, Colorado
Dennis Gibson

T-H Industries
Ft Loudon, Pennsylvania
Stanley Lundberg

Wagner Mining & Construction
Equipment Co
Portland, Oregon
Roderick J M Brown

Atlas Copco Berema Inc
Holyoke, Massachusetts
Peter Bigwood

Atlas Copco Industrial
Tools Inc
Farmington Hills, Michigan
Charles Robison

Chicago Pneumatic Tool
Company
Utica, New York
Richard D Besser

Desoutter Inc
Livonia, Michigan
Thomas Boik

Advanced Fastening Systems Inc
Sterling Heights, Michigan
David M Johnson

GME Systems, Inc
Wexford, Pennsylvania
Björn Karlström

Monsun-Tison North America Inc
Elk Grove Village, Illinois
Kjell Jansson

■ SYDAMERIKA

Argentina

Atlas Copco Argentina SACI
Buenos Aires
Mauro de Mesquita

Bolivia

Atlas Copco Boliviana SA
La Paz
Olof Hössner

Brasilien

Atlas Copco Compressores
São Paulo
Mauro de Mesquita

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Brasil
São Paulo
José Luis Fonseca

Atlas Copco Tools Brasil
São Paulo
Carlos Frateschi

Atlas Copco Assembly
Systems Brasil
São Paulo
Walter Cavichioli

Chile

Atlas Copco Chilena SAC
Santiago
André Richard

Drillco SA/Secoroc SA
Santiago
Per-Arne Lindqvist

Colombia

Atlas Copco Colombia Ltda
Bogotá
Antoine Santiago

Ecuador

Atlas Copco Ecuatoriana SA
Quito
Jo Cronstedt

Peru

Atlas Copco Peruana SA
Lima
Olof Hössner

Fagersta Secoroc del Peru SA
Callao
Julio Tamayo

Venezuela

Atlas Copco Venezuela SA
Caracas
Staffan Nordin

■ AFRIKA

Algeriet

Atlas Copco Compressor
International
Bureau d'Assistance Technique
Alger
Jean-Pierre Blomart

* Konsolideras ej i Atlas Copco-gruppen

Botswana
Atlas Copco Botswana (Pty) Ltd
Gaborone
Peter L Edmunds

Egypten
Atlas Copco Compressor
International
Representative Office
Kairo
John Vanezos

Ghana
Atlas Copco C & M Export
Representative Office
Accra
Gerry Tucker

Kenya
Atlas Copco Kenya Ltd
Nairobi
Eric N Smith

Lesotho
Atlas Copco Lesotho Ltd
Maseru
Don Thompson

Marocko
Atlas Copco Maroc SA
Casablanca
Marc Lanneau

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Maroc
Casablanca
Gerard Verdou

Namibia
Atlas Copco Namibia (Pty) Ltd
Windhoek
Peter L Edmunds

Nigeria
Nitro Atlasco Nigeria Ltd*
Lagos
Krzysztof Pietkiewicz

Sydafrika
Secoroc (Pty) Ltd
Springs, Transvaal
Allan Buekes
Chicago Pneumatic
Tool Company SA (Pty) Ltd
Isando, Transvaal
Magnus Gyllö

Desoutter (SA) (Pty) Ltd
Sandton
Stephen Bullock

Delfos & Atlas Copco
(Pty) Ltd*
Benoni
Sergio Camozzi

Zaire
Atlas Copco EDCA
Technical office
Lubumbashi
Albert Herbigmeaux

Zambia
Atlas Copco (Zambia) Ltd
Ndola
Per Eric Holmberg

Zimbabwe
Atlas Copco Zimbabwe
(Private) Ltd
Harare
Don Ferreira

■ EUROPA

Belgien och Luxemburg
Atlas Copco Benelux
Overijse
Thomas Larsson

Atlas Copco Compressor Division
Overijse
Jean-Jacque Heymans

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Belgium &
Luxemburg
Overijse
André Vanhole

Atlas Copco Tools Belgium
Overijse
Johan Moeyns

Desoutter Ltd
Brüssel
Otto Barthel

Chicago Pneumatic NV Tool
Company SA
Zaventem
Radmon Sukhia

Atlas Copco Automation
Overijse
Bert van der Scheer

Cypern
Atlas Copco Cyprus Ltd
Nicosia
Demetrios Angelides

Danmark
Atlas Copco Kompressor-
teknik A/S
Glostrup
Jens Karman

Atlas Copco Tools Danmark
Ishøj
Flemming Vikbjerg
Monsun Automation A/S
Ishøj
Henrik Burkal

Estland
BERKE Ltd
Tallinn
Jaak Arulaane

Finland
Oy Atlas Copco Kompressorit Ab
Masala
Reijo Siimes
Oy Atlas Copco Louhinta-
teknikka Ab
Masala
Ilkka Eskola

Oy Atlas Copco Tools Ab
Masala
Jyrki Enho

Atlas Copco Automaatio
Masala
Bertel Wickström

Kometa Oy
Esbo
Christer Strandh

Frankrike
Atlas Copco Compresseurs SA
Franconville
Alain Rodriguez

Ets Maugüière SA
Sermamagny
Johan Molin

Atlas Copco Mines &
Travaux Publics SA
Franconville
Edmond Rigauumont

Secoroc SA
Ivry sur Seine
Philippe Derobert

Atlas Copco Applications
Industrielles SA
Franconville
Jean-Yves Frin

Ets Georges Renault SA
Nantes
Jacques Manceron

Desoutter SA
Nanterre
Thierry Desaphix

Monsun-Tison SA
Cergy Pontoise
Philippe Corrège

Grekland
Atlas Copco Hellas A E
Aten
Peter Meyer

Irland
Atlas Copco (Ireland) Ltd
Dublin
Ernest G Power

Italien
Atlas Copco Divisione
Compressori
Milano
Natale Tubiolo
Atlas Copco Construction and
Mining Technique Italy
Milano
Flavio Lanati

Secoroc Italiana S r l
Trezzaano sul Naviglio
Giuseppe Baietta

Atlas Copco Tools Italia
Milano
Peter Janson

Desoutter Italiana S r l
Oltrona
Fiorenzo Liviero

Chicago Pneumatic
Tool Co SpA
Milano
Renzo Remondi

Atlas Copco Automazione SpA
Milano
Maurizio Baita

Jugoslavien
Atlas Copco Yugoslavia Inc
Belgrad
Dobrolo Tešovi'c

Nederländerna
Atlas Copco Kompressoren
Zwijndrecht
Dick Plate

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Netherlands
Zwijndrecht
André Vanhole

Atlas Copco Tools Nederland
Zwijndrecht
Leen van Diggele

Desoutter Ltd
Breda
Otto Barthel

Atlas Copco Automation
Zwijndrecht
Bert van der Scheer

Norge
Atlas Copco Kompressor-
teknikk A/S
Ski
Martin Hagen

Atlas Copco Anlegg- & Gruve-
teknikk A/S
Ski
Gunnar Pedersen

Secoroc A/S
Skårer
Erik Löftingsmo

Berema A/S
Ski
Per Finsveen

Atlas Copco Tools Norge
Ski
Per Arne Martinsen

Monsun-Tison A/S
Ski
Ole Ingar Vee

Portugal
Atlas Copco Portugal,
Divisão Compressores Industriais
Lissabon
Jorge Cifuentes

Atlas Copco Portugal,
Divisão Construção Civil & Minas
Lissabon
Bengt Dahlgren

Atlas Copco Portugal,
Divisão Técnica Industrial
Lissabon
Jorge Cifuentes

SÄLJ- OCH SERVICEORGANISATION

Schweiz

Atlas Copco Kompressoren für
Industrie und Bau
Studen/Biel
Hans W Brodbeck

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Switzerland
Studen/Biel
Paolo Duca

Atlas Copco Tools Schweiz
Studen/Biel
Hugo Pfeuti

Atlas Copco Automation Schweiz
Studen/Biel
Tom Casinge

GME System AG
Küttingen
Kjell Sjöberg

Spanien

Atlas Copco División
Compresores
Madrid
Julián Aragonés

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Spain
Madrid
Francisco Menéndez Larrea

Atlas Copco Tools España
Madrid
Ascensio Liarte

Desoutter SA
Madrid
James Meyers

Storbritannien

Atlas Copco Compressors Ltd
Hemel Hempstead
Lennart Hedlund

Atlas Copco Construction &
Mining Ltd
Hemel Hempstead
Gordon Woodward

Atlas Copco Tools Ltd
Hemel Hempstead
John Horn

Desoutter Ltd
London
Paul Cummings

Desoutter Automotive Ltd
London
Ray Whybro

Chicago Pneumatic
Tool Company Ltd
Hemel Hempstead
Ron Homer

Monsun-Tison Ltd
Ossett, West Yorkshire
Per Johansson

Sverige

Atlas Copco Compressor AB
Nacka
Leif Rydberg

Atlas Copco MCT Sverige AB
Nacka
Bertil Sundberg

Atlas Copco Energy AB
Nacka
Per Gunnar Skoglundh

Secoroc AB
Fagersta
Lars-Erik Aaro

Uniroc Grinding AB
Skellefteå
Jan Sidén

Lövab AB
Sunne
Berndt Karlsson

Rebit AB
Ockelbo
Rolf Söderman

Kometa AB
Gällivare
Aappo Fagerhill

Berema Sverige AB
Nacka
Anders Bröms

Atlas Copco Tools Sverige
Stockholm
Kurt Ottosson

GME System AB
Stockholm - Tyresö
Hans Friberger

Atlas Copco SAC AB
Stockholm-Vallentuna
Patrik Regårdh

Atlas Copco Automation
Svenska AB
Borås
Hans Törner

Monsun-Tison Hydraulik AB
Borås
Roland Nilsson

Tjeckoslovakien

Atlas Copco Compressor
International
Representative Office
Prag
Olle Hagling

Atlas Copco C & M Export
Representative Office
Prag
Jin Drichhummel

Tyskland

Atlas Copco
Kompressoren GmbH
Essen
Leif Boll

NEAC Compressor Service
GmbH & Co KG*
Ubach-Palenberg (Aachen)
André Schmitz

Atlas Copco MCT GmbH
Essen
Paolo Duca

Secoroc GmbH
Hilden
Sven Axelsson

Atlas Copco Tools GmbH
Essen
Yngve Revander

Chicago Pneumatic
Tool GmbH
Wiesbaden am Rhein
W D Wittek

Desoutter GmbH
Maintal - Hochstadt
Otto Barthel

Atlas Copco EAC GmbH
Essen
Bo Hellmark

Monsun-Tison GmbH
Darmstadt
Rainer Borkowsky

Ungern

Atlas Copco Compressor
International
Representative Office
Budapest
Gunnar Hindrum

Atlas Copco Kompresszor Kft
Budapest
Gunnar Hindrum

Österrike

Atlas Copco Compressor Division
Wien
Helmut Micheli

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Austria
Wien
Paolo Duca

Atlas Copco Tools Austria
Wien
Heinrich Wagner

Desoutter Ges mbH
Gerasdorf
Otto Barthel

ASIE

Filippinerna

Atlas Copco (Philippines) Inc
Paranaque
Patrik Wennerström

Hong Kong

Atlas Copco (HK) Ltd
Kowloon
Thomas Kung

Indien

Atlas Copco (India) Ltd
Bombay
Antonio Belcastro

Consolidated Pneumatic
Tool Co (India) Ltd
Bombay
James A Henderson

Iran

Atlas Copco Iran AB
Teheran
Bertil Lindsten

Japan

Atlas Copco KK
Tokyo
Necip Soyak

Kina

Atlas Copco (China) Ltd
Kowloon
Thomas Kung

Korea
Atlas Copco Mfg Korea Co Ltd
Seoul
Alan Heggie
Atlas Copco Construction
and Mining Technique
Seoul
Hans Hedensjö

Malaysia
Atlas Copco (Malaysia) Sdn Bhd
Kuala Lumpur
Yvo Goossens

Saudi Arabien
Atlas Industrial Equipment
Co Atlasco*
Jeddah
Jean Pierre Fauque

Singapore
Atlas Copco (South-East
Asia) Pte Ltd
Singapore
Yvo Goossens

Taiwan
Atlas Copco Taiwan Ltd
Taipei
Thomas Kung

Turkiet
Atlas Copco Makinalari Imalat AS
Istanbul
Marc Lambert
Atlas Copco C & M Export
Liaison Office
Tuzla, Istanbul
Ercan Narlioglu

■ OCEANIEN

Australien och Nya Guinea
Atlas Copco Compressors
Australia
Sydney
Michael Tatum

Atlas Copco Construction and
Mining Technique Australia
Sydney
Ray Bridgewater

Atlas Copco Hire Australia
Sydney
John Bohatko

Secoroc Australia Pty Ltd
Charlestown
Bruce Johnson

Atlas Copco Tools Australia
Blacktown
Michael J Foy

Chicago Pneumatic Tool
Company Pty Ltd
Castle Hill, NSW
Kevin Boorer

Nya Zeeland
Atlas Copco (N Z) Ltd
Wellington
Bill Gibson

ADRESSER

Atlas Copco AB
105 23 Stockholm
Tel: 08-743 8000
Telefax: 08-644 9045
Telex: 14090 copco s
Org.nr: 55 60 14-2720

AFFÄRSOMRÅDEN

Kompressorteknik, divisioner
Industrial Air
Boomsesteenweg 957
B-2610 Wilrijk-Antwerpen, Belgien
Tel: +32-3-870 2111

Oil-free Air
Boomsesteenweg 957
B-2610 Wilrijk-Antwerpen, Belgien
Tel: +32-3-870 2111

Portable Air
Boomsesteenweg 957
B-2610 Wilrijk-Antwerpen, Belgien
Tel: +32-3-870 2111

Atlas Copco ACT
Boomsesteenweg 957
B-2610 Wilrijk-Antwerpen, Belgien
Tel: +32-3-870 2111

Airtec
Boomsesteenweg 957
B-2610 Wilrijk-Antwerpen, Belgien
Tel: +32-3-870 2111

Anläggnings- och gruvteknik, divisioner
Atlas Copco Rocktech
105 23 Stockholm
Tel: 08-743 8000

Uniroc AB
Box 521
773 01 Fagersta
Tel: 0223-461 00

Atlas Copco Berema AB
Box 767
131 24 Nacka
Tel: 08-743 9600

Wagner Mining & Construction
Equipment Co
P.O. Box 20307
Portland, Oregon 97220-0307, USA
Tel: +1-503-255 2864

Industriteknik, divisioner
Atlas Copco Power Tools and Equipment
Box 90111
120 21 Stockholm
Tel: 08-743 9500

Chicago Pneumatic Tool Company
2200 Bleecker St
Utica, New York 13501, USA
Tel: +1-315-792 2600

Desoutter Brothers (Holdings) PLC
319 Edgware Road
Colindale
London NW9 6ND, England
Tel: +44-81-205 7050

Ets G. Renault S. A.
199, route de Clisson
F-44230 Saint-Sébastien-
sur-Loire, Frankrike
Tel: +33-40-80 20 00

Atlas Copco Automation AB
Box 110
523 23 Ulricehamn
Tel: 0321-150 20

FEM ÅR I SAMMANDRAG

MSEK om ej annat anges. Definitioner se sid. 18.

ATLAS COPCO-GRUPPEN	1987	1988	1989	1990	1991
Vinst per aktie, SEK	11:95*	19:60	26:75	20:45*	14:25
Vinst per aktie efter extraordinära poster, SEK	19:65*	19:75	26:75	20:45*	14:25
Vinstmarginal, %	6,8	9,0	10,1	8,0	6,1
Avkastning på sysselsatt kapital, före skatt, %	15,6	19,5	23,4	17,7	12,9
Avkastning på eget kapital, efter skatt, %	10,7	16,1	19,5	12,5	8,1
Andel eget kapital, %	36,5	36,6	36,6	45,1	45,6
Andel eget kapital efter full konvertering, %	38,0	38,0	37,8	46,2	46,7
Utdelning per aktie, SEK	5:63	6:38	8:00	8:00	8:00**
Orderingång	11 797	13 533	15 785	15 931	15 220
Fakturering	11 520	12 812	15 035	15 915	15 030
förändring i löpande priser, %	+11	+11	+17	+6	-6
andel fakturering utomlands, %	92	92	92	93	94
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	789	1 155	1 521	1 270	910
Räntenetto	-161	-25	-160	-198	-179
i % av fakturering	1,4	0,2	1,1	1,2	1,2
Räntetäckningsgrad, ggr	3,5	4,1	3,9	3,3	3,1
Balansomslutning	10 752	11 377	13 258	13 971	14 094
Tillgångar/skulder, ggr	1,6	1,5	1,6	1,8	1,8
Omsättningstillgångar/kortfristiga skulder, ggr	2,0	2,0	1,8	2,0	1,8
Kapitalomsättningshastighet, ggr	1,14	1,18	1,22	1,13	1,05
Räntebärande skulder/eget kapital***, ggr	0,94	0,95	0,95	0,62	0,61
Investeringar i maskiner och fastigheter	422	424	545	682	706
i % av fakturering	3,7	3,3	3,6	4,3	4,7
Medelantal anställda	18 777	19 207	20 057	21 507	19 544
Fakturering per anställd, kSEK	614	667	750	740	769

* För 1987 och 1990 har beräkningen baserats på vägt genomsnittligt antal aktier.

** Enligt styrelsens förslag.

*** Eget kapital och minoritetsintressen.

EKONOMISK INFORMATION FRÅN ATLAS COPCO

Atlas Copco publicerar för 1992 följande ekonomiska rapporter:

Verkställande direktörens tal vid bolagsstämman.....	8 maj 1992
Rapport över första kvartalet	8 maj 1992
Rapport över första halvåret	24 augusti 1992
Rapport över de första nio månaderna	12 november 1992
Bokslutskommuniké för 1992	februari 1993
Årsredovisning för 1992	april 1993

- Atlas Copcos årsredovisning på engelska kan beställas från
Atlas Copco AB, Information, 105 23 Stockholm.

EKONOMISK INFORMATION OM ATLAS COPCO

har under 1991/92 publicerats av följande analytiker:

Barclays de Zoete Wedd, London	Jan Dworsky
Baring Securities, London	Hans Westerberg
Alfred Berg, London	Erik Mitteregger
James Capel, London	Christian Diebitsch/Peter Lawrance
Carnegie Fondkommission, Stockholm	Staffan Östlin
Enskilda Fondkommission, Stockholm	Michael Grundberg
Enskilda Research, London	Peter Karlsson
First Boston, New York	John E McGinty
Robert Flemming, London	Gordon MacLean
Goldman Sachs, London	Anders Bräténus
Handelsbanken, Stockholm	Anders Roslund
Hägglöf & Ponsbach Fondkommission, Stockholm	Johan Strandberg
Kleinwort Benson, London	Mikael Sjöwall
Merchant Fondkommission, Stockholm	Tommy Erixon
Merrill Lynch, London	Jennifer Tora
Midland Montagu Bank, Stockholm	Bo Selling
Morgan Stanley, London	Edward Hadas
Phillips & Drew, London	Peter J Dupont
Swedbank Fondkommission, Stockholm	Per Gustafsson
S G Warburg, London	Tim Youngman
Unibörs, Köpenhamn	Henrik Breum
Öhman, Stockholm	Mikael Jåfs

Atlas Copco

